

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická

**Sídelní a stavební vývoj Jimramova od poloviny 18. století
do začátku 20. století**

Bc. Jana Krpálková

Diplomová práce
2016

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Krpálková**
Osobní číslo: **H13597**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Péče o kulturní dědictví**
Název tématu: **Sídelní a stavební vývoj Jimramova od poloviny 18. století do začátku 20. století**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce použije základní historické písemné a kartografické prameny v konfrontaci s převážně orientačním poznáním staveb. Rozsahem zahrne práce historické jádro městečka na území zastavěném v době pořízení mapy stabilního katastru.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BELCREDI, Ludvík a Miroslav KRUŽÍK (ed.). Jimramov: 1361-2011: almanach k 650. výročí první písemné zmínky. Brandýs nad Orlicí, 2011. ČERMÁK, Emil. Kronika Zubří země. Jimramov, 1979. GRMELA, Vítězslav. K dějinám Jimramova, Dalečína a Vítochova. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1996. KUČA, Karel. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, 1996. STILL, František. Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisků J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově. Brno, 2011. ŠKABRADA, Jiří. Konstrukce historických staveb. Praha, 2003.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. arch. Jiří Škabrada, CSc.**
Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2015**

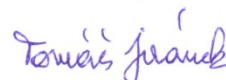
Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2016**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 11. 2016

Bc. Jana Krpálková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu prof. Ing. arch. Jiřímu Škabradovi, CSc. za jeho ochotu, cenné rady a čas, který mi věnoval. Veliký vděk rovněž patří Mgr. Zuzaně Vařekové, Mgr. Markétě Surovcové, Mgr. Aleně Koňářkové, Martině Tuhé a Mgr. Tomášovi Řehořovi za jejich ochotu, trpělivost a cenné připomínky. Na závěr největší poděkování patří mé rodině a příteli za podporu během celého mého studia.

Titul

Sídelní a stavební vývoj Jimramova od poloviny 18. století do začátku 20. století

Anotace

Tématem předložené diplomové práce je Sídelní a stavební vývoj Jimramova. Jimramov byl roku 1990 prohlášen městskou památkovou zónou, ale dosud se vývojem této lokality nikdo nezabýval. Práce je rozdělena do několika kapitol. Po krátkém úvodu přichází kapitola *Stav poznání historie Jimramova*, ke kterému je zařazena *Literatura*. Následují *Materiály a prameny* s přehledným popisem podkladů pro průzkum. Kapitola *O Jimramovu* shrnuje stěžejní historické události, které souvisí se stavebním vývojem.

Hlavní jádro této práce a průzkumu ovšem spočívá v nejobsáhlejší kapitole, v *Katalogu objektů*, kde jsou sepsány veškeré objekty dle svého katalogového záznamu začínající číslem popisným. Zde je každý dům popsán s uvedením přibližného datování. Práce je opatřena historickými mapami, stavebními plány a četnými fotografickými přílohami.

Klíčová slova

Jimramov, 19. století, klasicismus, přestavby, architektura, historie, mapy, katastr

Title

Residential and structural development of Jimramov from the second half of the 18th century to the early 20th century

Annotation

The main focus of this thesis is the residential and structural development of Jimramov. In 1990, Jimramov was declared an urban conservation area but no further effort has been made to investigate its development. The thesis is divided into multiple chapters. The first chapter, following a brief introduction, is named *Current state of knowledge of history of Jimramov* and includes the chapter *Literature*. As next follows *Materials and sources of knowledge* with a well-arranged description of materials used for the research. The chapter *About Jimramov* summarizes the main historic events which contributed to the structural evolution.

The main content of the work and research is located within the most comprehensive chapter, *The catalogue of the houses.*, where all objects are listed based on their catalogue record, starting with their land registry number. In this chapter, each object is described and given its

approximate date of origin. The thesis is also provided with historical maps, construction plans and numerous photographs.

Keywords

Jimramov, 19th century, classicism, reconstructions, architecture, history, maps, cadastre

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Stav poznání historie Jimramova.....	2
2.1 Literatura	3
3. Použité materiály a prameny	4
3.1 Materiály	4
3.2 Historické fotografie.....	4
3.3 Katastry	5
3.4 Stavební plány	6
3.5 Terénní průzkum	6
3.6 Mapy.....	6
4. O Jimramovu	8
4.1 Charakteristika.....	8
4.2 Stručná historie městyse.....	8
4.3 Sídlní vývoj.....	13
5. Katalog objektů	15
5.1 Domy uvnitř městské památkové zóny Jimramov	17
Čp. 1	17
Čp. 2	18
Čp. 3	19
Čp. 4	20
Čp. 5	21
Čp. 6	22
Čp. 7	23
Čp. 8	24
Čp. 85	25
Čp. 9	26
Čp. 10	27
Čp. 11	29
Čp. 12	30
Čp. 13	31
Čp. 161	32
Čp. 14	33

Čp. 15	34
Čp. 16	35
Čp. 200	36
Čp. 17	37
Čp. 18	38
Čp. 19	39
Čp. 20	40
Čp. 21	41
Čp. 22	43
Čp. 23	44
Čp. 24	45
Čp. 25	46
Čp. 26	48
Čp. 162	49
Čp. 27	50
Čp. 28	51
Čp. 29	52
Čp. 30	53
Čp. 31	54
Čp. 32	55
Čp. 33	56
Čp. 142	57
Čp. 34	58
Čp. 35	59
Čp. 36	60
Čp. 122	61
Čp. 176	62
Čp. 37	63
Čp. 38	64
Čp. 39	66
Čp. 40	67
Čp. 41	68
Čp. 42	70
Čp. 43	70
Čp. 44	71
Čp. 45	72
Čp. 59	73

Čp. 60	74
Čp. 61	75
Čp. 65	76
Čp. 66	77
Čp. 67	79
Čp. 68	80
Čp. 69	81
Čp. 70	82
Čp. 71	83
Čp. 72	84
Kostel Narození Panny Marie	85
Čp. 170	87
Čp. 122	88
Čp. 150	88
Čp. 73	89
Čp. 47	90
Čp. 74	91
Čp. 75	92
Čp. 76	93
Čp. 77	94
Čp. 182	94
Čp. 78	95
Čp. 79	97
Čp. 80	97
Čp. 144	98
Čp. 185	99
Čp. 81	100
Čp. 148	101
Čp. 82	102
Čp. 83	104
Čp. 187	105
Čp. 84	106
Čp. 97	107
Čp. 116	108
Čp. 86	109
Čp. 123	109
Čp. 181	110

Čp. 87	111
Čp. 195	111
Čp. 88	112
Čp. 149	113
Čp. 134	114
Čp. 169	115
Čp. 171	116
Čp. 184	116
Čp. 186	117
Kostel Českobratrské církve evangelické.....	118
Čp. 108	119
Čp. 107	121
Čp. 106	122
Čp. 105	123
Čp. 104	123
Čp. 109	124
Čp. 145	125
Čp. 113	127
Čp. 112	127
Čp. 137	128
Čp. 114	129
5.2 Hodnotné domy mimo MPZ.....	130
Čp. 93	130
Čp. 133	131
Hrobka rodiny Belcredi	133
Čp. 156	134
6. Závěr.....	135
7. Summary	140
8. Seznam pramenů a literatury	142

1. Úvod

Téma sídelní a stavební vývoj Jimramova jsem vybrala proto, že jsem si chtěla prohloubit znalosti o historických stavbách a alespoň malou měrou přispět k dokumentaci hodnotných staveb v památkově chráněné oblasti.

Hlavním impulsem bylo, že bydlím nedaleko a historické centrum městečka mne zaujalo zdejší zachovalou architekturou situovanou v zajímavé urbanistické situaci. I přes některé novodobé stavební úpravy zdejších domů jsem měla pocit, že se v dané lokalitě zastavil čas.

Městečko Jimramov si zachovalo svůj starobylý ráz díky tomu, že zůstalo mimo centra rozvoje v 2. polovině 20. století. To vedlo k vyhlášení městské památkové zóny. Stalo se tak vyhláškou bývalého Krajského národního výboru v Brně z 20. listopadu 1990 o prohlášení území historických jader měst za památkové zóny.¹

I přes prohlášení Jimramova městskou památkovou zónou do dnešní doby postrádá město ucelený text o zástavbě a domech v chráněném území. Velmi těžko chráníme, co neznáme, proto je potřeba mít u chráněných staveb stavebně historické průzkumy lokality. Mou snahou bylo přispět k ochraně historických staveb. Předkládaný text může být prospěšný a mohou ho dále využít vlastníci staveb, kteří se chtějí dozvědět více informací o historii svého domu, dále úřad městyse Jimramova, stavební úřady a samozřejmě pracovníci památkové péče.

Předložená práce je rozdělena do několika kapitol, kdy po krátkém úvodu následuje výčet materiálů, pramenů a literatury. Další z nich představuje stručný nástin historie městečka Jimramova. Následuje hlavní a současně stěžejní část celé práce, která sestává z katalogu objektů. Při popisu jednotlivých staveb jsem se zaměřila pouze na ty objekty, které se nacházejí v památkové zóně, která je hodnotná z hlediska památkové péče. Inventarizace jednotlivých budov může být prospěšná při dalších průzkumech této lokality. Poslední částí je závěr, kde jsou shrnuty všechny podstatné informace, které vyplynuly z katalogu objektů.

Sepsání samotné diplomové práce předcházelo shromažďování materiálů, pramenů a literatury související s vývojem Jimramova, taktéž dlouhodobá terénní práce.

¹ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. Výročí první písemné zmínky*. Brandýs nad Orlicí: Flétna, 2011, s. 54-55. ISBN 978-80-903652-9-2.

2. Stav poznání historie Jimramova

Většina zjištěných podpůrných materiálů se zabírala jimramovskými domy z hlediska využití historických písemných materiálů. Z nich nejvýznamnější pro mou práci byla *Velká kronika jimramovská*, kterou sestavil z dochovaných materiálů JUDr. Emil Čermák (1902–1963)². *Velká kronika jimramovská* vznikla v roce 1940 a je rozdělena do tří hlavních částí. První z nich je úvodní část, kde je líčeno osídlování země. Následuje část nazvaná *Dějiny Jimramova a kraje*, do níž je zařazeno *Založení Jimramova*, *Dějiny panství a vývoj Jimramova*, *Věci veřejné a právní poměry*, *Hospodářské a jiné poměry* a *Historie budov a domů jimramovských*. Poslední částí jsou zvláštní kapitoly, jež obsahují *Zajímavosti z let 1560–1700*, *Léta uklidnění a rozvoje 1700–1800*, *Doba pokroku po r. 1800* a *Kroniku nejnovější*, která je završena událostmi spjatými s druhou světovou válkou. Opis tohoto rukopisu zhotovil pan Karel Pohořelý (1912–2003)³ a je uložen a přístupný v archivu městyse v Jimramově.⁴ Na základě *Velké kroniky jimramovské* byla vydána až po Čermákově smrti v zahraničí v roce 1979⁵ *Kronika Zubří země*. Historii jednotlivých domů JUDr. Čermák zpracoval ve spise, který ovšem kvůli velkému rozsahu nebyl do knihy *Kronika zubří země* zařazen.⁶ V onom spise jsou uvedeny všechny jimramovské usedlosti a jejich držitelé od roku 1560–1580 až do doby nejnovější. U mladších domů byl poznamenán rok vzniku, výměra pozemků v letech 1674, 1749, 1940 a údaje o zaměstnání majitelů domů.

Soupis byl sestaven ze starých (bohužel neúplných) urbárů 1597–1619, 1619–1653, 1660–1724, pak od roku 1750 do 1882 z gruntovních knih obecních i panských.⁷

² Emil Čermák se narodil v Jimramově v domě čp. 71. Chodil do obecné školy v Jimramově, následně na gymnázium v Brně. Po vystudování právnické fakulty nastoupil u soudu v Uherském Hradišti. Po vojenské službě pracoval u různých soudů v Brně. Pro své vynikající právnické znalosti byl jmenován roku 1949 náměstkem generálního prokurátora v Praze. Funkci vykonával do roku 1955, kdy byl na vlastní žádost přeložen do Brna. Zemřel po krátké těžké nemoci v roce 1963. BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 170. ISBN 978-80-903652-9-2.

³ Karel Pohořelý se narodil v Jimramově jako syn knihaře a knihkupce. Po základní škole vystudoval gymnázium v Novém Městě na Moravě. Po vojenské službě pracoval jako úředník a roku 1945 přesídlil do Zábřehu na Moravě. Při zaměstnání vystudoval stavební průmyslovou školu a následně pracoval jako projektant. Již od mládí se zajímal o historii jimramovského regionu. BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 176. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁴ *Velká kronika jimramovská*, Archiv úřadu městyse Jimramova, ev. č. 6.

⁵ *Kroniku* vydal pan Jaroslav Popelka (1917–1987), který pocházel z Jimramova a roku 1948 byl vysvěcen na kněze. Roku 1953 byl vyslán do Kanady jako misionář. V roce 1970 převzal českou misi v Los Angeles v USA. Stále byl v kontaktu s rodinou v Jimramově. Právě od příbuzných dostal rukopis JUDr. Emila Čermáka a vynaložil velké úsilí k jeho vydání. *Kronika Zubří země* byla vydána a zaslána do vlasti. BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 176. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁶ Spis soukromé domy. Soukromý archiv pana Josefa Dobiáše.

⁷ ČERMÁK, Emil. *Kronika Zubří země*. Jimramov: 1979, s. 238, obr. příl., mapy.

Po smrti JUDr. Čermáka soupis doplnil o fotografie domů a majitele k roku 2007 pan M. Sedlák, Karel Pohořelý a Josef Dobiáš. Díky vstřícnosti pana Josefa Dobiáše, kterému byl soupis odkázán, jsem mohla pro mou práci daný rozsáhlý materiál využít.

2.1 Literatura

Vzniku této práce předcházelo seznámení se s publikacemi týkajícími se historie Jimramova.

K základní orientaci v dějinách městečka posloužila již zmiňovaná kniha od Emila Čermáka *Kronika Zubří země*, která vyšla v roce 1979.⁸ Publikace je rozdělena na dvě části. První oddíl obsahuje čtyřicet kapitol zabývajících se vývojem celého kraje a druhý oddíl se zaměřuje především na dějiny městečka Jimramova.

Obdobnou funkci představuje publikace od Josefa Františka Svobody *Vlastivěda moravská. II. Místopis. Novoměstský okres* a byla vydána roku 1948.⁹ Kniha je rozčleněna na celky zabývajících se přírodními poměry v okrese, osídlením, kde je zastoupen i statek jimramovský, obyvatelstvem a jeho zaměstnáním, a v neposlední řadě jednotlivými obcemi, kde mimo jiné samozřejmě nalezneme Jimramov.

Nesmím opomenout knihu *Paměti městečka Jimramova*, které roku 1899 ze zápisků J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově, přeložil a z jiných pramenů sebral František Still.¹⁰ Publikace sice není tolik obsáhlá, ale jsou v ní vytyčeny historické mezníky, na jejich základě je možno vyhledávat podrobnější informace k danému tématu.

K utřídění poznatků o Jimramově posloužila publikace od Ludvíka Belcrediho a Miroslava Kružíka *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*, která vyšla v roce 2011.¹¹ Kniha představuje souhrn informací o historickém vývoji Jimramova a je doplněna o dobové fotografie.

Údaje o územněsprávním a administrativním vývoji městyse Jimramova od roku 1850¹² až do dnešní doby předkládá kniha od Štěpána Mlezivy a Karla Kuči *Historický*

⁸ ČERMÁK, Emil. *Kronika Zubří země*. Jimramov: 1979, 316 s., obr. příl., mapy.

⁹ SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, 720 s. Vlastivěda moravská.

¹⁰ STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisků J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011, s. 27-28. ISBN 978-80-86347-31-8.

¹¹ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Brandýs nad Orlicí: Flétna, 2011, 183 s. ISBN 978-80-903652-9-2.

¹² Rok 1850 přinesl zásadní přelom ve správním i soudním systému a zrcadlil zásadní ústavní změny roku 1848, včetně zrušení poddanství. S tím byly spojené i zásadní změny klasifikace lokalit. Před rokem 1850 existovaly základní tři, případně čtyři kategorie. Nejnižším stupněm byly vsi, nad nimi stála městečka a městyse, které byly někdy rozlišovány, jindy ztotožňovány. Nejvyšší kategorií byla města. Tato klasifikace vyjadřovala právní charakter každé lokality. V roce 1850 byl systém královských měst a panství (včetně statků) v rámci jednotlivých krajů nahrazen systémem statutárních měst a podkrajových úřadů v rámci jednotlivých krajských úřadů. Společně se zásadními celospolečenskými změnami fakticky pozbyla svého významu dosavadní

lexikon městysů a měst: vývoj postavení a funkce městských sídel v dějinách územněsprávního členění českých zemí od roku 1850 do současnosti, která vyšla v roce 2006.¹³

K seznámení s urbanistickým vývojem Jimramova byla využita edice od Karla Kuči *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* z roku 2006. Vzhledem k opravdu značnému počtu městských lokalit a omezenému prostoru pro každou z nich se u každé zaměřuje především na základní data a fakta. Přesto publikované informace společně s mapami a dobovými vyobrazeními předkládají celistvý obraz o charakteru a vývoji městečka.¹⁴

V této části nazvané literatura jsem pouze v krátkém přehledu nastínila publikace, které se zabývají vývojem Jimramova. Samozřejmě se nejedná o všechny tituly, jež jsem při práci využila, ty jsou uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

3. Použité materiály a prameny

3.1 Materiály

Informace o existující zástavbě obsahují pouze tzv. památkové karty – evidenční listy nemovitých památek. Ty byly vytvořeny Národním památkovým ústavem k jednotlivým kulturním památkám v Jimramově (celkem 26 objektů) zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek ČR. Ony materiály mi byly poskytnuty územním odborným pracovištěm Národního památkového ústavu v Telči (dále pouze NPÚ v Telči)¹⁵ a většina z nich obsahuje zejména detailní popis průčelí dané stavby, dále stručné časové zařazení, zhodnocení památky a zdůvodnění památkové ochrany.

3.2 Historické fotografie

Ke konfrontaci (porovnání) současného a předchozího stavu některých objektů mi posloužily dobové fotografie Jimramova (viz obr. 10–20) z NPÚ v Telči.¹⁶ Většina z desítky

klasifikace lokalit. MLEZIVA, Štěpán – KUČA, Karel. *Historický lexikon městysů a měst: vývoj postavení a funkce městských sídel v dějinách územněsprávního členění českých zemí od roku 1850 do současnosti*. Praha: Baset, 2006, s. 13. ISBN 80-7340-092-8.

¹³ MLEZIVA, Štěpán – KUČA, Karel. *Historický lexikon městysů a měst: vývoj postavení a funkce městských sídel v dějinách územněsprávního členění českých zemí od roku 1850 do současnosti*. Praha: Baset, 2006, 935 s. ISBN 80-7340-092-8.

¹⁴ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1997, díl 2. H-Kole, 938 s. ISBN 80-85983-14-1.

¹⁵ Ing. arch. Silvie Jagošová, památkářka; garant území ORP Žďár nad Sázavou, spec. pro lidovou arch. Detašované pracoviště Žďár nad Sázavou, Komenského 1786/25.

¹⁶ Ing. arch. Silvie Jagošová, památkářka; garant území ORP Žďár nad Sázavou, spec. pro lidovou arch. Detašované pracoviště Žďár nad Sázavou, Komenského 1786/25.

fotografií postrádá dataci. Ovšem lze si ji odvodit pomocí získaných poznatků o daných stavbách. Jedná se většinou o fotografie přibližně z 1. poloviny 20. století.

Historické fotografie mají nezastupitelnou úlohu při sledování stavebního vývoje měst a vesnic. Zachycují podobu důležitých staveb a reálie již dávno neexistující, které ale zajímají odbornou i laickou veřejnost.¹⁷

3.3 Katastry

Důležitým zdrojem informací pro poznání sídelního vývoje zástavby v Jimramově byly právě katastry – josefský (dále pouze JK) a stabilní (dále pouze SK), jež jsem využila ke komparaci s nynějším stavem. Poskytly důležité informace o vzniku jednotlivých domů, které byly následně využity v katalogu objektů.

Je ale možné se opřít, alespoň orientačně a nepřímou, o starší evidence – Tereziánský katastr panství Jimramov z roku 1756 (dále pouze TK), který je uložen v Moravském zemském archivu v Brně¹⁸ a první číslování domů z let 1770–1771.¹⁹ U TK (viz obr. 5, 6) se dá využít alespoň počet hospodářů z edice. U prvního číslování je možné počet domů snadno odvodit zpětně z mladších materiálů – JK a SK. Domy byly v Jimramově číslovány proti směru hodinových ručiček, kdy se začalo číslem 1 v severovýchodní části městečka v Dolní ulici, kde se také končilo číslem 114.

V práci jsem využila již zmiňovaný josefský katastr z roku 1787, který nebyl v předchozích materiálech uplatněn. (viz obr. 7) Opis josefského katastru je nyní uložen ve Státním okresním archivu ve Žďáře nad Sázavou.²⁰

Asi nejdůležitějším pramenem byl parcelní protokol stavebních parcel (BauParzellen protocoll) stabilního katastru, jenž byl pro Jimramov vyhotoven v roce 1835 (viz obr. 8, 9) a uložen je v Moravském zemském archivu v Brně.²¹ Lze v něm nalézt číslo stavební parcely, jméno majitele objektu a číslo popisné dané stavby. Mladší změny z doby kolem poloviny 19. století do něj byly zaznamenávány červenou barvou. Koresponduje s mapami – čistopisem a IS.

¹⁷ ZŘÍDKAVESELÝ, František. Historická fotografie jako nenahraditelný dokument pro dějiny měst a obcí. In *Historická fotografie: sborník pro prezentaci historické fotografie ve fondech a sbírkách České republiky*. V Hradci Králové: Muzeum východních Čech, 2013, ročník 12, s. 78-79. ISSN 1213-399x.

¹⁸ MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, karton 1127, inv. číslo 1042.

¹⁹ Země byla procházena konskripční komisí v letech 1770-1771. Ovšem v roce 1770 byla očíslována převážně pouze Praha. ŠKABRADA, Jiří. *Lidová architektura*. Praha, 2003, s. 51-52. ISBN 80-7203-082-5.

²⁰ SOKA Žďár nad Sázavou. AM Jimramov 1537–1945 (1949). II. Úřední knihy a) období 1602–1850 (1882), inv. č. 26, č. knihy 20.

²¹ MZA Brno, fond D 10 Stabilní katastr - písemné operáty, signatura 922.

3.4 Stavební plány

K výše uvedenému tématu jsem vycházela rovněž z plánové dokumentace, ale opravdu pouze v omezené míře. Při hledání stavebních plánů bylo zjištěno, že při přesunu z obecního archivu v Jimramově do archivu stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě daná plánová dokumentace zmizela. Nejstarší dochované plány, které jsou uloženy v archivu stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, byly pořízeny v 70. letech 20. století. Ovšem i tak poslouží alespoň při orientaci v půdorysném řešení dané stavby. Jedná se především o stavebně správní spisy, projektovou dokumentaci staveb, která obsahuje rozpočtovou a výkresovou část. Ve spisech lze nalézt žádosti stavebníků, protokoly z místních šetření, rozhodnutí o povolení a následné kolaudaci stavby. Několik plánů mi bylo poskytnuto z NPÚ v Telči.²² Opravdu minimum plánové dokumentace nabídl Moravský zemský archiv v Brně, kde jsou uloženy plány týkající se především přestaveb hospodářských budov patřících k zámeckému areálu.

3.5 Terénní průzkum

Stavební vývoj Jimramova vychází zejména z terénního průzkumu domů, které byly zachyceny na mapách stabilního katastru a všechny jsou taktéž zastoupeny v katalogu objektů. Vzhledem k celkovému rozsáhlému počtu čísel popisných byla většina staveb posuzována zvenku a pouze u několika objektů byl umožněn průzkum i uvnitř, a to především díky ochotě a vstřícnému přístupu majitelů. Samozřejmě jsem nechtěla narušovat jejich soukromí, jelikož většina domů je nadále využívána k původnímu účelu.

3.6 Mapy

Podstatnou úlohu pro mou práci tvoří mapové podklady, které jsem získala v Ústředním archivu zeměměřičství a katastru Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního v Praze.²³

Na úřadu jsem se seznámila s určitým členěním, kdy základem jsou fondy katastrální od roku 1785 do 1991, ze kterých byl pro mě stěžejní stabilní katastr.

Stabilní katastr je dále dělen na měřičský, písemný a oceňovací aparát. Pro mou práci se stal nejpotřebnější měřičský aparát.²⁴ Měření pro stabilní katastr začalo v roce 1817

²² Ing. arch. Silvie Jagošová, památkářka; garant území ORP Žďár nad Sázavou, spec. pro lidovou arch. Detašované pracoviště Žďár nad Sázavou, Komenského 1786/25.

²³ Ústřední archiv zeměměřičství a katastru, Pod Sídlíštěm 9, Praha 8 - Kobylisy.

²⁴ EBEL, Martin. Stabilní katastr a jeho využití pro dějiny staveb. In *Dějiny staveb*, Plzeň 2004, s. 5-14. ISSN 1803-0777.

v Dolních Rakousích a bylo ukončeno v roce 1861 v Tyrolích. K přerušení došlo v roce 1831 pro mimořádné potřeby státu a v pracích se pak pokračovalo od roku 1833 stejným způsobem jako doposud. Vlastní mapovací práce (bez triangulačních) trvaly v Čechách celkem 12 let a to v letech 1826–1830 a 1837–1843. Na Moravě a ve Slezsku trvaly práce 11 let, a to v letech 1824–1830 a 1833–1835.²⁵

Z již zmiňovaného měřičského aparátu stabilního katastru jsem měla k dispozici tzv. indikační skicu s měřítkem 1:2880 se signaturou B2/a/3, která je volně přístupná na internetové stránce <http://archivnimapy.cuzk.cz>.²⁶ Jedná se o mapu podkladovou pro tzv. císařský povinný otisk, do níž byly dále zaznamenávány změny většinou červenou barvou. Na indikační skice Jimramova jsou stavební parcely očíslovány černě a popisná čísla domů červeně.

Dále jsem využila barevnou kopii tzv. císařského povinného otisku z roku 1835 (viz obr. 1) se signaturou B2/a/6/1107M (M znamená Morava a Slezsko a C by označovalo Čechy).²⁷

Do mé práce jsem taktéž zařadila barevnou kopii vyřazené katastrální mapy s měřítkem 1:2880 z let 1873–1913 (viz obr. 2) inv. číslo B2/a/14/1107M.²⁸ U mapy je využita podkladová okrová barva, zděné stavby jsou značeny světle růžovou, dřevěné žlutou a různé přestavby tmavě červenou. Díky této mapě můžeme určit všechny úpravy, které v Jimramově probíhaly v letech 1873–1913.

K dotvoření představy o dnešním stavu původních domů jsem využila mapu z internetových stránek <http://mapy.cz/> k lednu 2016.²⁹ (viz obr. 3) U všech sledovaných domů jsem současně ověřila správnost čísla popisného a parcelního čísla pomocí nahlížení do katastru nemovitostí na internetových stránkách <http://nahliznidokn.cuzk.cz/> opět k lednu 2016.³⁰

²⁵ BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století*. Praha: Grada, 2007, s. 68. ISBN 978-80-247-2318-1.

²⁶ Český úřad zeměměřický a katastrální. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru. [online]. Copyright © 2011 Zeměměřický úřad [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <http://archivnimapy.cuzk.cz>.

²⁷ Císařský povinný otisk mapy stabilního katastru z roku 1835, inv. číslo B2/a/6/1107M. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru v Praze.

²⁸ Vyřazená katastrální mapa z let 1873–1913, inv. číslo B2/a/14/1107M. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru v Praze.

²⁹ *Mapy.cz* [online]. *Mapy.cz*, [cit. 2016-01-11].

³⁰ Český úřad zeměměřický a katastrální. Nahlížení do katastru nemovitostí. [online]. Copyright © 2004–2016 Zeměměřický úřad [cit. 2016-01-08]. Dostupné z: <http://nahliznidokn.cuzk.cz/>

4. O Jimramovu

4.1 Charakteristika

Městys Jimramov leží na pravém břehu řeky Svratky, která zde utvořila zemskou hranici Moravy a Čech.³¹ Jimramov je nejvýchodnější osada novoměstského okresu. Soudní okres novoměstský je prostřední ze tří okresů, z nichž byl utvořen při nové politické organizaci v roce 1850 politický okres novoměstský (c. k. podkraj). Okres politický, zvaný obyčejně Novoměstsko (v širším významu slova), vznikl sloučením novoměstského na západě žďárského a na východě bystřického okresu.³² Jimramov spadl pod okres Nové Město na Moravě od roku 1850 do 1949, kdy se přesouvá pod Poličku a jako poslední ho přebírá roku 1960 okres Žďár nad Sázavou, kde setrvává dodnes.³³

4.2 Stručná historie městyse

Do poloviny 13. století byla oblast nynějšího Jimramova zřejmě prakticky neosídlena. Našli bychom zde neprostupný prales, který protínalo pouze několik obchodních stezek propojující Čechy s Moravou.³⁴ Na východní straně to byla Trstenická stezka vedoucí z Litomyšle přes Poličku směrem k Brnu, na západě pak tzv. Libická stezka procházející dnešním Žďárem nad Sázavou.³⁵

Postupem času bylo území pohraničního pralesa od jihu osídlováno pány z Kamene, jejichž střediskem byl hrad Kámen (dnešní Zubštejn). Území, které se nacházelo na sever proti toku řeky Svratky, bylo osídlováno kolem roku 1250. Téměř s jistotou lze říci, že do této oblasti vnikl a Jimramov založil Jimram z rodu Pernštejnů, totiž Jimram II. z Kamene, jenž žil mezi léty 1230 až 1298.³⁶ Z královské listiny vydané roku 1269 Přemyslem Otakarem II., lze usuzovat, že se v této oblasti střetly zájmy Jimrama z Pernštejna a litomyšlského kláštera, který si činil nárok na moravské pohraničí. Jimram společně s Hermanem z Letovic dané území zabral. Opat si stěžoval u krále Přemysla Otakara II., který v zájmu všeobecného smíru

³¹ BARTOŠ, Josef – SCHULZ, Jindřich – TRAPL, Miloš. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960*. Ostrava: Profil, 1988, s. 129.

³² SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, s. 9. Vlastivěda moravská.

³³ MLEZIVA, Štěpán – KUČA, Karel. *Historický lexikon městysů a měst: vývoj postavení a funkce městských sídel v dějinách územněsprávního členění českých zemí od roku 1850 do současnosti*. Praha: Baset, 2006, s. 310. ISBN 80-7340-092-8.

³⁴ DOBIÁŠ, Josef. *Jimramov: turistické vycházky po okolí*. Vyd. 1. Brno: Sursum, 2000, s. 9. ISBN 80-85799-75-8.

³⁵ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 5. ISBN 978-80-903652-9-2.

³⁶ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 5. ISBN 978-80-903652-9-2.

vydal již zmiňovanou listinu roku 1269, díky níž byly vymezeny hranice mezi spornými stranami, a tím také určil hranici mezi Čechami a Moravou.

První hodnověrná zmínka o Jimramově pochází z roku 1361, kdy zde majitel osady Archléb ze Stařechovic (ve starší literatuře taktéž uváděn jako Ortlep z Kunštátu³⁷ nebo Archléb z kunštátského rodu³⁸) založil při kostelu nadaci pro kaplana.³⁹ Tato skutečnost svědčí o značně pokročilém vývoji obce, neboť v uvedeném roce je v Jimramově nejen kostel a farář, ale dokonce se tu zřizuje právě i místo pro kaplana.⁴⁰ Jelikož darování sousedního kolonizačního území „in Policzek“ králem Přemyslem Otakarem II. spadá do r. 1265, lze soudit, že naše osada v době založení této nadace nemohla být ještě příliš stará, a že to byl tedy pravděpodobně výběžek kolonizačního území kunštátského. Roku 1365 přikoupil Archléb šest domů s příslušenstvím, jež původně vlastnil Jimram z Pernštejna. Tento majetek tu Jimram mohl mít buď jako lokátor, anebo zde spíše šlo o dvě stejnojmenné osady různých majitelů.⁴¹

Roku 1384 zdědil Jimramov Archlébův syn Erhart ze Skal (známý také jako Erhardt z Kunštátu⁴²).

Majetkové nároky později na Jimramov vyženil spolu s Žofií z Kunštátu někdy před rokem 1437 Jan z Cimburka. Žofie byla velmi vytrvalá a o své dědictví vedla spory řadu let, ale až díky vlivnému manželovi rozhodl roku 1447 zemský soud v její prospěch. Krátce po soudním rozhodnutí Jan z Cimburka jimramovské panství zastavil Vaňkovi z Bystřice, který byl purkrabím na Pernštejně. Ve sféře perňštejnského vlivu pak již jimramovský statek setrval. Jan z Pernštejna si roku 1456 zajišťoval budoucí držbu Jimramova smlouvou s Vaňkovým synem Janem z Bystřice a roku 1462 ho od Jana z Cimburka a jeho ženy Žofie z Kunštátu odkoupil. Převod Jimramova vložila do desek zemských roku 1464 Žofie z Kunštátu, a to po manželově smrti. Nabytím Jimramova Jan z Pernštejna významně rozšířil

³⁷ STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisů J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011, s. 3. ISBN 978-80-86347-31-8.

³⁸ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 6. ISBN 978-80-903652-9-2.

³⁹ Tamtéž, s. 5.

⁴⁰ ČERMÁK, Emil. *Kronika Zubří země*. Jimramov: [s.n.], 1979, 316 s., obr. příl., mapy, s. 59.

⁴¹ SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, s. 374 – 375. *Vlastivěda moravská*.

⁴² STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisů J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011, s. 3. ISBN 978-80-86347-31-8.

ucelené území v okolí rodového hradu Pernštejna.⁴³ Když roku 1475 Jan z Pernštejna zemřel, stal se správcem rodinného majetku jeho dospělý syn Vilém z Pernštejna.⁴⁴

Vilém z Pernštejna v roce 1500 rozdělil svoje rozsáhlé panství na několik dílů. Jimramov s okolím spadl k dílu novoměstsko-jimramovskému. Za Vilémova syna Jana z Pernštejna se po roce 1521⁴⁵ začal jimramovský díl utvářet jako samostatný celek.⁴⁶

Roku 1537 díky Janovi z Pernštejna byla Jimramovu udělena privilegia, potvrzená císařem Ferdinandem I. Jednalo se o dva osmidenní jarmarky s frejunkem v pondělí před Povýšením sv. Kříže a ve čtvrtek na Boží vstoupení a týdenní trh každé pondělí. Rok 1537 je taktéž uváděn jako letopočet povýšení Jimramova na městečko.⁴⁷

Největším příznivcem Jimramova se stal Vratislav z Pernštejna (prostřední syn Jana z Pernštejna⁴⁸). K Jimramovu připojil 11 osad, dále mu vydal obecní zřízení, udělil právo várečné a výčepní, daroval lesy (Padělek, Prosičku, Holý vrch) k obecnímu užitku a osvobodil jej od roboty.⁴⁹ Jeho kariéra císařského diplomata a dvořana byla i v letech největšího vzestupu kryta finančním úvěrem a dluhy po jeho smrti přešly na potomky.⁵⁰ Kvůli tomu byli jeho synové Jan a Maxmilián z Pernštejna nuceni roku 1588 prodat jimramovské panství Pavlu Katharinovi z Katharu, zemskému purkrabímu Markrabství moravského. Roku 1589 postihl Jimramov zhoubný požár.⁵¹ Městečko Jimramov ve svízelné situaci nabídlo vrchnosti své právo várečné i s pivovarem. Ovšem s podmínkou, že nebude nikoho z občanů nutit k výčepu panského piva. Následně Pavel Katharin městečku daroval pozemek na stavbu nové radnice a taktéž poskytl stavební materiál na obnovu domů. Roku 1593 začal stavět při dvoře novou tvrz. Nad vstupem do jižního křídla dnešního zámku je vsazena deska s třemi znaky, představující majitele Pavla Katharina a jeho dvě manželky.

⁴³ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. V Praze: Rybka Publishers, 1999, s. 56-57. ISBN 80-86182-24-X.

⁴⁴ Tamtéž, s. 69.

⁴⁵ Vilém z Pernštejna umírá 8. dubna 1521. VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. V Praze: Rybka Publishers, 1999, s. 138. ISBN 80-86182-24-X.

⁴⁶ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 7. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁴⁷ Tamtéž, s. 7.

⁴⁸ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. V Praze: Rybka Publishers, 1999, s. 237. ISBN 80-86182-24-X.

⁴⁹ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 7. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁵⁰ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. V Praze: Rybka Publishers, 1999, s. 258. ISBN 80-86182-24-X.

⁵¹ KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1997, díl 2. H-Kole, s. 695. ISBN 80-85983-14-1.

Roku 1603 byl Jimramov opět prodán a to majiteli novoměstského panství Vilému Dubskému z Třebomyslic.⁵² Po něm městečko zdědil Jan Dubský a následně Václav Dubský. Majetek byl Dubským zkonfiskován za účast na stavovském povstání a na odboji proti Ferdinandovi II. Panství získal císařský komoří Štěpán Schmidt z Freyhoffenu, který ho však nikdy nezaplatil a soudním výrokem ho v roce 1631 získala Anna Marie Šliková, ale ani ona ho nedržela dlouho a již po roce ho prodává hraběti Jiřímu z Náchoda.⁵³

V roce 1621 táhli Jimramovem Poláci a roku 1624 přišli do Jimramova Španělé.⁵⁴ Po roce 1640 během následujících osmi let táhla Jimramovem celkem pětkrát cizí vojska v celkovém počtu téměř 5000 jezdců a skoro 2000 pěších. Vrcholem byl rok 1643, kdy do Jimramova přišlo 16. června 1500 Švédů. Nechali se pohostit, zaplatit výpalné, a potom stejně městečko zapálili. Období třicetileté války bylo nejtěžší v historii Jimramova a ještě několik desetiletí doznávaly její důsledky.⁵⁵

V roce 1650 se panství ujal hrabě Ferdinand Leopold z Náchoda, který se zpočátku choval velmi dobře, ale postupem času začal utiskovat své poddané. Nakonec byl dokonce vězněn ve Vídni. Roku 1664 postoupil panství svojí manželce Terezií Františce z Gallasu.⁵⁶

Zpustlé panství povznesl až Jan Václav Novohradský z Kolovrat, který ho převzal v roce 1669. V roce 1680 se oženil jeho syn Filip s Antonií Novohradskou, ten od otce jimramovské panství získal, ale během sedmi let bylo zničeno, přičemž všechny dvory byly zadluženy. Kromě těchto útrap postihl v červenci 1680 Jimramov mor, který si do listopadu 1680 vyžádal 147 obětí. Jako poděkování za odvrácení morové nákazy byla postavena roku 1681 kaplička svatého Matouše, k jejímu zrušení došlo roku 1788.⁵⁷

Kolovratové byli nuceni zadlužené panství prodat a v dražbě ho zakoupil roku 1687 Konrád Ferdinand z Bronnstädtu.⁵⁸ V tomto období k panství jimramovskému náležel zámek, pivovar, městečko Jimramov, železné hamry, slévárna a vesnice Borovnice, Spělkov, Krásné, Javorek, Daňkovice, Pavlovice a Hutě (N. Jimramov). Po smrti Konráda Ferdinanda z Bronnstädtu roku 1691 se panství ujala jeho manželka Anna Žofie z Bronnstädtu, jež vedla

⁵² BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 8. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁵³ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 9. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁵⁴ Tamtéž, s. 9

⁵⁵ STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisů J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011, s. 27-28. ISBN 978-80-86347-31-8.

⁵⁶ SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, s. 70-71. Vlastivěda moravská.

⁵⁷ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 10-11. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁵⁸ STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisů J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011, s. 39. ISBN 978-80-86347-31-8.

dlouhé spory s městem Poličkou o pozemky za vodou (dnešní místní část Benátky). V roce 1707 císař rozhodl, že Jimramov může pozemky za poplatek užívat a Polička všechny akce o získání území v roce 1711 zastavila. Během sporu zde však bylo vystavěno několik chalup městem Poličkou. V roce 1707 zde bylo pravděpodobně 10 chalup. Po skončení sporu zde byly postaveny nové chalupy za dřívější zbourané a tato osada se stala součástí Jimramova.⁵⁹

V roce 1712 Anna Žofie z Bronnstädtu postoupila své panství své ovdovělé dceři Marii Anně Anežce z Nübern.⁶⁰ Ta se i přes svůj protestantský původ se stala horlivou katoličkou. Pokračovala s přestavbou kostela, se kterou začala její matka v roce 1705. Stavbu prováděl Petr Maur z Myslibořic do roku 1715.

V roce 1745 postoupila panství své neteři Marii Antonii, svobodné paní z Waldorfu, rozené z Freyenfelsu. Ta nechala vystavět severní křídlo zámku, chodbu vedoucí ze zámku do oratoře kostela. Také byl postaven roku 1767 kostel sv. Matouše baronkou z Bukůvky, žijící v té době na zámku. Kostel byl roku 1783 zrušen a marně se pro něj hledalo nové využití, proto byl rozdělen na čtyři části využívané jako byty.⁶¹

V roce 1778 Marie Antonie z Waldorfu odkázala jimramovské panství své neteři Marii Theodorě, rozené z Freyenfelsu, provdané za hraběte Antonína Belcrediho.

Hrabě Antonín Belcredi byl muž osvícený, mající smysl pro povznesení vzdělání lidu. Jeho prvním kulturním počinem pro městečko Jimramov bylo postavení nové školy katolické roku 1801. Po jeho smrti se stal roku 1812 majitelem panství jeho nejmladší syn hrabě Eduard Belcredi. Většinu svého života strávil u armády, postavení svého otce však nedosáhl, a to ani jako hospodář.⁶²

Dalším majitelem panství byl nejstarší syn Eduarda Egbert Belcredi, který se narodil v roce 1816. Stal se výraznou politickou osobností své doby. Stál u zrodu Moravského zemského muzea. Za jeho působení se na panství zaváděly nové metody hospodaření. Především šlo o pěstování lnu a jeho zpracování, které se stalo obživou řady místních občanů. Jelikož byl jeho mladší bratr Edmund bezdětný, stal se později správcem panství nejmladší bratr Richard Belcredi, jenž se prosadil především ve státních službách. Zemřel v roce 1902 a byl pochován v rodové hrobce v Jimramově.

Majetku se ujal jeho syn Ludvík (1856–1914), který měl stejně jako jeho otec politické ambice. Jimramovu daroval pozemek a přispěl na stavbu nové měšťanské školy. Se svou

⁵⁹ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 11. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁶⁰ SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, s. 72. *Vlastivěda moravská*.

⁶¹ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 12-13. ISBN 978-80-903652-9-2.

⁶² Tamtéž, s. 14 -15.

ženou Marií von Franckenstein měl 7 dětí. Dědicem statků byl nejstarší syn Richard (1891–1956), ale nikdy se neoženil. Zemřel v emigraci v Bad Telz.

Rodina Belcredi se za druhé světové války nepřihlásila k německému občanství, což vedlo k tomu, že jim na statek byla uvalena nucená správa. Politická situace se od roku 1946 stále zhoršovala a komunisté se drali k moci. Situace byla po únorových událostech v roce 1948 značně vyhrocená, což vedlo členy rodu k postupnému odchodu do zahraničí. Krátkou dobu vedl od roku 1949 hospodářství Ludvík Belcredi (1921–1981), který byl však v září 1949 zatčen a dva roky umístěn v táboře nucených prací.⁶³

Po roce 1989 byl majetek v rámci restitucí rodině Belcredi navrácen a do Jimramova jezdí žijící členové rodu dodnes.⁶⁴

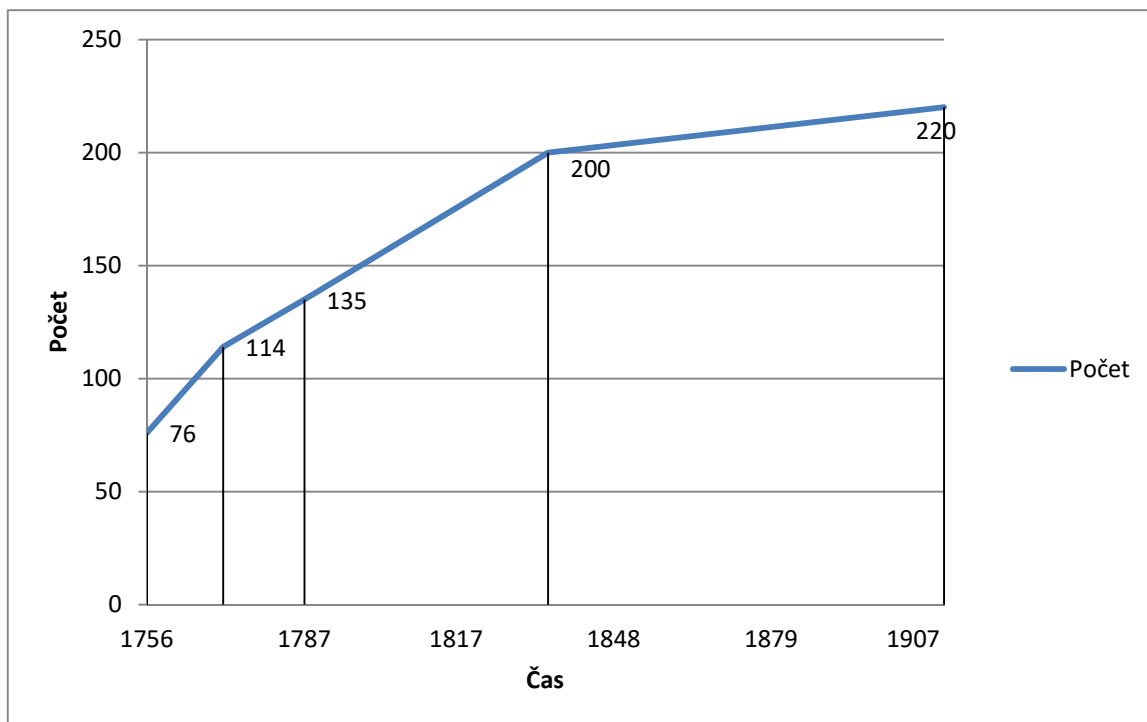
4.3 Sídlní vývoj

V následující tabulce a grafu jsem shrnula sídlní vývoj zástavby v Jimramově ve sledovaném období od poloviny 18. století do začátku 20. století. Na základě katastrů, prvního číslování a počtu domů z roku 1913 vyplynul následující přehled.

Tereziánský katastr 1756	76
První číslování 1770–71	114 čp.
Josefský katastr 1787	135 čp.
Stabilní katastr 1835	200 čp.
1913	220 čp.

⁶³ BELCREDI, Ludvík. *1000 let rodu Belcredi: 1000 Jahre des Hauses Belcredi : 1010-2010*. Brno: Ludvík Belcredi, 2010, s. 276-283. ISBN 978-80-254-7089-3.

⁶⁴ BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Jimramov: Městys Jimramov, 2011, s. 16. ISBN 978-80-903652-9-2.

Z grafu je patrné, že mezi léty 1756–1771 vývoj počtu domů strmě stoupá, během těchto krátkých 15 let přibylo celkem 38 domů. Během let 1771–1787 se vývoj zpomalil, v časovém rozmezí 16 let vzniklo nově 21 čp. Nejvíce čísel popisných přibylo mezi léty 1787–1835, v časovém intervalu 48 let jich vzniklo celkem 65. Od roku 1835 se vývoj výrazně zpomalil, kdy během 78 let do roku 1913 přibylo pouhých 20 čp.

Z práce s katastry a mapami SK vyplynulo, že místní část nazvaná Benátky⁶⁵ dříve stavebně a sídelně souvisela s Jimramovem. Benátky nenalezneme na indikační skice stabilního katastru Jimramova, ale vesnice Trhonice, které byla mapována v roce 1839. Na této mapě nalezneme 12 domů, z toho tři dvojdomky: čp. 115 ab, 116, 131ab, 132, 133, 138, 140 ab, 177, 192. Všechna čísla popisná byla kolem roku 1900 přenesena do Jimramova. Původní domy v Benátkách byly přecíslovány a dostaly čp. 1–12.

⁶⁵ Benátky byla původně drobná domkářská osada, která se nachází jižně od Jimramova na levém břehu Svratky. Po založení textilky se rozrostla v jimramovské předměstí, tvořené rodinnými domky. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1997, díl 2. H-Kole, s. 698. ISBN 80-85983-14-1.

5. Katalog objektů

Cílem kapitoly s katalogem objektů je podat ucelený přehled vědomostí o jednotlivých stavbách, které se nacházejí v městské památkové zóně Jimramov. (viz obr. 4) Zabývám se všemi domy uvnitř městské památkové zóny (dále pouze MPZ) a výběrem zajímavých objektů v ochranném pásmu MPZ, k nimž se mi podařilo získat stavební plány nebo zajistit vstup do interiéru. Současně se jedná o domy, které se k roku 1835 nacházely v historickém jádru městečka a byly tudíž zachyceny v elaborátu stabilního katastru – protokolu stavebních parcel a dvou variantách mapy – tzv. indikační skice, později doplňované, a čistopise – tzv. císařském otisku, a také objekty, jež vznikly během let 1873–1913.

Domy jsou v katalogu řazeny proti směru hodinových ručiček v rámci MPZ. Se začátkem u čp. 1 v Dolní ulici pak následuje celá východní strana, dále severní, po ní západní a nakonec se přes jižní stranu opět vracíme do Dolní ulice k čp. 114.

Katalogový list každého domu má dané schéma, kdy v záhlaví je u každého domu uvedeno jeho číslo popisné, název místní části kde se v Jimramově nachází, následují další tři záznamy o světové straně, části a domech okolo pro rychlejší orientaci v mapě a posledním záznamem je číslo stavební parcely.

Po základním katalogizačním záznamu následuje *Historie*. Nejstarší historii k daným domům zpracoval ve spise JUDr. Emil Čermák (1902–1963). Z jeho materiálů využívám pouze záznamy o prvních majitelích domů v Jimramově, a také údaje týkající se přestaveb, jimiž dané objekty prošly.

Historii jednotlivých domů jsem doplnila o dva zápisy, kterými se JUDr. Čermák nezabýval. Jedná se o informace o vlastnících objektů z josefského katastru z roku 1787 (dále pouze 1787 (JK)) a z parcelního protokolu stabilního katastru z roku 1835 (dále pouze 1835 (SK)).

Další část tvoří *Svědectví historických map*, sestávající se ze čtveřice map. První z nich je císařský povinný otisk mapy stabilního katastru z roku 1835 (dále pouze čistopis mapy SK), následně indikační skica (dále pouze IS) mapy stabilního katastru (dále pouze mapy SK), do které byly zaznamenávány změny během časového rozmezí 1835–1873. Třetí v pořadí se stala tzv. vyřazená katastrální mapa, jež představuje proměny Jimramova v letech 1873–1913, a čtvrtou pozici získala mapa dnešní. V mapách SK jsou domy znázorněny různými barvami, kdy karmínová značí veřejnou budovu, růžová by měla označovat zděnou stavbu a žlutá dřevěnou. Ovšem konfrontace s dochovanými stavbami ukazuje, že skutečnost byla složitější. Růžová označuje mnoho objektů do značné míry dřevěných, a to se projevuje i v opačném

případě, tzn. u zděných staveb značených žlutě. S prováděním protipožárního zabezpečení bylo potřeba odlišit sice dřevěnou stavbu, ale se zděným topeništěm a komínem, s šindelovou nebo dokonce keramickou krytinou, od dřevěné stavby, která měla dřevohliněný komín a slaměnou krytinu. Věrohodná je zejména barva žlutá a mezi růžově značenými objekty je nutno počítat někde i se značným podílem dřevěných částí.⁶⁶

Všechny objekty jsem v rámci nahlížení do katastru nemovitostí vyhledala a porovnávala se stavem na historických mapách. Hlavním kritériem bylo posouzení, zda u jednotlivých domů souhlasí číslo popisné a parcelní číslo. Pokud došlo k nějakým změnám, tak jsou zapsány u jednotlivých staveb, v části nazvané *Svědectví historických map*.

V pořadí třetí část katalogového listu tvoří *Charakteristika* daného objektu, což představuje popis objektu na základě terénního průzkumu městyse.

Všechny katalogové položky jsou opatřeny popisem exteriéru a pouze u několika z nich byl umožněn vstup částečně i dovnitř. Jednalo se o čp. 19, 24, 25, 41, 59, 65, 66, 93, 133, 169 a katolický kostel. U čp. 72 byly poskytnuty fotografie interiéru panem Josefem Dobiášem.

Charakteristika domů byla v několika případech doplněna i popisem podle stavebních plánů.

Ke zkoumání mi byly poskytnuty plány ze stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě. Jedná se především o plánovou dokumentaci ze 70. let 20. století a novější a to u čp. 8, 10, 13, 25, 26, 31, 32, 67, 70, 147 a evangelického kostela.

Moravský zemský archiv v Brně nabídl pouze plány na přestavbu domu čp. 29 a 66.

Ke kulturním památkám v Jimramově byly k dispozici od NPÚ v Telči evidenční karty a to konkrétně k domům čp. 10, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 38, 39, 40, 41, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 93, 156, 162, hrobce Belcrediů, toleranční modlitebna a kostelu Narození Panny Marie. Současně s tímto mi byly poskytnuty od pí Jagošové stavební plány k čp. 84, 133, 162, které původně pochází ze SOkA Žďár nad Sázavou.

V závěru každé katalogové položky je přibližné *Datování*, jež vyplynulo na základě porovnání historických podkladů, literatury a terénního průzkumu.

⁶⁶ ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby: Architektura českého venkova*. Praha, 1999, s. 53. ISBN 80-7203-082-5.

5.1 Domy uvnitř městské památkové zóny Jimramov

Čp. 1 - Dolní ulice, východní strana, jižní část, naproti čp. 114, č. stav. parcely 70

Historie

Majitelem byl roku 1741 tkadlec Jiří Mašík a ještě před ním Pavel Neděla. Roku 1787 (JK) dům stále vlastnil tkadlec Jiří Mašík. Následně roku 1835 (SK) je uveden majitel Josef Mašík. Roku 1923 objekt vyhořel a následně byl opraven. V majetku rodiny Mašíkových tento dům zůstal dodnes.

Svědectví historických map

Čistopis mapy SK z roku 1835 zachycuje areál s průčelní linií orientovanou směrem na západ do ulice. Úhlově zalomená severní část přiléhá k vedlejšímu domu čp. 2. V zadní části dvora je umístěn žlutě značený, nepochybně dřevěný objekt. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu. Úpravy jsou patrné na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913, kdy jihozápadní část domu byla zbourána. Zbylá část původního traktu byla spojena s novou částí na jihovýchodní straně a vznikl tak uzavřený areál na půdorysu nepravidelného polygonu. Současná situace objektu je v podstatě srovnatelná se stavem z let 1873–1913, novodobě na jižní straně vznikl pouze drobný vstupní přístavek v podobě zděné zastřešené verandy.

Charakteristika

Areál tvoří nepravidelně uspořádané objekty svírající malý, téměř trojúhelný a zcela uzavřený dvorek. Hlavní částí areálu je nepochybně zděný, přízemní dům, orientovaný průčelím na západní stranu do ulice. (viz obr. – čp. 1) Objekt je opatřen sedlovou střechou se zděným štítem. Na jižní straně se uplatňuje již zmíněný vstupní přístavek verandy, která pohltila pravděpodobně vjezd či vstup do uzavřeného dvora objektu. Z jihovýchodní strany přiléhá hospodářské stavení (pravděpodobně někdejší stodoly) s širokými vjezdovými vraty v čele. I tato stavba je kryta sedlovou střechou s viditelným nádvorním předsazeným zápražím. Podobně jako sousední dům má i tento zděný štít se zachovanými dvěma stupni dvojítych

sružených okének, díky nimž lze tento objekt datovat přibližně do 2. pol. 19. století. Objekt ve 2. pol. 20. století nepochybně prošel řadou modernizačních zásahů, jak to dokládá nejen již zmíněný vstupní přístavek, ale i době poplatná výměna oken v přízemí domu. Přes všechny úpravy je zde patrný typický stavební vývoj vesnického charakteru. Pravděpodobně došlo k výraznému zásahu do dispozice, kdy vstup byl atypicky přesunut na čelní stranu domu. (viz obr. – čp. 1)

Datování

I přes znatelné úpravy si dům zachoval prvky z 2. pol. 19. století.

Čp. 2 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 1 a čp. 3, č. stav. parcely 69

Historie

Roku 1742 byl první písemně doložený majitel František Spěváček a Spěváčkovi jsou vlastníky i roku 1787 (JK). V roce 1835 (SK) byl majitelem domu Václav Buřval. Roku 1923 objekt vyhořel a záhy byl opraven.

Svědectví historických map

Na čístopisu mapy SK 1835 nalezneme areál, kde objekt při ulici a kolmé hloubkové křídlo jsou značeny růžově, vzadu uzavírá dvůr objekt značený žlutě. Dům má průčelní linii orientovanou směrem na severozápad do ulice. Objekt jižní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 1 a severní k čp. 3. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu. Katastrální mapa z let 1873–1913 dokládá přestavbu především v zadní části domu směrem na východ, kde byly úpravy značeny červeným šrafováním. Na základě současné mapy můžeme říci, že od roku 1913 se situace domu nezměnila.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 2) Viditelné ulicové průčelí objektu zvolna kopíruje mírný zákrut komunikace, které se v půdorysu objektu projevuje mírným zlomem dispozice. Tento pak objekt opticky rozděluje

na z pohledové strany levou obytnou část a pravou, v minulosti pravděpodobně část hospodářskou se vstupem a vjezdovým průjezdem. Dům je opatřen ulicovou podstřešní profilovanou římsou. Objekt nepochybně opět prošel dílčími modernizačními zásahy, poplatnými době, což se viditelně projevuje nejen na soklovém kabřincovém obkladu, ale zejména na vyměněných zvětšených oknech a na podobě vjezdového portálu a stávajících vrat.

Datování

Současný dům je dokladem přestavby po požáru roku 1923.

Čp. 3 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 2 a 4, č. stav. parcely 68

Historie

Majitelem daného objektu byl roku 1742 tkadlec Leopold Čermák a před ním Musil. Roku 1787 (JK) dům patřil Václavu Radoušovi a následně roku 1835 (SK) dům vlastnil Bonaventura Řádek. Roku 1923 došlo k požáru domu i sousedních objektů, následně došlo k opravám.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený areál s čelní linií směřující na západ do ulice. Východně od areálu je umístěn žlutě značený, tedy nepochybně dřevěný, objekt. Dům jižní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 2 a severní k čp. 4. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu, který na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913 a mapě současné již nenajdeme. Další úpravy z map nejsou patrné.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 3) Průčelní stranu domu směrem do ulice tvoří tři okenní osy v levé části a v pravé rozměrný pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu. Objekt pokrývá sedlová střecha s ulicovou podstřešní liniovou profilovanou římsou. Stavba opět nepochybně prošla dílčími modernizačními zásahy, které se

vizuálně uplatňují především v nově položené střešní krytině opatřené střešními okny, za nimiž lze předpokládat nedávnou stavební úpravu půdních prostor pro obytné účely.

Datování

Na základě jednotlivých prvků, jakými jsou především rozměrná okna a hlavní profilovaná římsa, lze datovat velkou přestavbu domu po požáru v roce 1923 (viz obr. 10) do meziválečného období, kdy získal novou podobu.

Čp. 4 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 3 a 5, č. stav. parcely 65

Historie

Na základě dochovaných materiálů byl majitelem k roku 1742 řezník Josef Kyšperský. V roce 1787 (JK) byl držitelem Josef Karafiát a roku 1835 (SK) Josef Žemlička. Roku 1923 došlo stejně jako u sousedních domů k požáru, následovaly opravy.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen trojstranný areál tvořený zděným a dřevěným objektem s čelní linií směřující na západ do ulice. Dům jižní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 3 a severní k čp. 5. Východně od areálu je v zahradě umístěn žlutě značený, tedy nepochybně dřevěný objekt. Do Indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého objektu, který navazuje na zděný objekt a přeškrtnut byl taktéž dřevěný objekt v zahradě. Na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913 a mapě současné ho již nenajdeme. Další úpravy z map nejsou patrné.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 4/1) Průčelní stranu přízemního domu tvoří dvě menší okenní osy v levé části domu, zatímco v pravé je pouze jedno okno, ovšem rozměrné. V centrální části je umístěn rozměrný pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu. (viz obr. – čp. 4/2) Ulicová fasáda objektu je plasticky členěna polychromovanou štukovou výzdobou zdůrazňující okenní otvory a představující jak

vertikální, tak horizontální liniové útvary připomínajícími římsy či pilastry. Opticky se navíc velmi zřetelně uplatňují masivní zděné okenní parapety, narušené novodobým průduchem pro interiérové plynové topení. Objekt je opatřen sedlovou střechou a ulicovou podstřešní liniovou profilovanou římsou.

Datování

Současný dům je dokladem přestavby po roce 1923, což představuje fasáda, okna a vrata do průjezdu.

Čp. 5 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 4 a 6, č. stav. parcely 64

Historie

K roku 1742 je doložený vlastník tkadlec Kristián Pozdál. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil Jan Pozdál. Roku 1835 (SK) dům patřil Josefu Nunvářovi. V roce 1923 došlo k požáru a při následných opravách bylo vystavěno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál tvořený zděným a dřevěným objektem s čelní linií směřující na západ do ulice. Dům jižní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 4 a severní k čp. 6. Do indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu, který kolmo navazuje na zděný objekt. Na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913 je patrná zděná přístavba na východní straně směrem do zahrady. Další úpravy z map nejsou patrné.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 5) Průčelní stranu domu tvoří čtyři nestejně okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou pouze dvě menší okenní osy, ovšem v pravé části přízemí jsou situovány dva rozměrné vjezdy. V centrální části přízemí domu je umístěn nejspíše původní pravouhlý vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. Oproti tomu obdobný, zcela vpravo umístěný vjezdový portál, se jeví jako výsledek novodobé a velmi necitlivé, utilitární stavební úpravy někdejších přízemních obytných prostor, pravděpodobně na garáž či dílnu.

Ulicová fasáda prvního patra objektu je členěna plasticky v omítkové vrstvě, a společně s parapety tak zdůrazňuje okenní otvory v podobě vertikálních i horizontálních liniových útvarů. Zde se projevuje geometrická moderna v podobě barokních čabrak, které jsou však více zalomené, což je typické pro meziválečné období. Fasáda přízemní části je členěna odlišným způsobem, souvisejícím nejspíše s původně přízemní podobou předmětného objektu. Objekt je opatřen podstřešní liniovou profilovanou římsou a kryt sedlovou střechou, což je patrné z leteckého snímku mapy.

Datování

Současnou podobu domu lze přibližně datovat do 20. let 20. století, kdy bylo po požáru přistavěno patro.

Čp. 6 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 5 a 7, č. stav. parcely 63

Historie

První známým majitelem byl Martin Zámečník k roku 1742. V roce 1787 (JK) byla majitelkou vdova po Josefu Maršálkovi a roku 1835 (SK) Josef Mašík. Roku 1923 objekt vyhořel a následně bylo při opravách vystavěno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen uzavřený areál, tvořící růžově značený objekt s průčelní linií směřující na západ do ulice a na něj kolmo navazuje objekt značený žlutě. Objekt jižní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 5 a severní strana sousedí s průjezdem, jenž patří k domu čp. 7. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého objektu směrem na východ do zahrady. Ani na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913, ani na mapě současné změny nejsou patrné.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 6) Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří tři odlišně rozměrné okenní osy v prvním patře, zatímco v levé

části přízemí jsou pouze dvě okenní osy. V pravé části průčelí je naopak situován pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. Ulicová fasáda objektu je vertikálně plasticky členěna v omítkové vrstvě lizénami. Štukově i barevně zdůrazněné okenní parapety společně s meziokenními i nadokenními štukovými motivy zdobí celkovou průčelní fasádu domu. Objekt je opatřen podstřešní linií profilovanou římsou. Stavba jak vidno prošla nedávnou stavební obnovou, dle mého názoru poměrně zdařilou, směřující k celkovému zhodnocení.

Datování

Modernizační zásahy se projeví na výměně oken a vjezdových vrat, které do značné míry respektují původní vzhled objektu, který bychom zařadili do 20. let. 20. století.

Čp. 7 – Dolní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 6 a 8, č. stav. parcely 62

Historie

Václav Polívka postavil v roce 1770 domek v gruntě Františka Polívky čp. 8. V roce 1835 (SK) byl vlastníkem Jan Kubík. Roku 1930 dům koupili a následně nově přestavili Marie a František Mašíkovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený objekt s průčelní linií směrem do ulice, nepochybně oddělený od čp. 8. Ze všech map je patrné, že nedošlo k žádné výrazné přestavbě objektu.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 7) Průčelní stranu částečně jednopatrového domu tvoří přízemní část vlevo, patrová část vpravo a vstupní průjezdová část samostatně zcela vpravo. Levá přízemní část objektu je pravděpodobně dokladem starší liniové přízemní budovy, jejíž pravá část byla nad přízemím zvýšena o jedno patro vystavěním průčelního štítu s polovalbovou střechou. Zatímco si tato patrová část zachovala původní okenní otvory i vnitřní dělení oken, přízemní část vlevo byla poznamenána velmi

necitlivou změnou okenního otvoru v podobě jeho vyosení a snížení včetně použití jiného tvaru i typu okna. Zcela vpravo je situován pravoúhlý vjezdový portál v podobě zastřešeného prampouchu do nekrytého průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty s horní pětídílnou světlíkovou částí. Ulicová fasáda objektu je vertikálně i horizontálně členěna v omítkové vrstvě lizénami. Štukově i barevně je zdůrazněn i přízemní okenní parapet. Dům je opatřen podstřešní liniovou profilovanou římsou, přerušenu v šířce průčelního štítu a je krytý sedlovou střechou ve štítu vybíhajícím v polovalbu. Podle drobného okenního vikýře lze usuzovat na částečně obytné podkroví objektu.

Datování

Současná podoba domu je dokladem přestavby po požáru v roce 1923.

Čp. 8 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 7 a 85, č. stav. parcely 61

Historie

Vznikl spojením dvou domů čp. 8 a 85 (původně čp. 176). K roku 1680 dům vlastnil Matěj Musil. Roku 1770 došlo k jejich rozdělení a 1787 opět spojení. Dle josefského katastru spojené domy vlastní František Polívka. Roku 1802 dochází k definitivnímu oddělení čp. 85. K roku 1835 (SK) bylo zpočátku poznamenáno příjmení Musil, ale následně bylo přeškrtnuto a nový majitel není uveden. Roku 1935 zde byl zřízen obchod Včela.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál tvořený růžovým objektem s průčelní linií směrem na západ do náměstí a na východní straně směrem do zahrady žlutým objektem ve tvaru písmene L. Dům severní stranou sousedí s čp. 85 a jižní s čp. 7. Do indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého objektu na východní straně směrem do zahrady. Na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913 jsou úpravy zaznačeny červeně. Současná mapa

dokládá, že původní objekt ve dvoře byl prodloužen a nyní severní stranou navazuje na hospodářskou budovu čp. 85.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou, jehož do ulice vyběhající nároží bylo v přízemní části zkoseno. (viz obr. – čp. 8/1) Průčelní stranu dnes jednopatrového, dříve přízemního domu (viz obr. 11) tvoří tři nestejně okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou pouze dvě, zatímco napravo je situován pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. Ve 2. pol. 20. století vznikla patrová průčelní přístavba a byla zcela vyměněna okna. V souvislosti s touto přestavbou byla značně upravena střecha směrem do náměstí.

Na základě stavebních plánů z archivu stavebního úřadu⁶⁷ z roku 1971 v měřítku 1:100, které zhotovil Ing. M. Brychta, lze konstatovat, že navzdory drtivé změně zevnějšku zůstal v přízemí princip staré hloubkové dispozice s průjezdem (viz obr. čp.8/2), nad novým podkrovím stále zůstává starší krov (viz obr. čp. 8/3).

Datování

I přes stavební úpravy v 70. letech 20. století zůstaly zachovány základní prvky původní stavby zřejmě z druhé poloviny 19. století nebo kolem roku 1900.

Čp. 85 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 8 a 9, č. stav. parcely 60

Historie (dříve čp. 176)

Před rokem 1590 byl majitelem Vojtěch Zvonař. Kolem roku 1680 dochází ke spojení s čp. 8 a vlastníkem je Petr Ptáčků. Roku 1770 dochází k rozdělení domů a 1778 k opětovnému sloučení. Roku 1787 (JK) je patné, že objekt spadal k domu čp. 9, jehož majitelem byl Jakub Koza. V roce 1835 (SK) je uveden Josef Samuel, který sem přenesl čp. 85 ze zbouraného domu, na jehož místě se dnes nachází čp. 116.

⁶⁷ Přestavba podkroví na byt. Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 8, evid. číslo 1129.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál tvořený objektem značeným růžově s průčelní linií směrem na západ do náměstí a na něj kolmo navazuje objekt značený žlutě. Dům na severní straně přiléhá k čp. 9 a na jižní k čp. 8. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žluté budovy směrem na východ do zahrady. Úpravy jsou taktéž patrné na vyřazené katastrální mapě z roku 1873–1913, kde jsou zakresleny červeně. Z dnešní mapy vyplývá, že budova kolmá na objekt při náměstí byla prodloužena a její východní část směrem do zahrady přiléhá k objektu, který spadá k čp. 8.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 85) Objekt je opatřen podstřešní liniovou profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří tři nestejně okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou pouze dvě. Vpravo je situován pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. Na základě profilované podstřešní římsy, průjezdových vrat a mosazné kliky typu Elegant lze tyto prvky přibližně datovat do konce 19. století či počátku 20. století.

Datování

Budova prošla znatelnými přestavbami v době socialismu, což dokládá šedá cementová omítka a trojdílná okna, přesto si zachoval prvky z 2. poloviny 19. století.

Čp. 9 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 85 a 10, č. stav. parcely 59

Historie

První známý majitel před rokem 1596 byl Vít Mášův. Od druhé poloviny 17. století až do roku 1945 vlastnila objekt rodina Kozova, což dokazuje i rok 1787 (JK), kdy byl majitelem František Koza a roku 1835 (SK) Jan Koza. Roku 1939 bylo přistavěno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen růžově značený objekt s čelní linií směřující na západ do náměstí. Objekt na jižní straně přiléhá k čp. 85 a na severní k čp. 10. Obytné stavení s hospodářskými budovami obklopuje dvůr ze tří stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích navazují. Do IS byla zaznačena úprava v podobě přeškrtnutí části objektu směrem na východ do zahrady. Změna je patrná na mapě z let 1873–1913, hospodářská budova již na obytné stavení přímo nenavazuje a další úpravy jsou zaznamenány tmavě červenou barvou. Dnešní podoba objektu představuje značnou proměnu především v umístění hospodářských budov na opačnou stranu, než tomu bylo doposud.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 9/1) Průčelní stranu jednopatrového (dříve pravděpodobně přízemního) domu tvoří dvojice sdružených oken v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou dvě trojdílná, napravo je situován segmentový vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. (viz obr. – čp. 9/2)

Datování

Na základě průjezdových vrat a mosazné kliky typu Elegant se lze přiklonit k tvrzení, že objekt spadá do závěru 19. století, či na počátek 20. století. Nejspíše ve 2. pol. 20. století byla zcela vyměněna okna a budova opatřena novou omítkou.

Čp. 10 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 9 a 11, č. stav. parcely 57

Historie

K roku 1587 je uveden majitel Jiří Řoun. Roku 1651 dům koupil a přestavěl Václav Svoboda. Roku 1787 (JK) objekt patřil Janu Maršálkovi, který provedl úpravy. Následně v roce 1835 (SK) byl vlastníkem František Mašík. Roku 1846 se v tomto domě narodil spisovatel Jan Karafiát.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zaznačen areál tvořený růžově značeným obytným stavením s linií průčelí směrem do náměstí a hospodářským zázemím značeným žlutě, které společně obklopují dvůr ze čtyř stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích přímo navazují. V zahradě byl ještě zakreslen žlutě značený objekt čtvercového půdorysu. Objekt na jižní straně přiléhá k čp. 9 a na severní k čp. 11. Do indikační skici bylo zaznamenáno přeškrtnutí části hospodářské budovy směrem na východ do zahrady a společně s ním ještě objekt na zahradě. Na mapě z let 1873–1913 a té současné je patrné, že hospodářské křídlo na severní straně bylo prodlouženo směrem do zahrady a objekt na zahradě byl zbourán.

Charakteristika

Přízemní zděný dům obdélného půdorysu s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 10/1) Průčelí je ve středové ose rozděleno centrálním průjezdem zaklenutým stlačeným obloukem, kde jsou dvoukřídlová vrata opatřena osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší, zavěšenými na jednom z křídel. (viz obr. – čp. 10/2) Okenní otvory zdůrazňují štukové šambrány s ušima, oblouk v průjezdu opatřený archivoltou se štukovým klenákem ve vrcholu. Fasáda objektu je členěna horizontálními i vertikálními lizénami, přičemž vertikální jsou rustikované. Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo třemi a vpravo dvěma okenními osami. Stavbu pokrývá mansardová střecha, opatřená ulicovou podstřešní linií profilovanou římsou.

Na základě stavebních plánů z archivu stavebního úřadu⁶⁸ z roku 1990 v měřítku 1:50, lze konstatovat, že v přízemí zůstal princip staré hloubkové dispozice s průjezdem, který byl segmentově zaklenut stejně jako několik dalších místností. (viz obr. – 10/3)

⁶⁸ Přestavba dvorového křídla na novou bytovou jednotku. Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 10.

Datování

Současný dům lze díky jeho zachovalosti přibližně datovat do období klasicismu 18. století.

Čp. 11 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 10 a 12, č. stav. parcely 56

Historie

K roku 1596 byl majitelem Jiří Kožešník. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil zámečník Václav Svoboda. Rodina Svobodova je uvedena i v roce 1835 (SK). Roku 1850 sem byla přesunuta lékárna (viz obr. 12) z domu čp. 25 a došlo k úpravám domu. Lékárna zde zůstává pravděpodobně až do roku 1951.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s průčelní linií směrem na západ do náměstí a tvoří ho růžově značené obytné stavení, se kterým svírá pravý úhel žlutě značené hospodářské zázemí. Kromě toho byly v zahradě zakresleny dva objekty obdélného půdorysu značené žlutou barvou. Objekt na jižní straně přiléhá k čp. 10 a na severní k čp. 12. Do IS bylo zaznačeno přeškrtnutí obou objektů v zahradě a části hospodářské budovy vyčnívající směrem do zahrady. Na mapě z let 1873–1913 je patrná značná přestavba. Hospodářské křídlo na západní straně bylo nyní značeno růžově a značně zúženo. Další úpravy byly do mapy zkresleny tmavě červenou barvou. Výsledky prodělaných úprav jsou patrné na dnešní mapě.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 11/1) Objekt je opatřen podstřešní liniovou profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového (dříve pravděpodobně přízemního) domu tvoří čtyři okenní osy v prvním patře, v levé části přízemí jsou pouze dvě, zatímco napravo je situován segmentový vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty s dvojicí mosazných klasicistních klik (viz obr. – čp. 11/2)

a vpravo od nich jsou situovány moderní dveře, ovšem zakončeny původním segmentovým obloukem.

Datování

Na základě profilované podstřešní římsy pod mansardovou střechou, průjezdových vrat a klik lze tyto prvky přibližně datovat do 2. poloviny 19. století. Pravděpodobně ve 2. pol. 20. století byla budova opatřena šedou cementovou omítkou a trojdílnými okny.

Čp. 12 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 11 a 13, č. stav. parcely 53

Historie

Prvním majitelem byl k roku 1591 Vávra Horkej. K roku 1787 (JK) je patrné, že objekt vlastnil Pavel Neděla a roku 1835 (SK) Fabian Ubelaker.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál tvořený obytným stavením s průčelní linií směrem do náměstí a s ním svírá pravý úhel hospodářské zázemí značené žlutě. Společně obklopují dvůr ze tří stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích navazují. Objekt na jižní straně přiléhá k čp. 11 a na severní k čp. 13. V IS je patrná změna zaznamenána přeškrtnutím části hospodářské budovy na východní straně směrem do zahrady. Na mapě z let 1873–1913 a současné další úpravy nejsou patrné.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 12/1) Objekt je opatřen podstřešní linií profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří tři okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou pouze dvě rozměrnější, napravo je situován segmentově zakončený vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. (viz obr. – čp. 12/2) Fasáda je opatřena vertikální štukovou výzdobou

v podobě lizén a geometrických tvarů. Dům je opatřen novými plastovými okny, která se snaží respektovat vzhled objektu.

Datování

Na základě profilované podstřešní římsy, průjezdových vrat a mosazné kliky lze tyto prvky přibližně datovat do 2. poloviny 19. století.

Čp. 13 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 12 a 161, č. stav. parcely 52

Historie

K roku 1591 dům vlastní Daniel Hřebík. V roce 1787 (JK) objekt patřil Janu Klementovi. Majetkem Františka Klementa byl v roce 1835 (SK). Kolem roku 1930 zde byla zřízena prodejna firmy Baťa.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený objekt s průčelní linií směřující na západ do náměstí a na něj kolmo navazuje objekt značený žlutě. V zahradě je ještě umístěn žlutě značený objekt čtvercového půdorysu. Do IS je zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí obou žlutě zakreslených objektů. Objekt na jižní straně přiléhá k čp. 12 a na severní k čp. 161. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné přestavby hospodářského zázemí, kdy část směrem na východ do zahrady je značená růžovou barvou a kolmo navazuje na stejně barevně vyznačenou část původní hospodářské budovy. O různých stavebních etapách vypovídá i současná mapa a to díky odlišným střešním krytinám.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 13/1) Objekt je opatřen podstřešní linií profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového (dříve pravděpodobně přízemního) domu tvoří tři okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou pouze dvě, napravo je situován pravoúhlý vjezdový portál do průjezdu, opatřený

dvoukřídlovými vraty. Mezi přízemím a patrem se nachází výrazná římsa, která je pravděpodobně dokladem přístavby patra. Nejspíše ve 2. pol. 20. století byla zcela vyměněna okna.

V archivu stavebního úřadu je uložen stavební plán projektanta V. Kadlece z roku 1976 v měřítku 1:50, který zaznamenává přestavbu prodejny na byt.⁶⁹ Prodejna se dříve nacházela v přízemí. Úprava je patrná i při běžné pohledu na průčelní fasádu. I přes značné stavební úpravy je zde znatelná tradiční dispozice s průjezdem. (viz obr. čp. 13/2)

Datování

Současná podoba objektu je dokladem úprav v 2. polovině 20. století, ale přesto je pravděpodobné, že uvnitř budou zachovány části starší stavby.

Čp. 161 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 13 a 14, č. stav. parcely 51

Historie

Dům vznikl v roce 1807 oddělením od čp. 14. Václav Karafiát dostal pozemek od bratra Jana Karafiáta z čp. 14. V roce 1787 (JK) dané číslo popisné ještě nenajdeme, ale roku 1835 (SK) objekt vlastnil Anton Dobiášek.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený objekt s čelní linií směřující na západ do náměstí a na něj navazuje další stavba, vyznačena je žlutě. Dvůr uzavírá na východní straně směrem do zahrady objekt obdélného půdorysu zakreslený růžově, který byl ovšem v IS přeškrtnut, což značilo změnu a na mapě z let 1873–1913 ještě existuje, ale na současné mapě bychom ho již nenašli.

⁶⁹ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 13.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 161) Subtilní objekt, postrádající průjezd, který je zde nahrazen vstupními dvoukřídlovými dveřmi do zvýšeného přízemí. Stavba je opatřena výraznou plasticky zdobenou fasádou, kde se okna spojují ve svislé pruhy členěné geometrickými tvary a jsou opatřena šambránami s ušima, v hojné míře je zde využita čabraka. U oken je využita špaletová soustava s tabulkovým členěním ve tvaru písmene T, kdy vnější okno se otevírá ven a vnitřní dovnitř. Lícová strana oken je bohatě plasticky ztvárněna, kdy se na klapačce uplatňuje jedna z variant řadového polosloupového tvarosloví.

Datování

Dům vznikl pravděpodobně kolem roku 1807, ale vzhled průčelí objektu a oken s tabulkovým členěním ve tvaru písmene T odpovídá poslední třetině 19. století či počátku 20. století.

Čp. 14 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 161 a 15, č. stav. parcely 49

Historie

K roku 1588 byl zaznamenán majitel sklenář Jílek a před ním Adam Zeman. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil tkadlec Michal Karafiát a v roce 1835 (SK) František Karafiát. Když byl dům majetkem Jana Karafiáta 1798–1829 došlo k přestavbě domu a roku 1807 k oddělení čp. 161.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, který tvoří růžově vybarvený objekt obdélného půdorysu s čelní linií směřující na západ do náměstí a na něj kolmo navazují žlutě značené hospodářské budovy ve tvaru písmene L. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutě zakresleného objektu na východní straně směrem do zahrady. Změna je patrná až na současné mapě.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 14) Průčelí je téměř ve středové ose rozděleno centrálním průjezdem zaklenutým segmentovým obloukem s dvoukřídlovými vraty. Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo dvěma okenními osami, vpravo pouze jednou. V rámci zásadní a necitlivé obnovy objektu byly setřeny původní prvky architektury a fasády. Stavba je opatřena ulicovou podstřešní liniovou profilovanou římsou.

Datování

Současný dům lze na základě segmentového oblouku, profilované římsy a mansardové střechy přibližně datovat do 2. poloviny 19. století.

Čp. 15 – náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 14 a 16, č. stav. parcely 48

Historie

K roku 1590 patřil dům panskému úředníkovi v Jimramově Václavu Rychňovskému z Louňovic. V roce 1787 (JK) byl veden jako panský dům (herren haus). K roku 1835 (JK) se v dokumentech uvádí jméno Vincenc Ptáček. Roku 1939 bylo stavení přestavěno a zvýšeno o patro. Roku 1989 byla zahájena přestavba. Od roku 1998 byl dům pronajímán jako restaurace, která je zde i v současnosti.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený čtyřstranný areál s uzavřeným dvorem s čelní stěnou orientovanou na západ do náměstí. Do IS byla zaznačena změna v podobě přeškrtnutí části areálu na východní straně směrem do zahrady. Úpravy se projevují až na současné mapě, kde zmizela značná část areálu na severní a východní straně.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 15) Obdélná dispozice se zřetelným centrálním segmentově zaklenutým vjezdem (zřejmě respektujícím původní vstup). Patro je opatřeno šesti okenními otvory, které jsou segmentově zaklenuté. Segmentově zaklenuta jsou i čtyři rozměrná okna nacházející se v přízemí. V levé části přízemí směrem z náměstí se dnes nachází obchod.

Datování

V roce 1939 byla původní stavba přestavěna a zvýšena o patro. Další zásah do její podoby proběhl v roce 1989, kdy byla původně pravoúhle zakončená okna změněna na segmentová. V nedávné době prošel objekt modernizací v podobě plastových oken a nové střešní krytiny.

Čp. 16 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 15 a 200, č. stav. parcely 46/1

Historie

Před rokem 1593 vlastní dům Jiří Mráz a následně Kryštof Zámečník zvaný Kymel. Roku 1643 zde byla hospoda. V roce 1787 (JK) objekt patřil Janu Kyšperskému. K roku 1835 (SK) byl jako vlastník uveden původně Josef Karafiát, následně František Ženatý, přičemž obě jména jsou přeškrtnuta, což značilo změnu. V této době bylo odděleno od čp. 16 čp. 200.

Svědectví historických map

Na císařském povinném otisku je zaznamenán růžově značený objekt obdélného půdorysu s čelní linií orientovanou směrem na západ do náměstí. K němu přiléhají na východní straně dva menší objekty opět značené růžově. Samostatně jsou pak situovány dvě žlutě zaznamenané stavby obdélného půdorysu. Na IS je již patrná změna, kdy došlo k rozdělení domu a čp. 16 leží nově na parcele 46/a. Současně taktéž byly přeškrtnuty oba žlutě značené objekty. Úpravy jsou viditelné na evidenční mapě z let 1873–1913, kde jsou zachyceny červeným šrafováním. Současná podoba je shodná se stavem z let 1873–1913. Po roce 1913 bylo od domu odděleno čp. 199, které vzniklo z pravé poloviny čp. 16 směrem z náměstí a situované na parcele 46/3, 4.

Charakteristika

Prizemní zděný dům obdélného půdorysu s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 16/1) Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo čtyřmi a vpravo dvěma okenními osami. Mezi nimi se nachází dvoukřídlová vrata do průjezdu, která jsou zaklenuta segmentovým obloukem. (viz obr. – čp. 16/2) Okenní otvory zdůrazňují bohatě profilované a štukově zdobené šambrány oken, stejně jako parapetů, oblouk v průjezdu zdobí štukový klenák. Fasáda domu je zdobena horizontálními lizénami s florálními plastickými motivy a v šambránách oken se uplatňují voluty, festony a mušle. (viz obr. – čp. 16/3) Stavba je opatřena ulicovou podstřešní linií profilovanou římsou.

Datování

Současný dům lze díky jeho zachovalosti přibližně datovat do období pozdního klasicismu kolem poloviny 19. století.

Čp. 200 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 16 a 17, č. stav. parcely 46/2

Historie

Vzniká kolem roku 1835, jelikož do parcelního protokolu stabilního katastru je doplněno k čp. 16. Václav Starý kupuje v roce 1831 část pozemku od Josefa Karafiáta z čp. 16. Roku 1878 kupuje dům Antonie Pašná a přestavuje jej. Roku 1957 byla zakoupena kolna.

Svědectví historických map

Dům čp. 200 vznikl oddělením od čp. 16, což je patrné až na IS, kde je objekt obdélného půdorysu s čelní linií orientovanou na západ do náměstí, situován na parcele 46/b. Změny jsou zřejmé i na evidenční mapě z let 1873–1913, zde jsou zachyceny červeným šrafováním a týkají se objektu na východní straně směrem do zahrady. Situace na současné mapě se shoduje se stavem z roku 1913.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 200/1) Průčelí domu je vpravo opatřeno dvěma okenními osami a vlevo průjezdem zaklenutým segmentovým obloukem, kde dvoukřídlová vrata jsou opatřena osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší, zavěšenými na jednom z křídel s bohatou výzdobou a aplikami. (viz obr. – čp. 200/2) Zdůrazněné „falešné“ bosování nároží je ve tvaru plastických psaníček, navíc barevně zvýrazněné podobně jako sokl. Fasáda je opatřena pásovou rustikou. U oken je využita šambrána se zvýrazněným klenákem a taktéž špaletová soustava, kdy vnější okno se otevírá ven a vnitřní dovnitř. Lícová strana oken je bohatě plasticky ztvárněna, kdy se na klapače uplatňuje jedna z variant řadového polosloupového tvarosloví. Podkroví lze pravděpodobně využívat k obytným účelům, o čem svědčí dva vikýře.

Datování

Podoba současného objektu odpovídá době vzniku po roce 1835 v pozdně klasicistním slohu.

Čp. 17 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 200 a 18, č. stav. parcely 45

Historie

Roku 1569 kupuje dům Martin Koudelka od Jana Švece. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Jan Štaud. Roku 1835 (SK) byl uveden Josef Buřval. Od roku 1883 byl dům v majetku Františka Mašíka, který provádí přestavbu.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený areál tvořený dvěma objekty. Obytná stavba leží na půdorysu ve tvaru písmene L s čelní linií orientovanou na západ do náměstí. Změna je patrná na IS, kdy dochází k přeškrtnutí růžově zachyceného stavení na východní straně. Úpravy týkající se stejného objektu jsou zaznamenány červeným šrafováním i na evidenční mapě 1873–1913. Současná mapa zachycuje dvě stavby – obytné stavení obdélného půdorysu a na něj nijak nenavazující hospodářské zázemí na půdorysu ve tvaru písmene L.

Charakteristika

Přízemní zděný dům obdélného půdorysu s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 17/1) Průčelí je téměř ve středové ose rozděleno průjezdem s dvoukřídlovými vraty a zaklenutým segmentovým obloukem. (viz obr. – čp. 17/2) Fasáda objektu je opatřena pásovou rustikou. Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo třemi a vpravo čtyřmi okenními osami. Okna zdůrazňují štukové šambrány s ušima, oblouk v průjezdu zdobí štukový klenák. První okno zprava je atypické s bohatou šambránou. (viz obr. – čp. 17/3) Stavba je opatřena ulicovou podstrešní linií profilovanou římsou.

Datování

Podobu současného domu lze díky jeho zachovalosti a klasicistním prvkům datovat do 2. poloviny 19. století.

Čp. 18 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, jižní část, mezi čp. 17 a 19, č. stav. parcely 43

Historie

Roku 1596 dům patřil Janu Mašíkovi, dříve Janu Kroupovi. V roce 1787 (JK) byl uveden Josef Karafiát. Roku 1835 (SK) zpočátku objekt patřil Janu Karafiátovi, ovšem jeho křestní jméno bylo následně přeškrtnuto a nahrazeno Antoníí. V domě se vystřídalo velké množství nájemníků – četnictvo, záložna, železářství. Roku 1939 byl dům přestavěn. Od roku 1948 zde byla spořitelna až do roku 2004, kdy byla zrušena. Roku 2008 byl oddělen přístavek v zadní části domu a nese čp. 55. Dnes se zde nachází bistro, prodejna květin a zeleniny i ordinace veterináře.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál tvořen dvěma růžově značenými objekty, které jsou situovány proti sobě a mají úhlově zalomené křídlo a ani v jednom rohu na sebe nenavazují. Obytná stavba má průčelí orientované na západ do ulice. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části objektu na východní straně. Ovšem na dalších mapách se změny

neprojevily, ale úhlově zalomené křídlo zadního traktu na jižní straně dnes nese čp. 55 na parcele číslo 43/2.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 18) Dům je opatřen centrálním vjezdem zaklenutým stlačeným obloukem v přízemí. Průčelní fasáda domu je opatřena v přízemí vlevo i vpravo dvěma okenními osami a na obou rozích je umístěn obchod s výkladní skříní. Patro je členěno sedmi okenními osami. Pod střechou se nachází profilovaná římsa. Dům byl zcela přizpůsoben současnému provozu.

Datování

Nynější podoba objektu odpovídá úpravám v polovině 20. století, dům byl dále upravován pro potřeby provozoven, ovšem i přes různé zásahy si zachoval mansardovou střechu.

Čp. 19 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 18 a 231, č. stav. parcely 42/2

Historie

Roku 1595 byl majitelem Valentin Zeman a před ním Vít Mášův. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Martin Musil. K roku 1835 (SK) byl uveden František (Franz) Musil. Roku 1923 bylo od domu odděleno čp. 231. Během let 1943–1944 majitel Karel Pohořelý přistavěl podkroví směrem do dvora.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zaznačen areál tvořený růžově značeným obytným stavením s linií průčelí směrem do náměstí a hospodářským zázemím značeným žlutě, které společně obklopují dvůr ze čtyř stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích přímo navazují. Do indikační skici bylo zaznamenáno přeškrtnutí části hospodářské budovy směrem na východ do zahrady. Úpravy se projevují až na současné mapě a je patrné, že došlo k rozdělení domu na dva obytné objekty. Dům vpravo směrem z náměstí nese čp. 19 na parcele č. 42/2 a dům vlevo čp. 231 na parcele 42/1. Oba domy mají úhlově zalomená hospodářská křídla, která na sebe nijak nenavazují.

Charakteristika

Přední část přízemního zděného domu obrácená do náměstí má podélně situovanou mansardovou střechu. (viz obr. – čp. 19/1) Zcela vlevo je situován pravoúhlý vjezd s dvoukřídlovými vraty. Fasáda průčelí je členěna dvěma okenními osami a zcela vpravo se nachází výkladní skříň se vstupem do provozovny. Mezi okny lze nalézt fragment někdejšího horizontálního členění fasády. V rámci zásadní obnovy objektu byly setřeny původní prvky architektury a fasády.

V krovu je využita pravá mansarda pouze na jedné straně směrem do náměstí a do dvora je dům patrový, kde došlo ke zvedání krovu. Směrem do dvora vznikla dřevěná pavlač a část podkroví byla využita pro obytné účely. (viz obr. – čp. 19/2) Krovová konstrukce na straně směrem do náměstí je s hambalkovou soustavou ve dvou úrovních. Ve spodní části se stojatými stolicemi se vzpěrami protaženými nahoře až do hambalků. Stolice tvoří podélné ztužení. (viz obr. – čp. 19/3)

Datování

Původní podoba objektu i přes starší krov prošla značnými úpravami ve 40. letech 20. století, kdy došlo ke zvedání krovu na straně do dvora a přestavbě obytného domu. Nyní dům prochází výraznými stavebními úpravami poplatnými době (nové podlahy, stropy, plastová okna).

Čp. 20 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 102 a 21, č. stav. parcely 40/2

Historie

Roku 1588 dům vlastnil Martin, řečený „Kramatyka“ a před ním Tomáš Matras. V roce 1787 (JK) byl uveden panský dům (heren haus) nazvaný Pilátovský. Roku 1835 (SK) byl k 20/a (pč. 41) zaznamenán Josef Sýkora a k 20/b (pč. 40) Aurelius Turek. Roku 1994 byla hospodářská část přestavěna na dílnu Vlastimila Juránka. K roku 1998 zde byla galanterie, později železářství.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál tvořený čtyřmi objekty, z toho tři obdélného půdorysu jsou zakresleny růžově a čtvrtý na půdorysu čtverce je značen žlutě. Stavení zapsané v IS 20/b má čelní linii směřující na západ do náměstí. Objekty situované na severní straně mají čelní linii směřující na jižní stranu. V IS je přeškrtnut objekt značený žlutou barvou. Změny jsou patrné z evidenční mapy 1873–1913, kdy je areál tvořen pouze zděnými objekty a stavbu v zahradě již nenajdeme, v IS byla vedena jako 20/a na parcele číslo 41. Dnešní situace vypovídá o rozdělení domu, kdy pravá část domu směrem z náměstí nese čp. 102 na parcele č. 40/1, levá část čp. 20 na parcele 40/2 a stavba v severní části areálu je opatřena čp. 239 na parcele 40/3.

Charakteristika

Přední část přízemního zděného domu obrácená do náměstí má podélně situovanou mansardovou střechu. (viz obr. – čp. 20) Průčelí je ve středové ose rozděleno pravoúhlým průjezdem s dvoukřídlovými vraty. Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo třemi a vpravo dvěma okenními osami. Současný dům prošel řadou úprav poplatných době, což dokládá výměna oken nebo prostá hladká omítka.

Datování

Objekt prošel úpravami pravděpodobně ve 2. polovině 20. století, přesto si dům zachoval mansardový krov.

Čp. 21 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 20 a 22, č. stav. parcely 39

Historie

K roku 1588 byl majitelem Prokop Falda a před ním Václav Tonoušův. Roku 1631 byl dům opuštěný. Během let 1667–82 stavení chátralo, až nakonec spadlo, ale bylo znovu vystavěno a přitom rozděleno na dvě usedlosti čp. 21 a 22. V roce 1787 (JK) dům vlastnil František Trávníček a roku 1835 (SK) Josef Libra a následně Peter Libra. Roku 1928 proběhla přestavba dvorního traktu na byt, v roce 1939 byla provedena nadstavba poschodí a o několik

let později, v roce 1947 zde byla zřízena pekárna. Další opravy objektu byly provedeny roku 1995.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál tvořený objektem značeným růžově s průčelní linií směrem na západ do náměstí a na něj kolmo navazuje objekt značený žlutě. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žluté budovy směrem na východ do zahrady. Úpravy jsou taktéž patrné na vyřazené katastrální mapě z roku 1873–1913, kde byla červeným šrafováním naznačena přístavba obdélného půdorysu s kolmým křídlem na východní straně směrem do zahrady. Z dnešní mapy vyplývá, že k realizaci přístavby nedošlo. Současná situace budovy je téměř shodná se starším mapováním.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 21/1) Objekt je opatřen podstřešní liniovou profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří tři sdružené okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí je pouze jedna okenní osa. Průčelí je téměř ve středové ose rozděleno segmentově zaklenutým průjezdem opatřeným dvoukřídlovými vraty. (viz obr. – čp. 21/2) Levá část přízemí byla pravděpodobně při přestavbách adaptována na garáž či dílnu, o čemž svědčí pravoúhlý vjezd opatřený dvoukřídlovými vraty. Dříve na tomto místě byla výkladní skříň a vstup do obchodu. (viz obr. 13) Na fasádě je patná římsa oddělující starší přízemí a mladší první patro.

Datování

Současná podoba objektu je výsledkem přestavby ve 30. letech 20. století, kdy bylo přistavěno patro. Stále je zde patrný průjezd odkazující na 2. polovinu 19. století.

Čp. 22 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 21 a 23, č. stav. parcely 37

Historie

Objekt byl společný do roku 1682 s čp. 21. V roce 1682 si zde staví dům Václav Pokorný. Roku 1787 (JK) dům vlastnil Jan Kotinský. K roku 1835 (SK) byl nejprve uveden František Ptačkovský a následně Jan Karas. Roku 2005 došlo k výrazné přestavbě na penzion Jimram.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál tvořený objektem značeným růžově s průčelní linií směrem na západ do náměstí a na něj kolmo navazuje objekt značený žlutě. Kromě nich je v zahradě situován objekt čtvercového půdorysu značený růžovou barvou. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žluté budovy směrem na východ do zahrady a růžového objektu v zahradě. Úpravy jsou taktéž patrné na vyřazené katastrální mapě z roku 1873–1913, kde se již nenachází žlutě zachycené objekty a červeným šrafováním je zaznamenána přístavba obdélného půdorysu na východní straně směrem do zahrady. Z dnešní mapy vyplývá, že budova kolmá na objekt při náměstí byla prodloužena a její východní část směrem do zahrady přiléhá k objektu, který spadá k čp. 21.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 22) Přední část domu obrácená do náměstí je v přízemí vpravo opatřeno dvěma okenními osami a vlevo průjezdem zaklenutým segmentovým obloukem, kde jsou dvoukřídlová vrata opatřena osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší, zavěšenými na jednom z křídel. V patře se nachází tři okenní osy. Objekt je opatřen podstřešní profilovanou římsou. Přízemí je členěno čtyřmi pilastry.

Datování

Budova byla radikálně přestavěna pro potřeby současného využití, přesto se zde objevují prvky, které lze přibližně datovat do 2. pol. 19. století. Jedná se o dvoukřídlová vrata, profilovanou římsu a pilastry.

Čp. 23 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 22 a 24, č. stav. parcely 36

Historie

Od roku 1597 vlastní dům Havel Mlynařík a před ním Viktorin Dopita. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Josef Mašík a roku 1835 (SK) nejdříve Jan a následně František Hubáček.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při náměstí je označen růžovou barvou a kolmé hloubkové křídlo žlutou. Obytné stavení má průčelní linii orientovanou směrem na západ do náměstí. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého objektu na východní straně. Katastrální mapa z let 1873–1913 dokládá přestavbu především v zadní části domu směrem na východ, kde byla úprava v podobě přístavby zakreslena červeným šrafováním. Realizovaná přístavba je patná na současné mapě.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 23/1) Přední část domu, obrácená do náměstí, je téměř ve středové ose rozdělena centrálním průjezdem zaklenutým segmentovým obloukem s dvoukřídlovými vraty, kde vrata jsou opatřena osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší, zavěšenými na jednom z křídel. (viz obr. – čp. 23/2) Průčelní fasáda domu je opatřena vlevo jednou a vpravo dvěma okenními osami. Všechna okna jsou segmentově zakončena. Stavba je opatřena ulicovou podstřešní liniovou profilovanou římsou.

Datování

Současný dům klasicistního vzhledu lze přibližně datovat do 2. poloviny 19. století.

Čp. 24 – katolická fara, náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 23 a 25, č. stav. parcely 35

Historie

Roku 1574 objekt vlastnil Jan Ptáček. V roce 1720 došlo k požáru a dřevěný dům shořel. Došlo k jeho obnovení, ovšem podstatnou změnou bylo, že byl postaven z kamene. K roku 1835 (SK) je uvedena fara v majetku rodiny Belcredi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s průčelní linií směrem na západ do náměstí a tvoří ho dva na sebe nenavazující objekty. Obytná budova obdélného půdorysu je značená karmínovou barvou, což symbolizuje, že se jedná o významnou stavbu. Na jižní straně dvora se nachází hospodářské stavení na půdorysu ve tvaru písmene L. Do IS bylo zaznačeno přeškrtnutí části hospodářské budovy na východní straně vyčnívající směrem do zahrady a na mapě z let 1873–1913 je patrná přístavba. Výsledky prodělaných úprav jsou viditelné na současné mapě, kdy hospodářské stavení bylo prodlouženo směrem k jižní straně a na severní straně přibylo menší hospodářské křídlo na půdorysu čtverce, které je kolmé na obytnou stavbu.

Charakteristika

Jednopatrový dům s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 24/1) V přízemí členěném pásovou rustikou je šestiosé průčelí ve třetí ose zleva opatřeno pravouhlejším vstupem v edikulovém portálu tvořeném pilastry, jež nesou kladí, na kterém je umístěn trojúhelníkový fronton. V šesté ose zleva se nachází segmentově klenutý průjezd s dvoukřídlovými vraty. Vjezd je opatřen šambránou s klenákem. Všechna okna jsou opatřena šambránou s klenákem a profilovanými podokenními římsami. Průčelí v patře je po stranách členěno bosovanými lizénami.

Za vstupními dveřmi se nachází průchozí síň. V domě nalezneme pouze v jedné místnosti valenou klenbu se styčnými trojbokými výsečemi v přízemí v levé části dispozice. Klenba pravděpodobně může být i starší než je datace objektu. (viz obr. čp. 24/2)

V krovu je využita pravá mansarda. Krovová konstrukce s hambalkovou soustavou ve dvou úrovních. Ve spodní části s ležatými stolicemi. (viz obr. 24/3)

Datování

Současnou budovu bychom mohli zařadit ke klasicistní architektuře ze závěru 18. století.

Čp. 25 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 24 a 26, č. stav. parcely 32

Historie

K roku 1576 dům vlastnil Jan Charamza a před ním tkadlec Bartoš. V roce 1787 (JK) byl majitelem mydlář Josef Čermák, který byl uveden i v roce 1835 (SK). Roku 1951 došlo k předání státu a roku 1952 byl objekt upraven pro JZD na kravín, sýpky. V roce 1970 došlo ke generální opravě domu na základě žádosti JZD Jimramov. Dům byl navrácen Čermákům v 90. letech 20. století. Roku 1999 proběhla oprava střechy a o rok později oprava fasády, výměna oken a vstupních dveří. Dům dnes patří Janu Čermákovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený areál s čelní linií směrem na západ do náměstí. Na východní straně obytné stavení s hospodářskými křídly svírá pravý úhel. Hospodářská stavení obklopují dvůr ze tří stran, přičemž na severní straně na sebe v rozích přímo nenavazují. V zahradě je zakreslen zděný objekt. Do indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části hospodářských budov na severní a východní straně a růžového objektu v zahradě. Výsledná proměna hospodářských stavení na severní a západní straně je patrná na mapě z let 1873–1913. Na dnešní mapě spatříme čtyřstranný dvůr, ovšem na jižní straně hospodářská budova již přímo nenavazuje na obytné stavení.

Charakteristika

Jednopatrový dům s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 25/1) Přední část domu obrácená do náměstí je nepravidelně opatřena devíti okenními otvory s šambránami s lištami a podokenními římsami. Téměř ve střední ose jsou umístěny vchodové dveře a vlevo od nich vrata průjezdu.

Z průjezdu, který se zužuje směrem do dvora, se vpravo dostaneme do obytných místností v pravé části dispozice a vlevo do skladových prostor. Obě části mají trojdílnou dispozici. Netypicky je oddělený vstup vedoucí ke schodišti do patra, pravděpodobně se mohlo dříve jednat o přístup na pavlač. V plánové dokumentaci ze stavebního úřadu z roku 1970 v měřítku 1:100⁷⁰ je v přízemí zachycena zazděná černá kuchyně. (viz obr. čp. 25/2) V patře je opět patrná u obytných místností trojdílná dispozice. (viz obr. čp. 25/3)

V domě je zastoupeno několik typů kleneb. Průjezd je opatřen valenou klenbou se styčnými trojbokými výsečemi. (viz obr. čp. 25/4) U skladových prostor je využita klenba křížového typu (viz obr. čp. 25/5) a v obytné místnosti v přízemí se nalézá klášterní klenba s trojbokými výsečemi, do nichž vstupuje křížový žebrový útvar. (viz obr. 25/6) Uprostřed je umístěna štuková osmicípá hvězda (viz obr. čp. 25/7) – jedná se o klenbu z období baroka. Prostor sklepa je zaklenut valenou klenbou z lomového kamene. (viz obr. čp. 25/8) V chlévě se nachází pozdní placková klenba oddělená půlelipsovými pasy. (viz obr. čp. 25/9)

V krovu je využita pravá mansarda, pouze na jedné straně směrem do náměstí a do dvora mansarda není. Dům má krovovou konstrukci s hambalkovou soustavou ve dvou úrovních. Ve spodní části se stojatými stolicemi se vzpěrami protaženými nahoře až do hambalků a v horní části se středově umístěnou stojatou stolicí. (viz obr. čp. 25/10, 11)

Dveře v přízemí do jedné ze skladových prostor mají na lícové straně střežovitě skládaný povrch, přebíhající hřebce do nosné vrstvy se svlakovou konstrukcí. Dveře drží vodorovné pásové závěsy. Na těchto dveřích se nachází jednoduché zavírací zařízení s odkrytou mechanikou na podkladním plechu. (viz obr. 25/12, 13, 14)

V průjezdu taktéž nalezneme plechové trezorové dveře s kamenným portálem z období baroka, které jsou opatřeny zámkem pozdně gotického typu na lichoběžníkovém plechu s odkrytou mechanikou. (viz obr. čp. 25/15, 16, 17)

Datování

Objekt si zachoval barokní prvky, viz klenby, trezorové dveře se zámkem pozdně gotického typu.

⁷⁰ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 25.

Čp. 26 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 25 a 27, č. stav. parcely 31

Historie

V roce 1583 dům vlastní Martin Klečka, který ho zdědil. V roce 1787 (JK) i 1835 (SK) byl majitelem Josef Šťastný. V letech 1987–1990 byly provedeny stavební úpravy.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál, sestávající se ze čtyř objektů. Obytná stavba obdélného půdorysu značena růžově má průčelní linii směrem na západ do náměstí. Na východní straně směrem do zahrady najdeme tři objekty značené žlutou barvou. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí všech žlutě zbarvených budov. Rozsáhlé úpravy jsou patrné z mapy z let 1873–1913, kde jsou zakresleny červeným šrafováním. Výsledek přestaveb je viditelný na dnešní mapě, kdy obytné stavení a hospodářské stavby obklopují dvůr ze čtyř stran, přičemž všechna křídla na sebe v rozích navazují.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 26/1) Objekt je opatřen podstřešní linií profilovanou římsou. Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří čtyři okenní osy v prvním patře, zatímco v přízemí v druhé ose zleva je situován pravoúhlý průjezd s dvoukřídlovými vraty. Fasáda je členěna čtyřmi vertikálními rustikovanými lizénami.

V archivu stavebního úřadu je uložen stavební plán z roku 1987 v měřítku 1:50, který znázorňuje přestavbu nebytových prostor na novou bytovou jednotku v pravé části přízemí při pohledu směrem z náměstí.⁷¹ Prostor byl před adaptací využíván jako sušárna, komora a černá kuchyně. Nad černou kuchyní a komorou je patrná křížová klenba. (viz obr. čp. 26/2, 3)

Datování

Současná budova si i přes znatelnou úpravu, například v podobě trojdílných oken a pravoúhlého vjezdu v 2. polovině 20. století, zachovala profilovanou římsu, členění fasády lizénami pravděpodobně z 2. poloviny 19. století. Dále i starší mansardový krov.

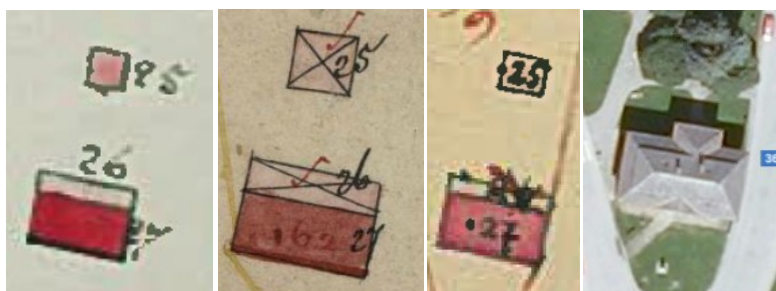
⁷¹ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 26.

Čp. 162 - náměstí Jana Karafiáta, severní část, uprostřed náměstí, č. stav. parcely 27

Historie

Roku 1787 (JK) dům v katastru ještě nenajdeme, jelikož byl postaven v roce 1800–1801. K roku 1835 (SK) byla v parcelním protokolu uvedena škola – Schulhaus. Roku 1884 byla provedena oprava školy a roku 1922 došlo ke spojení horní katolické a dolní evangelické školy. Během let 1993–1995 byla budova rozsáhle opravena.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen karmínovou barvou objekt obdélného půdorysu, který je situován samostatně v centru náměstí. Průčelní linie budovy směřuje na jih do náměstí. Na severní straně stavby je patrná přístavba značená růžovou barvou a současně je zde viditelný samostatně stojící objekt čtvercového půdorysu a oba nalezneme i na mapě z let 1873–1913. Ovšem na dnešní mapě se již nenachází.

Charakteristika

Volně stojící jednopatrová budova s mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 162/1) Fasáda je v přízemí opatřena 2+2 okenními osami. Okna jsou opatřena profilovanou šambránou s klenákem ve vrcholu a parapetní i nadokenní římsou. Přízemí je od prvního patra oddělenou kordonovou římsou. Patro je opatřeno pěti okenními osami. Budova má profilovanou podstřešní římsu s triglyfy. Nad střední částí nad vchodem je umístěný trojúhelníkový štít.

V archivu ve Žďáře nad Sázavou je uložen nákras čtyřtřídní katolické školy v Jimramově z roku 1886, který zhotovil městský stavitel Jan Schier.⁷² Nákras zachycuje půdorys přízemí a poschodí. V přízemí se vcházelo do síně, ze které vedly dveře do dvou tříd. Vpravo pro 55 žáků a vlevo pro 49 žáků. Nově vyzděné části byly vybarvené červeně, ponechané zdivo šedě. Úpravy se týkaly příčky mezi síní a třídou na pravé straně a nově byl postaven přístavek pro

⁷² SOKA Žďár nad Sázavou, fond Okresní školní výbor Nové Město na Moravě, inv. č. 124 (Jimramov – oprava horní školy).

toalety na severní straně budovy. (viz obr. – čp. 162/2) V patře se nacházela třída pro 51 a 63 žáků, kde byly provedeny téměř totožné změny jako v přízemí. (viz obr. – čp. 162/3)

Datování

Současná podoba objektu odpovídá době jeho vzniku na počátku 19. století.

Čp. 27 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 26 a 28, č. stav. parcely 28

Historie

Roku 1584 vlastnil objekt Blažek Bednář a před ním Martin Krč. Roku 1787 (JK) byl majitelem Jan Libra a roku 1835 (SK) František Ženatý. V roce 1996 byl dům využit pro pečovatelskou službu a roku 2004 došlo k jeho rozšíření směrem do dvora.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, jenž je tvořen budovou s průčelní linií orientovanou směrem na západ, do náměstí značenou růžovou barvou s kolmým hloubkovým křídlem. Společně se žlutě zakresleným objektem obklopují dvůr ze čtyř stran a pouze na jižní straně na sebe křídla přímo nenasazují. V zahradě je umístěn objekt čtvercového půdorysu. Do IS byly zaznamenány změny v podobě přeškrtnutí části žlutě zbarveného objektu na východní straně směrem do zahrady a stavby v zahradě. Úpravy jsou znatelné na mapě z let 1873–1913, kde jsou zakresleny červeným šrafováním a týkají se části na východní straně směrem do zahrady. Dnešní podoba objektu se značně liší od předešlých znázornění. Obdélná obytná stavba zůstává, ale kompletní proměny se dočkala křídla ve dvoře, kde nyní nalezneme pouze jedno křídlo na jižní straně, které je kolmé na obytnou budovu.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 27) Objekt má obdélnou dispozici se zřetelným centrálním pravoúhlým vjezdem v přízemí. Průčelní fasáda domu je opatřena v přízemí, členěném pásovou rustikou, vlevo třemi a vpravo dvěma okenními osami. V přízemí ve druhé ose zleva je situován pravoúhlý vstup. Patro je členěno osmi okenními osami a od přízemí je odděleno profilovanou

kordonovou římsou. Všechna okna jsou opatřena plochou šambránou a parapetní římsou. Pod střechou se nachází profilovaná římsa. Dnešní popis průčelí se značně odlišuje od původního provedení, kdy bylo průčelí šestiosé. (viz obr. 14)

Datování

Dům byl zcela přizpůsoben současnému provozu. Nynější podoba objektu je výsledkem úprav z 2. poloviny 20. století.

Čp. 28 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 27 a 29, č. stav. parcely 24

Historie

Kolem roku 1562 dům patřil Janu Kroupovi. V roce 1787 (JK) byl majitelem Josef Trávníček a následně roku 1835 (SK) František Pešek.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál tvořený růžově značeným objektem s kolmým křídlem a dvěma žlutě zakreslenými objekty. Zděná budova má průčelní linii orientovanou směrem na západ do náměstí. Všechny objekty uzavírají dvůr ze čtyř stran. Na císařském povinném otisku není vybarveno hospodářské křídlo na jižní straně, i když je na mapě naznačeno. Do IS byla zakreslena změna v podobě přeškrtnutí křídla na východní straně směrem do zahrady. Znatelné jsou úpravy i na mapě z let 1873–1913, kde jsou zaznamenány červeným šrafováním a týkají se především hospodářských křídla obklopujících dvůr. Na dnešní mapě je patrná obytná stavba s kolmým křídlem na jižní straně a menší přístavbou na straně severní.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 28) Průčelní stranu jednopatrového rohového domu tvoří čtyři okenní osy v prvním patře, zatímco v levé části přízemí jsou tři. Vpravo v přízemí je situován segmentově zaklenutý vjezdový portál do průjezdu, opatřený dvoukřídlovými vraty. Průčelí je členěno dvojitou profilovanou kordonovou římsou s krátkými rustikovanými lizénami. Budova je opatřena podstřešní liniovou bohatě profilovanou římsou.

Datování

Současnou budovu lze přibližně zařadit do období 2. poloviny 19. století.

Čp. 29 - náměstí Jana Karafiáta, východní strana, severní část, mezi čp. 28 a 30, č. stav. parcely 22

Historie

Prvním majitelem roku 1575 byl Martin Škorpík. V roce 1787 (JK) dům vlastnil Jan Tománek. K roku 1835 (SK) byl zpočátku uveden Jan Polívka, ale následně bylo jeho jméno přeškrtnuto a novým majitelem se stala rodina Belcredi. Egbert Belcredi kupuje dům roku 1838 a v tomto období je zde provozována lékárna. Od roku 1889 dochází v domě ke zřízení kláštera. Roku 1949 zde byla mateřská škola, která byla zrušena 1996. Roku 1992 byl objekt navrácen rodině Belcredi. Roku 2002 došlo k úpravám na rehabilitační a školící centrum.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově značená budova obdélného půdorysu s čelní linií směrem na jižní stranu do náměstí. Na severní straně je patrné žlutě zakreslené hospodářské křídlo, které ovšem stojí samostatně a na obytný dům nenavazuje. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části dřevěného objektu na východní straně směrem do zahrady. Rozsáhlá přestavba je patrná na mapě z let 1873–1913 a týká se především zděné budovy, nově menšího křídla na severní straně a je zaznamenána červeným šrafováním. Podoba na dnešní mapě je shodná s úpravou na mapě z let 1873–1913, ovšem už zde nenalezneme hospodářské křídlo na severní straně.

Charakteristika

Nárožní zděný jednopatrový dům se symetrickým průčelím, tvořeným středovým vstupním rizalitem a dvěma okenními osami na každé straně. (viz obr. – čp. 29/1, 2) Fasáda v přízemí je nad soklovou římsou velmi členitá, opatřená pásovou bosáží. Fasáda prvního patra o pěti okenních osách je oddělena výrazně profilovanou kordonovou římsou od přízemí a je zdobena pilastry a lizénami, šambrány oken s ušima a klenáky. Parapetní římsa v patře probíhá bez

přerušení. Všechna okna jsou špaletová a obě křídla se otevírají dovnitř. Budova je zakončena výraznou (podstřešní) korunní římsou a mansardovou střechou. Horní část rizalitu tvoří štít v podobě barokního portálu s nikou uprostřed, v němž je kamenosochařské dílo.

V Moravském zemském archivu v Brně jsou uloženy dva plány pro přestavbu domu čp. 29 z roku 1885 a 1886 od stavitele Jana Schiera.

První náčrt zachycuje budovu z náměstí a z Mostní ulice.⁷³ Hmotu stavby byla umocněna několika věžemi. (viz obr. – čp. 29/3)

Ovšem k realizaci náčrtu nedošlo. Shodné s dnešní podobou objektu je pouze šestiosé průčelí a východní strana.

Druhý plán zachycuje přízemí objektu (viz obr. – čp. 29/4) a je z něj patrné, že došlo k celkové přestavbě objektu a posunutí stěny průčelí.⁷⁴

Datování

Dochované stavební plány dokazují, že do roku 1886 zde stála jiná budova, proto není možné, že by stávající budova byla starší.

Čp. 30 - Mostní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 29 a 31, č. stav. parcely 21

Historie

Roku 1588 dům vlastnil krejčí Zacharyáš a před ním Adam Kovář. V roce 1787 (JK) objekt patřil Ignáci Kyšperskému a v roce 1835 (SK) Františku Kyšperskému. Roku 1929 došlo k přestavbě budovy.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba na půdorysu písmene U zakreslena žlutou barvou. Pouze do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části objektu na východní straně směrem do zahrady. Výrazná proměna je patrná z dnešní mapy, kde již nenalezneme dřevěný dům, ale zděnou novostavbu.

⁷³ MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1026, ev. j. 1112.

⁷⁴ MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1027, ev. j. 1113.

Charakteristika

Zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 30) Průčelní strana domu je opatřena centrálně umístěným zděným vikýřem, který se nachází i na východní straně budovy směrem do zahrady, což dokazuje dnešní mapa. Průčelní fasáda je opatřena třemi rozdílnými okenními otvory. Štít lemuje jednoduchý plastický štuk, který se v dolní části napojuje na horizontální lizénu pod korunní římsou. Vstupní vrata byla nahrazena subtilními vstupními dveřmi, zasazenými do prosklené dřevěné konstrukce v podobě velkého světlíku.

Datování

Současná podoba objektu má prvky z přestavby ve 20. letech 20. století. Jedná se například o rozměrné okno v levé části průčelí. Budova však prošla i socialistickými přestavbami, což dokládá trojdílné okno ve zděném vikýři.

Čp. 31 - Mostní ulice, východní strana, jižní část, mezi čp. 30 a 32, č. stav. parcely 20

Historie

Roku 1598 byl majitelem Vít Tonoušův zvaný Krejčí a před ním Jan Kajda. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil František Mašík a roku 1835 (SK) Václav Švejda.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba na půdorysu ve tvaru písmene U zakreslena žlutou barvou a k ní na východní straně směrem do zahrady přiléhá menší objekt čtvercového půdorysu, který byl v IS přeškrtnut. Z dnešní mapy je patrná úprava hospodářského zázemí na východní straně směrem do zahrady.

Charakteristika

Přizemní zděná chalupa se štítem orientovaným směrem do ulice se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 31/1) Na základě pohledu z ulice objekt vypadá na široký (tj. dvoutraktový) dům kolmo k ulici s chodbou na boku. Štít je opatřen skládanou lomenicí, kde se nachází dvě okna, což svědčí o využití podkroví pro obytné účely. Zcela nesmyslně je štít opatřen datovací tabulkou s rokem 1592, což neodpovídá současné podobě objektu. Tabulkou byl dům zřejmě

opatřen při přestavbách v 80. letech 20. století a datum nepochybně souvisí s informací o nejstarším zachovalém uvedení domu v písemných pramenech.

V archivu stavebního úřadu je uložena plánová dokumentace z roku 1980 a 1984, která znázorňuje výrazné stavební úpravy.⁷⁵ Původní dřevěná konstrukce byla napadena dřevokaznou houbou, tudíž musela být nahrazena konstrukcí zděnou. Na základě plánové dokumentace lze odhadnout stupeň dochování stavby pomocí tloušťky stěn. Lze konstatovat, že objekt měl do značné míry dřevěné části. Podle plánu je také viditelné, že bylo více dřevěného, než opravdu vyznačili, což se především týká jižní stěny, která je na plánu vyznačena červeně, ale tloušťku má stejnou jako stěny dřevěné.

Původně centrálně umístěný průjezd byl využit pro dvě nové obytné místnosti. (viz obr. – čp. 31/2) Vstup do domu byl vytvořen ze dvou nevyhovujících místností. (viz obr. – čp. 31/3) Tímto značným zásahem, zazděním vrat a probouráním nového vstupu, se vytvořilo nové dispoziční uspořádání i nový vzhled uličního pohledu. Na základě plánové dokumentace je evidentní, že z původních vrat bylo využito jedno křídlo pro dnešní vstup, který se nově nacházel na místě okna v levé části průčelí. Štít byl původně zděný a dnes je opatřený skládanou lomenicí. (viz obr. – čp. 31/4)

Datování

Původní objekt byl značně zkomolen dispoziční úpravou v 80. letech 20. století. Do této přestavby byla ještě podstatná část domu dřevěná, jak dokazuje plánová dokumentace.

Čp. 32 - Mostní ulice, východní strana, severní část, mezi čp. 31 a 33, č. stav. parcely 19

Historie

Roku 1596 dům vlastnil Jan Mlynářův a před ním Jiří Kožešník. Objekt shořel roku 1631 a následně byl pozemek připojen k čp. 33. Roku 1654 dochází k obnově Mikulášem Dopitou. V roce 1787 (JK) dům patřil Janu Langerovi a roku 1835 (SK) Antonínu Ludmilovi. Od roku 1950 byl objekt v majetku sourozenců Vlčkových a došlo k přestavbě.

⁷⁵ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 31.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba na půdorysu písmene U zakreslena žlutou barvou. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části objektu na východní straně směrem do zahrady. Z dnešní mapy je patrná úprava hospodářského zázemí na východní straně směrem do zahrady, kde bylo zázemí prodlouženo.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 32/1) Dům je opatřen v přízemí vpravo dvěma okenními osami a vlevo je umístěn pravouhlý vstup s dvoukřídlovými vraty. V prvním patře jsou tři okenní osy.

V archivu stavebního úřadu jsou uloženy stavební plány z roku 1965 v měřítku 1:100, znázorňující nadstavbu prvního patra.⁷⁶ Důvodem přestavby byly špatné stropy a střecha. V dokumentaci se nachází protokol z roku 1967, kdy při přestavbě byl zbourán starý široký komín a následně bylo vyzděno jedno komínové těleso se čtyřmi průduchy. I přes stavební úpravy je v přízemí patrná tradiční dispozice s průjezdem. (viz obr. čp. 32/2)

Datování

Současná podoba objektu dokládá změny, kterými dům prošel v době socialismu. Především šedá břizolitová omítka a dvojdílná okna.

Čp. 33 - Mostní ulice, východní strana, severní část, vlevo od čp. 32, č. stav. parcely 18

Historie

Roku 1589 dům vlastnil Jan Vlach z Křižanova a před ním Dorota Wohanková. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Matěj Kratochvíl a roku 1835 (SK) Jan Kuchyňa.

⁷⁶ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Josef Vlček, Jimramov čp. 32.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba na půdorysu ve tvaru písmene U zakreslena žlutou barvou. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části objektu na východní straně směrem do zahrady. Na dnešní mapě se podoba objektu mění. Jižní stranou již není přisazen přímo k sousednímu domu čp. 31 a severní strana je po demolici sousedního domu čp. 142 volná.

Charakteristika

Přízemní zděná stavba štítově orientovaná směrem do ulice. (viz obr. – čp. 33/1) Při dokumentaci roku 1966 byly vstupní dveře z ulice, vpravo od nich se nacházely dvě okenní osy a vlevo jedna. (viz obr. 15) Zajímavý je odhad dispozice, jelikož to vypadá na trojdílný dům, přisazený k ulici podélně, na kterém byla střecha nasazená hloubkově. Dnes je patrná stavba, kdy jižní část domu byla zbourána a na jejím místě se nachází dřevěná brána uzavírající vjezd do dvora. Jižní strana domu je opatřena předsunutým zápražím. Uliční průčelí je v současnosti tříosé a štít má lichoběžníkovou lomenici s diagonálním kladem prken s polovalbovou střechou. (viz obr. – čp. 33/1) I přes značné stavební úpravy je zde znatelný fragment původního domu. Tím je patrné zazděné roubení, které bylo řezáno. (viz obr. – čp. 33/2)

Datování

Zbytek roubení naznačuje, že jádro domu může pocházet nejpozději z přelomu 18. a 19. století. Současná stavba byla značně zkomolena novodobými úpravami v 2. polovině 20. století.

Čp. 142 - Mostní ulice, východní strana, severní část, vlevo od čp. 33, č. stav. parcely 17

Historie

V josefském katastru dům není uveden, jelikož vznikl až roku 1789. V roce 1835 (SK) dům vlastnil Jan Pozdál. Roku 1955 byl objekt zbořen a čp. 142 bylo přeneseno na náměstí Jana Karafiáta na oddělenou část domu čp. 83.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba obdélného půdorysu zakreslena žlutou barvou. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části objektu na východní straně směrem do zahrady. Na dnešní mapě danou stavbu již nenajdeme, jelikož byla roku 1955 zbourána.

Charakteristika

Daná stavba dnes již nestojí.

Čp. 34 - Mostní ulice, západní stana, severní část, mezi čp. 35 a 321, č. stav. parcely 16/2

Historie

Mostní mlýn vlastnil roku 1589 Marek Saffaruow (Šafářův). V roce 1787 (JK) mlýn patřil Jiřímu Peškovi a roku 1835 (SK) Janu Špinarovi. Roku 1843 byl mlýn přestavěn. Roku 1914 zde byla zřízena elektrárna. Další přestavbu budova prodělala v roce 1992 a rok poté došlo k oddělení čp. 321, 322.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s čelní linií směrem na východ do ulice. Areál je tvořený růžově a žlutě značenými objekty, které společně obklopují dvůr ze čtyř stran. Zděný objekt na severní straně není přímo přistavěn k sousednímu domu a je zde patrný průjezd. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí značné části žlutého objektu na západní straně. Na mapě z let 1873–1913 jsou úpravy zakresleny červeným šrafováním a týkají se především dřevěného objektu, taktéž je na mapě patrná žlutě zakreslená přístavba na severní straně. Podoba areálu na dnešní mapě je poněkud rozdílná. Při pohledu z ulice se vlevo nachází čp.

34 na parcele č. 16/2, uprostřed je čp. 321 na parcele č. 16/1 a úplně vpravo je čp. 322 na parcele č. 16/4. Na západní straně je situována obdélná stavba na parcele č. 16/3. Jednotlivé stavby lze od sebe rozlišit i pomocí střech.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou. Na základě odlišnosti fasád průčelí lze od sebe jasně rozlišit jednotlivá čísla popisná. Levá část budovy směrem z ulice je opatřena třemi okenními osami a vpravo vstupem s dvoukřídlovými dveřmi. (viz obr. – čp. 34/1) Fasáda přízemí s pásovou bosáží a klenáky nad okny a dveřmi je od patra oddělena profilovanou kordonovou římsou. Patro je opatřeno čtyřmi okenními osami a nad vstupem je umístěn balkon. Mezi a pod okny je patrná štuková výzdoba. Roh budovy je opatřen nárožní bosáží. Pod střechou se nachází profilovaná hlavní římsa.

Pravá část budovy je opatřena hladkou omítkou a v přízemí se symetricky umístěným vchodem a s jedním oknem na každé straně. (viz obr. – čp. 34/2) V prvním patře se nalézají tři okenní otvory a nad nimi se v ose ještě nachází další menší okna, která lehce navozují dojem sýpkového polopatra. Dům je opatřen podstřešní profilovanou římsou.

Přístavba na západní straně je jasně novodobou záležitostí. (viz obr. – čp. 34/3)

Datování

Na budově jsou patrné prvky z 2. poloviny 19. století a počátku 20. stoletím i řada moderních současných prvků s výraznou přístavbou na západní straně.

Čp. 35 - Mostní ulice, západní strana, severní část, mezi čp. 36 a 34, č. stav. parcely 15

Historie

Roku 1596 byl majitelem Bartoš Švec a před ním Jan Kroupa. V roce 1787 (JK) dům vlastnila vdova po Mašíkovi a roku 1835 (SK) objekt patřil Františku Peškovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově zbarvená stavba obdélného půdorysu se zalomeným křídlem na severní straně. Dům byl jižní stranou přistavěn k sousednímu čp. 36 a čelní linii má směrem na východ do ulice. Ve dvoře je patrný žlutě zakreslený objekt obdélného půdorysu, který byl ovšem v IS přeškrtnut. Úpravy značené červeným šrafováním jsou patrné z mapy z let 1873–1913. Dochází k propojení samostatně stojících budov. Dům již není přímo přistavěn k sousednímu domu na jižní straně. Současná podoba objektu je shodná se situací na mapě z let 1873–1913.

Charakteristika

Přízemní obílená roubená chalupa s kamennou podezdívkou. (viz obr. – čp. 35/1) Střecha je sedlová s valbovým zakončením na severní straně a se štítem s podlomením a bedněním na jižní straně. (viz obr. – čp. 35/2) Na základě vnějšího vzhledu nelze odhadnout dispozici. Pouze se dá říci, že obytné místnosti jsou situovány při ulici. Vstupní dveře jsou dvoukřídlové s nadsvětlíkem klasicistního vzhledu a okna šestitabulková se zapuštěnými závěsy s kuželovým zakončením.

Datování

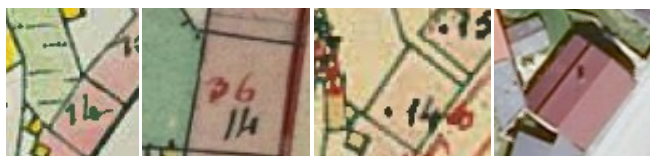
Vzhledem k zákazu dřevěných staveb z roku 1816 by jádro stavby mělo být nejpozději z přelomu 18. a 19. století. Na základě získaných poznatků se jedná do značné míry o roubený dům, jeden z nejautentičtějších v městečku, jehož stáří by ukázala dendrochronologie.

Čp. 36 - Mostní ulice, západní strana, jižní část, mezi čp. 35 a 122, č. stav. parcely 14

Historie

Po roce 1560 dům vlastnil Jakub Černý. Roku 1787 (JK) zde byl špitál a stejné využití měl i v roce 1835 (SK), kdy byl v majetku rodiny Belcredi. Roku 1878–1879 byly provedeny přestavby a objekt patřil římsko-katolickému farnímu úřadu. V současnosti dům patří rodině Machových.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům obdélného půdorysu s průčelní linií směrem na východ do ulice. Severní i jižní stranou je přistaven k sousedním domům. Na mapě z let 1873–1913 je patrné, že objekt již severní stranou není přímo přisazen k sousednímu domu čp. 35. Situace na současné mapě je shodná s mapou předešlou.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 36) Průčelní fasáda je opatřena čtyřmi okenními osami a vstup se nachází na severní straně domu. Okolo oken je patná šambrána ve střízlivém geometrickém provedení, rozšířená v horní části s výplní v podobě kosočtverců. Na základě střešních oken v nově položené, dle mého názoru zcela nevhodně zvolené, střešní krytině se lze domnívat, že podkroví bylo využito pro obytné účely.

Datování

I přes novodobé stavební úpravy lze dům přibližně zařadit do závěru 19. století.

Čp. 122 - Mostní ulice, západní strana, jižní část, mezi čp. 176 a 36, č. stav. parcely 13

Historie

Objekt byl postaven v roce 1773 Pavlem Šťastným, který byl majitelem i roku 1787 (SK). V roce 1835 (SK) dům vlastnil Jan Musil. Dům byl přestavován v letech 1925 a 1940.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslena zděná budova obdélného půdorysu s čelní linií směrem na východ do ulice a menším kolmým křídlem na severní straně, ke kterému jsou přisazeny dva žlutě zbarvené dva objekty. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí obou dřevěných staveb. Mapa z let 1873–1917 nevypovídá o změnách. Situace na dnešní mapě představuje pouze zděný dům obdélného půdorysu bez hospodářského zázemí.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 122) Fasáda je opatřena třemi okenními osami a vpravo pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými dveřmi. Kromě toho je průčelí v levé části opatřeno pravoúhlým vstupem do obchodu, který již není využíván. Ulicová fasáda objektu je členěna plasticky v omítkové vrstvě, a společně s parapety tak zdůrazňuje okenní otvory v podobě vertikálních i horizontálních liniových útvarů. Zde se projevuje geometrická moderna v podobě barokních čabrák, které jsou však více zalomené.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá úpravám v meziválečném období.

Čp. 176 - Mostní ulice, západní strana, jižní část, mezi čp. 37 a 122, č. stav. parcely 12

Historie

Původní čp. 176 bylo na náměstí Jana Karafiáta (dnes čp. 85). V roce 1832 bylo přeneseno na díl domu čp. 37. V roce 1835 (SK) objekt vlastnil František Kosek. Roku 1904 byl dům přestavěn a v roce 1939 bylo přistavěno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena nárožní stavba s průčelní linií na východě směrem do ulice a na jihu do náměstí. Na západní a severní straně je přímo přistavěn k sousedním domům. Dříve byl součástí domu čp. 37 na západní straně. Obdobná situace je patrná i z obou následujících mapových podkladů.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům situovaný na nároží. Původně byl dům přízemní. (viz obr. 16) Domu čp. 176 patří pravá strana průčelí směrem z náměstí, ta je opatřena v přízemí i prvním patře třemi okenními osami. (viz obr. – čp. 176/1) Fasáda je členěna lisenovými rámci, v patře s okny se segmentovými záklenky. V přízemí je patrná pásová rustika. Pravoúhlá okna v přízemí jsou opatřena šambránami s ušima, parapetní římsou nesenou dvojicí profilovaných konzol. Dům má profilovanou podstřešní římsu.

Průčelí směrem do Mostní ulice je v přízemí opatřeno třemi okenními osami a vpravo vjezd s dvoukřídlovými vraty. (viz obr. – čp. 176/2) V patře se nachází čtyři okenní osy. Přízemí je obohaceno pravoúhlými okny s šambránou s ušima a parapetní římsou, která je nesená dvojicí profilovaných konzol, a o pásovou rustiku. Přízemí je od strohého prvního patra s hladkou omítkou odděleno pásovou římsou.

Datování

Současná podoba objektu vypovídá o úpravách ve 30. letech 20. století, kdy bylo přistavěno patro. Fasáda směrem do náměstí byla provedena ve stejném stylu s čp. 37.

Čp. 37 - Mostní ulice, západní strana, jižní část, mezi čp. 38 a 176, č. stav. parcely 11

Historie

Prvním majitelem byl Jan Lapačka roku 1560. Objekt byl přestavován roku 1781. V roce 1787 dům patřil Janu Pucharovi. K roku 1835 (SK) objekt zpočátku vlastnil Josef Puchar a následně František Trávníček.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený objekt s průčelní linií směrem na jih do náměstí a s kolmým hloubkovým křídlem na severní straně, který je přímo přisazen k hospodářskému křídlu sousedního domu čp. 38. V zahradě je patrný žlutě zbarvený objekt patřící k čp. 37. Půdorys je značně ovlivněn, rozdělením domu v roce 1832. Na mapě z let 1873–1913 je patrná úprava znázorněná červeným šrafováním na severní straně směrem do zahrady. Situace na dnešní mapě je shodná s mapou předchozí.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou. Domu čp. 37 patří levá strana průčelí směrem z náměstí. (viz obr. – čp. 176/1) V přízemí je ve střední ose umístěn vstup do obchodu, uzavřený dvoukřídlovými plechovými vraty. Vlevo i vpravo od něj je jedna okenní osa a v prvním patře jsou tři okenní osy. První patro je od přízemí odděleno průběžnou římsou. Všechna okna jsou segmentově zaklenuta. Průčelní fasáda je členěna lisenovými vertikálními i horizontálními rámci. Pod střechou je zratelná profilovaná hlavní římsa.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá úpravám ve 30. letech 19. století.

Čp. 38 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, východní část, mezi čp. 39 a 37, č. stav. parcely 10

Historie

Po roce 1560 byl majitelem Jan Marku. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil Josef Buchta. V roce 1835 (SK) dům patřil Janu Buchtovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s čelní linií směřující na jih do náměstí. Areál se sestává ze tří objektů. Růžově zbarvený obytný dům má kolmé křídlo na severní straně a na něj navazuje žlutě zbarvené hospodářské křídlo a dvůr uzavírá růžově zakreslené křídlo na východní straně. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého objektu směrem na sever do zahrady. Mapa z let 1873–1913 znázorňuje úpravu v podobě přístavku u zděného křídla na východní straně. Současná mapa již neznázorňuje dřevěné křídlo na západní straně.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 38) Přízemí je vpravo opatřeno třemi okenními osami s šambránami s ušima nahoře i dole a klenákem ve vrcholu, vlevo širokým vstupem zaklenutým stlačeným obloukem a mezi nimi se nachází pravoúhlý vstup s dřevěným ostěním a pravoúhlým výkladcem s prosklenou výkladní skříní v dřevěném rámu. Přízemí je od patra odděleno profilovanou kordonovou římsou. V patře se nachází šest okenních otvorů s šambránami s ušima nahoře i dole a s klenákem ve vrcholu. Čtyři okenní otvory v patře jsou opatřeny žaluziovými okenicemi. Pod střechou se nachází profilovaná korunní římsa.

Datování

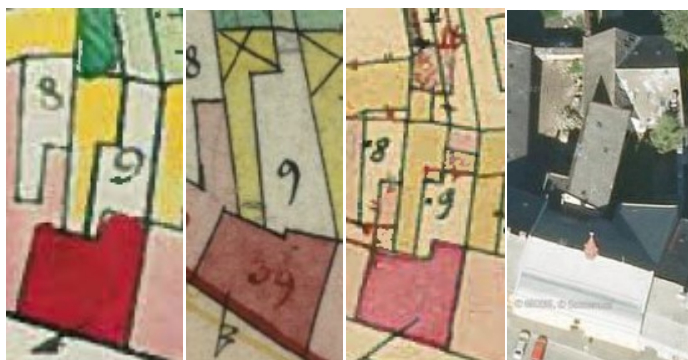
Současná podoba objektu odpovídá klasicistní architektuře z počátku 19. století.

**Čp. 39 – radnice, náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, mezi čp. 40 a 38,
č. stav. parcely 9**

Historie

Budova radnice byla postavena na místě Michkovského gruntu, který shořel při požáru v roce 1589. K roku 1787 (JK) byl objekt zapsán jako obecní radnice a v roce 1835 (SK) byl zaznamenán jako majetek obce Jimramov. V domě vznikl hotel, což dokládá fotografie z roku 1918 (viz obr. 17). Ovšem roku 1954 byl zrušen, avšak po stavebních úpravách v roce 1994 došlo k jeho obnovení. (viz obr. 18) Definitivně byl zrušen po roce 2005.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál tvořený dvěma objekty s průčelní linií směrem na jih do náměstí. Budova je značená karmínovou barvou a na ni navazuje na severní straně žlutě zbarvené hospodářské křídlo. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutě zbarvené stavby na severní straně směrem do zahrady. V této části jsou taktéž patrné úpravy na mapě z let 1873–1913 znázorněné červeným šrafováním a výsledek je znatelný na dnešní mapě.

Charakteristika

Jednopatrová budova s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 39/1) V přízemí se v levé i v pravé části nachází tři okenní osy a ve střední ose je umístěn segmentově zaklenutý vstup s profilovanou archivoltou a klenákem ve vrcholu s dvoukřídlovými vraty. Fasáda přízemí je rýhovaná a okna s klenákem ve vrcholu. Patro je od přízemí odděleno průběžnou profilovanou římsou, která je nad vstupem přerušena erbem. První patro je opatřeno sedmi okenními osami. Pod střechou se nachází hlavní profilovaná římsa. Ve vrcholu mansardové střechy je polygonální zvonice.

Ve dvoře je na západní straně situována budova obdélného půdorysu s pavlačí, která je v patře nesená sledem kamenných krakorců (viz obr. – čp. 39/2).

Datování

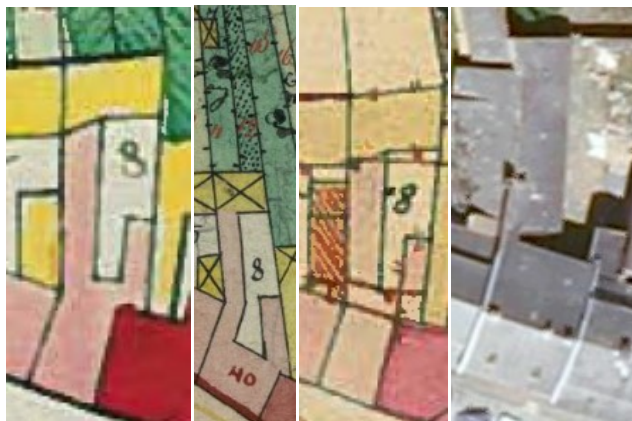
Současná podoba objektu odpovídá klasicistní architektuře z počátku 19. století.

Čp. 40 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, východní část, mezi čp. 41 a 39, č. stav. parcely 8

Historie

Prvním známým majitelem k roku 1560 byl Zoubek. K roku 1787 (JK) byl objekt zapsán jako Dvořáčkův dům. Roku 1835 (SK) dům zpočátku vlastnil Jan Dvořáček a následně František Dvorský. Roku 1911 byl dům přestavěn.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům ve tvaru obdélníka, který je podélnou stranou orientován na jih do náměstí. Západní a východní stranou přiléhá k sousedním domům. K zadní části domu přímo navazují hospodářské budovy, které jsou značeny růžovou a na severní straně žlutou barvou. Do IS je změna zaznamenána přeškrtnutím dřevné části dvorového křídla. Úpravy jsou patrné až na dnešní mapě, kde mizí dřevěné dvorové křídlo na severní straně směrem do zahrady.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 40/1) Uliční průčelí je v přízemí v levé části opatřeno dvojicí pravoúhlých okenních otvorů a v pravé části pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty. V poli mezi okny se nachází obdélný rám s širokou paspartou, v němž je umístěn secesní reliéf v podobě tančící mladé ženy. (viz obr. – čp. 40/2) Na fotografii je vlevo v přízemí místo okna umístěna výkladní skříň lékárny, zde se jedná pouze o rekvizitu České televize. Patro je od přízemí odděleno

profilovanou průběžnou římsou. Patro je v levé části opatřeno třemi okenními otvory v edikulových rámech a v pravé části jedním okenním otvorem se šambránou v rizalitu členěném nárožní bosáží. Průčelí je završeno profilovanou korunní římsou.

Datování

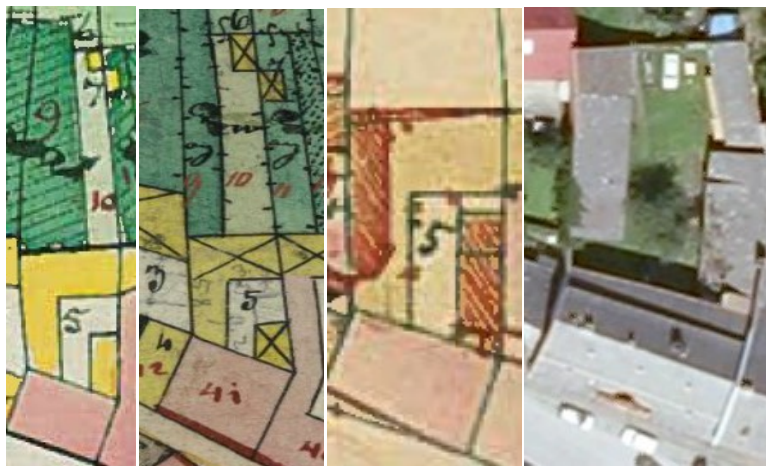
Současnou podobu objektu lze přiřadit k historizující architektuře se secesní výzdobou kolem roku 1900.

Čp. 41 – náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, mezi čp. 40 a 42, č. stav. parcely 5

Historie objektu

Nejstarším známým majitelem byl řezník Štěpán, uvedený k roku 1560. V roce 1787 (JK) dům vlastnil Václav Ptáčekovský a roku 1835 (SK) byl majitelem Jan Wolf. Roku 1903 se dům stává majetkem Občanské záložny.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům ve tvaru obdélníka, který je podélnou stranou orientován na jih do náměstí. Západní a východní stranou přiléhá k sousedním domům. K zadní části domu jsou přisazeny hospodářské budovy, které jsou značeny žlutou barvou. Do IS je zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutě zakreslených objektů na severní a východní straně. Na vyřazené katastrální mapě z let 1873–1913 je patrná přestavba, která se týkala dřevěných dvorových křídel. Současná podoba se příliš neliší od podoby v roce 1913. Dnes změny nalezneme ve dvoře, který je na severu završen ohradní zdí, taktéž jsou nyní přímo k domu přisazeny hospodářské objekty pouze na východní straně.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s mansardovou střechou, situovaný podélně v linii náměstí. (viz obr. – čp. 41/1) Sedmiosé průčelí domu je ve spodní části symetricky rozděleno průjezdem. Přízemí je opatřeno pásovou rustikou, okenní otvory s šambránou a klenákem s diamantovým motivem. Přízemí je od patra vyzděného z cihel odděleno průběžnou římsou. Okna v patře jsou opatřena šambránami s lištami v horní části s ušima a ve spodní stáčenými do volut. Nahoře jsou lišty vtaženy do profilovaných nástavců. Průčelí je zakončeno římsou se zubořezem a atikou, která nese nápis OBČANSKÁ ZÁLOŽNA.

V domě jsou čtyři byty. Za vstupními vraty se nachází průchozí síň, z níž se dostaneme do dvou přízemních bytů, dále po schodištích do sklepa a do prvního patra. Přízemní byt na západní straně domu má segmentovou klenbu do travers v ozdobnějším provedení neckového tvaru s vpadlým obdélným zrcadlem, z čehož vyplývá, že dům prodělal přestavbu ke konci 19. století. (viz obr. – čp. 41/2)

Budova má mansardový krov s hambalkovou soustavou, ve spodní části se stojatými stolicemi z 1. pol. 19. století. (viz obr. – čp. 41/3, 4)

Fasáda ve dvoře je opatřena pavlačí. (viz obr. – čp. 41/5) Kromě dvojitých oken, kdy vnitřní se otevírá dovnitř a vnější ven, s křídly na zapuštěných závěsech z konce 19. století, zde můžeme také nalézt pozoruhodné historické okno. (viz obr. – čp. 41/6) Netypické je především to, že okno má obrtlíky směrem ven a nelze se k němu dostat, jelikož pavlač k němu již nepokračuje. Zasklení je provedeno zhruba čtvercovými tabulkami do olověných pásků, pravděpodobně z 18. století. Jedná se o jeho druhotné použití, jelikož zvenčí hledíme na jeho vnitřní stranu. Pravděpodobně mohlo být součástí hospodářské budovy na západní straně dvora, která byla dříve přisazena přímo k domu.

Zděný chlév ve dvoře na východní straně je zaklenut pozdní plackovou klenbou s obdélnými poli, dělenými půlelipsoidními pasy, se segmentovými přízedními pasy, což odpovídá úpravám, které jsou patrné na katastrální mapě z let 1873–1913. (viz obr. – čp. 41/7, 8)

Po roce 1925 byly na východní straně přízemí v průčelí místo okna probourány dveře do kadeřnictví a fotoateliéru. Ty zde zůstaly až do roku 2013, kdy při opravě byly nahrazeny opět oknem, jak tomu bylo dříve.

Datování

U daného objektu je patrná novorenesanční přestavba z 2. poloviny 19. století.

Čp. 42 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, mezi čp. 41 a 43, č. stav.

parcely 4

Historie

Objekt vznikl oddělením od čp. 43 v roce 1749. Roku 1787 (JK) byl majitelem František Svoboda a v roce 1835 (SK) objekt vlastnila vdova po Františku Svobodovi. V roce 1939 byl objekt přestavěn.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen žlutě zakreslený dům obdélného půdorysu s čelní linií směrem na západ do průjezdu. Východní stranou je přistavěn k sousednímu čp. 41. Je jasně patrné, že byl původně součástí areálu sousedního domu čp. 43. Na mapě z let 1873–1913 je znatelná rozsáhlá úprava značená červeným šrafováním, která se týkala celého areálu. Současná mapa představuje objekt zasazený mezi čp. 41 na východní straně a čp. 43 na té západní.

Charakteristika

Přízemní zděná stavba s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 42) Uliční průčelí je opatřeno dvěma rozměrnými okenními otvory a vpravo je umístěn vstup. Stavba má zděný vikýř, který dokládá přestavbu podkroví pro obytné účely.

Datování

Současná podoba objektu je výsledkem stavebních úprav v 30. letech 20. století.

Čp. 43 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, vlevo od čp. 42, č. stav.

parcely 3

Historie

K roku 1596 dům vlastnil Urban Rosa a před ním Vít Šmídek. Roku 1651 stavení shořelo a o rok později došlo k opravám majitelem Václavem Hájkem. V roce 1787 (JK) dům patřil vdově po Menšíkovi a v roce 1835 (SK) Františku Menšíkovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál sestávající se ze dvou žlutě zbarvených objektů. Stavba na půdorysu ve tvaru písmene L s průčelní linií směrem na jih do náměstí a na něj navazující na severní straně směrem do zahrady žlutý objekt, který byl ovšem na IS přeškrtnut. Do mapy z let 1873–1913 byly zaznamenány rozsáhlé úpravy týkající se celého areálu a jsou vyznačeny červeným šrafováním. Situace na dnešní mapě je shodná s úpravami z mapy 1873–1913.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 43) Uliční průčelí je opatřeno třemi okenními osami a pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty.

Datování

Dům prošel výraznou dispoziční proměnou mezi léty 1873–1913, o čem vypovídají mapové podklady. Současná stavba má prvky zřejmě z 2. poloviny 20. století.

Čp. 44 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, mezi čp. 43 a 45, č. stav. parcely 2

Historie

K roku 1584 objekt vlastnil Jan Slavíček a před ním Mikuláš Kohal. Roku 1787 (JK) byl majitelem Jan Dvořák. V roce 1835 (SK) dům zprvu vlastnil Antonín a poté Tomáš Včela. Roku 1888 byl domek zrušen. Čp. 44 bylo přiděleno novostavbě na Padělku až v roce 1957.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen žlutě značený dům na půdorysu ve tvaru písmene L s průčelní linií směrem do náměstí. Dvůr na severní straně uzavírá žlutý objekt čtvercového půdorysu, který byl však v IS přeškrtnut. Situace se nijak neodlišuje na mapě z let 1873–1913. Současná mapa nám však představí prázdné místo, jelikož byla budova zbourána.

Charakteristika

Daná stavba byla zbourána.

Čp. 45 - náměstí Jana Karafiáta, severní strana, západní část, vlevo od čp. 44, č. stav. parcely 1

Historie

Roku 1787 (JK) dům patřil Martinovi Buřvalovi. K roku 1835 (SK) byl zprvu uveden František Mašík a následně Josef Kubík. V roce 1874 byla usedlost zrušena a čp. 45 bylo přiděleno novostavbě na Padělku v roce 1957.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen žlutě zbarvený dům s průčelní linií směrem na jih do náměstí. Společně s hospodářskými křídly obklopuje dvůr ze tří stran. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části křídla na severní straně směrem do zahrady. Na mapě z let 1873–1913 a té současné ho již nenalezneme, jelikož byl zbourán.

Charakteristika

Daná stavba byla zbourána.

Čp. 59 - Panská ulice, severní strana, východní část, vlevo od čp. 65, č. stav. parcely 185

Historie

V budově se nacházel pivovar, který byl založen již před rokem 1500 a v 16. století patřil obci. Po požáru v roce 1589 pivovar patřil Pavlu Katharinu z Katharu, který ho získal na základě přátelské smlouvy s obcí. Roku 1787 (JK) byl veden jako panský dům. V roce 1835 (SK) pivovar vlastnil Eduard a následně Egbert Belcredi. Roku 1941 pivovar vyhořel, poslední využití tohoto objektu byla sýpka JZD.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený areál s linií průčelí směrem na jihovýchod. K obdélnému objektu je na severní straně přímo přisazeno další křídlo na půdorysu ve tvaru písmene L. Na mapě z let 1873–1913 nejsou patrné úpravy. Dnešní mapa nám představuje areál, kdy obdélná budova na jižní straně nese čp. 59 na parcele č. 185/1 a na ni navazuje na jižní straně užší křídlo úhlově zalomené dnes s čp. 201 na parcele 185/2.

Charakteristika

Čp. 59 je budova bývalého pivovaru. Zděná patrová budova se sedlovou střechou, která je uprostřed rozdělena. (viz obr. – čp. 59/1) Levá část směrem z Panské ulice má šestiosé průčelí, kdy v přízemí v první ose zleva se nachází vstup. Pravá část slouží pravděpodobně pro hospodářské účely, o tom svědčí vrata v přízemí a obdélná okna v patře.

V severní části budovy je zřetelný prostor sladovnického tzv. valachu, zaklenutý valenou klenbou s nestyčnými pětibokými výsečemi a se středovým odvodem par a spalin při kraji valachu.⁷⁷ (viz obr. – čp. 59/2) Na valach navazuje typické trojlodní sladovní humno s klenbou křížového typu z období baroka. (viz obr. – čp. 59/3)

⁷⁷ Na humno, kde se namáčel ječmen a po vyklíčení se z něj stával zelený slad, navazoval hvozdy tzv. valach. Zde se sušil horkým kouřem z topeniště slad. STAREC, Milan. Mechanické hvozdy systému Ječmen. In *Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. 2016, roč. 62, číslo 9, s. 258-267. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, Praha ve spolupř. se Sahm, s. r. o. ISSN 0023-5830.

Pod střední částí budovy se nachází dvě nízké prostory, které dříve sloužily jako spilka se sklepem.⁷⁸

Původní hospodářské zázemí, které navazovalo na pivovar na jižní straně, dnes čp. 201, bylo uzpůsobeno k obytným účelům. (viz obr. – čp. 201) Jedná se o patrovou zděnou budovu s deseti nepravidelnými okenními osami v patře a čtyřmi v přízemí, kde se také nachází dva vstupy a úplně vlevo plechová vrata do garáže.

Datování

I přes požár v roce 1941 si objekt zachoval prvky z období baroka.

Čp. 60 - Panská ulice, severní strana, východní část, naproti čp. 59, č. stav. parcely 208

Historie

Před rokem 1589 koupila mlýn od obce vrchnost a pronajímala ho. K roku 1787 (JK) byl objekt uveden jako zámecký mlýn. V roce 1835 (SK) objekt vlastnil Pavel Hamerský. Kolem roku 1974 bylo stavení zbouráno. Čp. 60 bylo přeneseno na náměstí Jana Karafiáta na část domu čp. 182.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově zakreslená stavba obdélného půdorysu s průčelní linií směrem na sever do ulice a s kolmým křídlem na jižní straně. Do IS byla zakreslena dvě mlýnská kola na západní straně u vody a současně do ní byly zaznamenány změny v podobě přeškrtnutí části hospodářského křídla na jižní straně. Na mapě z let 1873–1913 jsou viditelné nové přístavby. Na západní straně přibyl žlutě značený objekt čtvercového půdorysu a na jižní straně menší zděné křídlo obdélného půdorysu. Z dnešní mapy je zřejmé, že mlýn byl zbourán.

⁷⁸ VRÁNA, Filip. Pivovar v Jimramově. In *Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. 2009, roč. 55, číslo 7-8, s. 220-221. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, Praha ve spolupř. se Sahn, s. r. o. ISSN 0023-5830.

Charakteristika

Daná stavba byla zbourána.

Čp. 61 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, vpravo od čp. 59, č. stav. parcely 186

Historie

Původně zde stály panské stodoly postavené po roce 1750. V roce 1787 (JK) bylo stavení vedeno jako panský dům. Roku 1835 (SK) byl majitelem Eduard Belcredi. V roce 1830 zde byla postavena nová palírna. K dalším přestavbám došlo v letech 1940, 1949 a 1956. V objektu se nacházelo i kino, a to až do roku 1999.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený objekt na půdorysu ve tvaru písmene U s průčelní linií směrem na sever k silnici. Z mapy z let 1873–1913 nejsou patrné změny. Při prvním pohledu na dnešní mapu je zřejmé na základě odlišné barevnosti střech, že došlo k rozdělení objektu. Pravá část směrem ze silnice s červenou střechou leží na parcele č. 185/3 a slouží jako výrobní budova. Levá část směrem ze silnice s šedou střechou nese čp. 61 na parcele č. 186.

Charakteristika

Čp. 61 je přízemní zděná budova s třemi okenními otvory na jihovýchodní straně se segmentově zaklenutým vstupem a vlevo s vjezdem s dvoukřídlovými vraty a na severní straně směrem do silnice se nachází tři okenní otvory. (viz obr. – čp. 61/1)

Výrobní zděná budova na parcele č. 185/3 má pět okenních os na severozápadní straně směrem do silnice a západní strana je opatřena zleva jedním okenním otvorem, vstupem a vpravo rozměrným vjezdem. (viz obr. – čp. 61/2)

Datování

Současná podoba objektu čp. 61 si i přes moderní úpravy (plastová okna), zachovává prvky z přelomu 19. a 20. století.

Čp. 65 – zámek, náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 59 a 66, č. stav. parcely 184

Historie

Roku 1568 zámek vlastní Pavel Katharin z Katharu. Zásadní změna proběhla v roce 1593, kdy vystavěl dvě křídla – východní a jižní. Po roce 1746 Anna Marie z Waldorfu postavila severní křídlo zámku a krytou chodbu na pilířích vedoucí do kostela. V roce 1787 (JK) bylo uvedeno jako zámecké panství. Roku 1835 (SK) objekt vlastnil Eduard Belcredi. V roce 1945 panství spadalo pod československý stát. Do roku 1998 objekt sloužil jako střední škola. V současnosti je opět v majetku rodiny Belcredi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál sestávající ze čtyř křídel, obdélného půdorysu znázorněný karmínovou barvou s průčelní linií směrem na sever k silnici. Jednotlivá křídla obdélného půdorysu na sebe v rozích přímo navazují a obklopují obdélné nádvoří ze čtyř stran. Ve středu nádvoří je zachycena kašna. Na severní straně je zřejmý přístavek, kde se nachází vstup ke kryté chodbě do katolického kostela. Na mapě z let 1873–1913 a té dnešní nejsou patrné úpravy.

Charakteristika

Fasáda severovýchodního křídla zdůrazňuje mírně vystupující rizalit s vjezdem zaklenutým stlačeným obloukem, který je opatřen výraznou archivoltou završenou klenákem. (viz obr. – čp. 65/1) Po stranách se nachází dvojice pilastrů s římsovými hlavicemi. Hlavičky vnitřních pilastrů se staly součástí spodní profilované římsy, která je od horní oddělena vlysem s triglyfy. Vertikálně je průčelí členěno v přízemí pomocí rustikovaných lizén a na ně v patře

navazuje dvojice pilastrů, které vymezují plochu s dvěma okenními otvory. Přízemí je opatřeno předsazenou podezdívkou a od prvního patra je oddělenou profilovanou římsou. Pravoúhlé okenní otvory v přízemí jsou opatřeny šambránami s ušima a nad nimi se nachází pravoúhlá suprafenestra se sdruženými klenáky, které jsou z horní části vymezeny profilovanou průběžnou římsou. V patře byly okenním otvorům dodány konkávně zvýrazněné nástavce s klenáky. Dvojice oken v patře v místě rizalitu a na obou nárožích má šambrány opatřeny výraznými klenáky, které nesou profilované nadokenní římsy.

Průjezd je zaklenut plackovými klenbami s pasy. (viz obr. – čp. 65/2) V přízemí severovýchodního křídla se nachází místnost, která je zaklenuta valenou klenbou s nestyčnými výsečemi, pravděpodobně z období baroka. (viz obr. – čp. 65/3) V severovýchodním křídle se taktéž nalézá prostora zaklenutá valenou klenbou s nestyčnými výsečemi s hřebínky, pravděpodobně by se mohlo jednat o klenbu z období renesance. (viz obr. – čp. 65/4) V patře je plochý strop s fabionem. (viz obr. – čp. 65/5)

Krov je hambalkový s ležatými stolicemi. Podélné ztužení zde zajišťují pouze dvě rozpěry, které se nekříží, z čehož můžeme vyvodit, že se jedná o pozdně barokní krov z 2. poloviny 18. století. (viz obr. – čp. 65/6)

Datování

Zámek si i přes značné úpravy interiérů, v době kdy sloužil jako učiliště, zachovává prvky z období renesance (klenby). Velká pozdně barokní přestavba se zde projevuje v podobě plackových kleneb a krovu.

Čp. 66 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 65 a 67, č. stav. parcely 182

Historie

Roku 1591 objekt vlastnil Jiří Šťastný. K roku 1787 (JK) čp. 66 nebylo uvedeno, zřejmě patřilo vrchnosti. V roce 1835 (SK) objekt vlastnil Eduard Belcredi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen růžově značený areál. Na obytný dům s průčelní linií směrem na sever do náměstí přímo navazují dvorová hospodářská křídla na jižní straně, která obklopují dvůr ze čtyř stran, ale na východní straně na sebe přímo nenavazují. Na jižní straně směrem do zahrady je patrný zděný přístavek obdélného půdorysu. Dům východní stranou není přisazen k sousednímu domu, ale je zde patrný průjezd do dvora. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části hospodářského křídla a přístavku na jižní straně směrem do zahrady. Mapa z let 1873–1913 zachycuje úpravu přístavku na jižní straně, kdy je oproti původní růžově zakreslen žlutou barvou. Na současné mapě je zratelná úprava, kdy na obytný dům již nenavazují žádná hospodářská křídla. Hospodářské zázemí je na současné mapě patrné v jižní části dvora směrem do zahrady.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 66/1, 2) Přízemí je opatřeno třemi a patro čtyřmi okenními osami. Okna jsou opatřena parapetní římsou a výplní s kapkami. V přízemí se v druhé ose zleva nachází vstup. Uliční fasáda je vertikálně členěna pilastry se zdobenými hlavicemi s kanelurami a kapkami. Přízemí je od prvního patra odděleno průběžnou lizénou. Pod střechou je zratelná profilovaná římsa.

V Moravském zemském archivu v Brně se dochoval nákres na přestavbu domu čís. 66, který zhotovil v roce 1906 stavitel Čeněk Veselský.⁷⁹ Nákras zachycuje půdorys přízemí, prvního patra, krovu a příčný řez. (viz obr. – čp. 66/3)

V pravé části přízemí se nacházel obchod, který byl zaklenut plackovou klenbou. (viz obr. – čp. 66/4) Dnes zde již obchod nenajdeme, vstup z ulice byl zazděn a nahrazen oknem, ale plackové klenby s pasy byly zachovány.

Projekt zachycuje přestavbu přízemního domu s nástavbou patra, což bylo nepochybně provedeno (možná o trochu později), jelikož má dům na fasádě secesně – modernistní pilastry.

⁷⁹ MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1034, ev. j. 1120.

Nákres zachycuje vaznicový krov s páry kleštín, šikmými stolicemi a vysokou půdní nadezdívkou. Ovšem krov byl proveden jinak a bez nadezdívky. V objektu se ve skutečnosti dnes nalézá vaznicový krov se stojatými stolicemi, ve kterém jsou rozpěry umístěny přímo mezi vaznicemi. (viz obr. – čp. 66/5)

Datování

Stavba s dochovanými částmi z konce 19. a začátku 20. století. (klenby, krov, fasáda)

Čp. 67 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 66 a 68, č. stav. parcely 181

Historie

K roku 1597 dům patřil Mlynaříkovi. V roce 1787 (JK) byl majitelem Martin Libra. Roku 1835 (SK) objekt vlastnil František Rob. Po roce 1887 došlo k přestavbám za majitele Jana Bukáčka.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen areál s průčelní linií směrem na severovýchod do náměstí. Na zděnou budovu obdélného půdorysu přímo navazuje na jihozápadní straně žlutě značené hospodářské křídlo. Na západní straně směrem do zahrady jsou situovány další dvě hospodářské stavby obdélného půdorysu. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí všech dřevěných objektů. Na mapě z let 1873–1913 je patrná úprava zakreslená červeným šrafováním, kdy došlo ke spojení hospodářského zázemí. Výsledek úprav je patrný na dnešní mapě.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 67/1) Přízemí je opatřeno čtyřmi okenními osami a symetricky umístěným vjezdem s dvoukřídlovými vraty, který je segmentově zaklenut. V patře se nachází pět okenních os. Okna jsou zdobena bosovanými šambránami s klenáky. Uliční průčelí má pásovou rustiku a je vertikálně členěno bosovanými nárožními lizénami a dvojice bosovaných lizén vymezuje

středové pole průčelí. Horizontální členění zajišťuje profilovaná kordonová římsa a průběžná podokenní římsa, které vymezují široký pás s ornamentálním vlysem. Pod střechou je patrná profilovaná korunní římsa.

V archivu stavebního úřadu je uložen stavební plán z roku 1970 v měřítku 1:100, který znázorňuje přestavbu hospodářské části u domu čp. 67 na novou bytovou jednotku.⁸⁰ U původně hospodářského křídla byla provedena přestavba podkroví pro obytné účely. (viz obr. – čp. 67/2)

Datování

Současná podoba objektu odpovídá architektuře klasicismu s novorenesanční úpravou z konce 19. století.

Čp. 68 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 67 a 69, č. stav. parcely 179

Historie

Roku 1587 byl majitelem Jan Hanzl a před ním Matouš Sládek. Roku 1674 objekt získává Jan Čermák a přestavuje ho. Totožné jméno bylo uvedeno i roku 1787 (JK). Dle SK (1835) dům zprvu vlastnil Josef Čermák a následně Josef Ondra.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s čelní linií směrem na východ do náměstí. Na růžově značenou obytnou stavbu obdélného půdorysu přímo navazují na západní straně dvě hospodářská křídla. V zahradě se nachází žlutě značená stavba, která byla v IS přeškrtnuta. Na mapě z let 1873–1913 nejsou patrné změny. Současná mapa znázorňuje pouze jedno hospodářské křídlo na severní straně a dřevěná stavba v zahradě byla zbourána.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 68/1) Dům je opatřen asymetrickým pětiosým uličním průčelím. Fasáda byla zbavena

⁸⁰ Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 67.

veškerého architektonického členění. Průčelí je pouze členěno plochou kordonovou římsou a okna jsou orámována plochými šambránami. V přízemí v druhé ose zprava se nachází segmentově zaklenutý vjezd opatřený dvoukřídlovými vraty, při styku s terénem s kamennými odrazníky. (viz obr. – čp. 68/2) Pod střechou je znatelná profilovaná korunní římsa.

Datování

Současná podoba objektu lze přibližně přiřadit k pozdně klasicistní architektuře 2. poloviny 19. století.

Čp. 69 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 65 a 67, č. stav. parcely 178

Historie

Roku 1601 dům patřil Matěji Maštalířovi a před ním Kateřině Jankovské. V roce 1787 (JK) byl majitelem Josef Ptáček a roku 1835 (SK) František Ptáček. K přestavbě objektu došlo roku 1927.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při náměstí je zaznačen růžovou barvou a kolmé křídlo s půdorysem písmene L žlutou. V zahradě je situován menší dřevěný objekt. Obytné stavení má průčelní linii orientovanou směrem na východ do náměstí. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého hospodářského křídla a na západní straně a stavby v zahradě. Katastrální mapa z let 1873–1913 a mapa současná nevytvářejí o změnách situace daného objektu.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou. Budova je opatřena pětiosým uličním průčelím. (viz obr. – čp. 69) V přízemí je v první ose zleva segmentově zaklenutý vjezd s dvoukřídlovými vraty a v první ose zprava vstup původně do obchodu. Mezi vjezdem a vstupem do obchodu se nachází tři okenní otvory. Průčelí je vertikálně členěno v plné výši dvojicí postranních lizén. Z barevně odlišené podezdívky vyrůstá čtveřice lizén s římskými

hlavicemi. Všechna okna jsou segmentově zaklenuta a okna v patře jsou opatřena profilovanou podokenní římsou a vysoko nad okny umístěnou římsou nadokenní. Pod střechou je znatelná profilovaná korunní římsa.

Datování

Současná podoba objektu se i přes její úpravy v roce 1927 dá zařadit k pozdně klasicistní architektuře po polovině 19. století.

Čp. 70 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 69 a 71, č. stav. parcely 174

Historie

V roce 1582 vlastnil objekt Jiří Suchánek a před ním Vít Křiva. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil Tomáš Včela a v roce 1835 (SK) byl majitelem František Schin. V letech 1877–1924 zde měli hospodářství manželé Čermákoví.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při náměstí je zaznačen růžovou barvou a kolmé křídlo na půdorysu písmene L žlutou. V zahradě je situován menší dřevěný objekt. Obytné stavení má průčelní linii orientovanou směrem na východ do náměstí. Do indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého hospodářského křídla, na západní straně a stavby v zahradě. Katastrální mapa z let 1873–1913 znázorňuje přestavbu červeným šrafováním, která se týkala dvorových hospodářských křídel. Realizovaná úprava je patrná na dnešní mapě, nově vzniklý objekt čtvercového půdorysu navazující na hospodářské křídlo na západní straně má své čp. 331 na parcele č. 174/2 a čp. 70 je situováno na parcele č. 174/1.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 70/1) Uliční průčelí je čtyřosé a v druhé ose zprava se nachází segmentově zaklenutý vstup s dvoukřídlovými vraty. Pod střechou se nachází profilovaná korunní římsa.

Na základě stavebních plánů z archivu stavebního úřadu⁸¹ z roku 1970 v měřítku 1:100 lze konstatovat, že navzdory změně zevnějšku zůstal v přízemí princip staré hloubkové dispozice s průjezdem. (viz obr. – čp. 70/2)

Datování

Současná podoba objektu má prvky z 2. poloviny 19. století, ale prošla viditelnou úpravou průčelí v 60. letech 20. století.

Čp. 71 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 70 a 73, č. stav. parcely 173

Historie

Roku 1591 dům kupuje Jan Krč. Objekt shořel roku 1654, o 22 let později byl zakoupen Václavem Slavíčkem. Roku 1787 (JK) dům patřil Janu a od 1835 (SK) Antonínu Čermákovi. Roku 1868 přibýlo patro a po roce 1871 zde byl hostinec. K modernizaci objektu došlo roku 1991.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při ulici a kolmé hloubkové křídlo jsou značeny růžově, vzadu uzavírá dvůr objekt značený žlutě. Dům má průčelní linii orientovanou směrem na východ do ulice. Objekt severní stranou přiléhá k vedlejšímu domu čp. 70 a na té jižní je od sousedního domu čp. 73 oddělen Kostelní ulicí. Do indikační skici byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu na západní straně. Katastrální mapa z let 1873–1913 dokládá, že dřevěné křídlo bylo nahrazeno zděným. Na základě současné mapy můžeme říci, že od roku 1913 se situace domu nezměnila.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 71) Dům je opatřen asymetrickým průčelím, kdy v přízemí se nachází tři okenní osy a v druhé ose zleva je umístěn vstup zaklenutý stlačeným obloukem s archivoltou s klenákem s dvoukřídlovými vraty. V přízemí je průčelí členěno čtyřmi lizénami s rustikou. Patro je

⁸¹ Nadstavba bytové jednotky. Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 70.

opatřeno pěti okenními osami. Všechna okna jsou rámována šambránou s klenákem ve vrcholu. Pod střechou se nachází profilovaná korunní římsa. Podkroví bylo využito pro obytné účely, o čemž svědčí střešní okna.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá úpravám při nadstavbě patra v roce 1868.

Čp. 72 - Kostelní ulice, jižní strana, západní část, naproti čp. 170, č. stav. parcely 172

Historie

Zpočátku zde byla fara a následně škola v letech 1607–1801. V josefském katastru (1787) je zapsána obecní škola. Dle stabilního katastru (1835) objekt patřil Josefu Dobiášovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen objekt obdélného půdorysu s čelní linií na jih do ulice. Na mapě z let 1873–1913 a té dnešní nejsou znatelné změny situace.

Charakteristika

Patrový objekt s polovalbovou střechou a podlomením na západní straně. Dům je situován ve svažitém terénu. (viz obr. – čp. 72/1, 2) Dům je zděný, kromě západní poloviny patra, která je roubená. (viz obr. – čp. 72/3) Architektonické členění je patrné pouze na východní straně, kde jsou okna v patře opatřena šambránou, nad nimi se nachází průběžná profilovaná římsa, dále je evidentní orámování štítu a trojúhelníkového větracího otvoru půdy. Na východní straně se nachází šest okenních otvorů, kde okna v přízemí a patře jsou dvoukřídlová, špaletová, čtyřtabulková. Na západní straně se nachází pouze jedno okno, kde členění je šestitabulkové. Na severní straně je v roubení jedno desetitabulkové okno a menší jednokřídlové okno v přízemí. Na jižní straně je situován vstup a nachází se zde dvě okna v přízemí a stejný počet v patře. Na vstupní straně je patrný motiv zápraží, kde vidíme trámy pod okrajem střechy. (viz obr. – čp. 72/4)

Ze získaných fotografií je zřejmé, že se v domě nachází místnost s trémovým stropem s překládaným záklopem pravděpodobně z přelomu 18. a 19. století. (viz obr. – čp. 72/5)

Dvě fotografie z černé kuchyně zachycují podestu pro oheň a pohled vzhůru do dymníkového komína. (viz obr. – čp. 72/6, 7)

V domě se nachází tři sporáky. Jedná se o kuchyňské topidlo pro tahový systém, který začíná v polovině 19. století. (viz obr. – čp. 72/8)

Valená klenba je využita u jediné místnosti, zřejmě se jedná o sklep. (viz obr. – čp. 72/9)

Datování

Pozoruhodná historická stavba se složitějším vývojem, se zachovanými částmi nepochybně z 18. a 19. století.

Kostel Narození Panny Marie – č. stav. parcely 171

Historie

Kostel byl budován již ve 13. století, v době kdy vznikalo město Jimramov. Přímo zmiňovaný je až roku 1361 v první písemné zmínce o Jimramovu. Věž byla ke kostelu přistavěna roku 1506. V 16. století byl kostel spojen nadzemní krytou chodbou se zámkem. O to se zasloužila Marie Antonie z Waldorfu, manželka prvního majitele panství Pavla Katharina z Katharu. Nynější podobu kostel získal při barokní přestavbě v letech 1707–1715. Přestavby se ujal Petr Paurus z Myslibořic. Následně byla věž zvýšena o zvonické patro, opatřena vnějším schodištěm a byla přistavěna západní předsíň, roku 1879 jižní předsíň a depozitář vedle ní. Roku 1933 byla původní jehlancová střecha věže nahrazena střechou barokního tvaru.⁸²

⁸² SAMEK, Bohumil. *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha: Academia, 1999, 2 sv. J-N, s. 110. ISBN 80-200-0695-8.

Svědectví historických map

Na mapách SK i mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba zakreslená karmínovou barvou nepravidelného půdorysu. Z dnešní mapy je znatelné, že došlo k prodloužení přístavby na jižní straně.

Charakteristika

Kostel má podélnou loď obdélného půdorysu s rovně zakončeným presbytářem. (viz obr. – katolický kostel/1) V hlavní lodi je využita v pěti polích valená půlkruhová klenba se styčnými výsečemi, u kterých jsou hrany vytaženy do hřebínků. (viz obr. – katolický kostel/2) Klenební patky dosedají na přízední pilíře, což svědčí o dodatečném vložení klenby. Původně zde byl plochý strop, o tom vypovídá zdivo nad rubem klenby. (viz obr. – katolický kostel/3) K této úpravě pravděpodobně došlo při barokní přestavbě kostela.

Pod tribunou je využita valená klenba se styčnými výsečemi, u kterých jsou hrany vytaženy do hřebínků. (viz obr. – katolický kostel/4) Na rozdíl od půlkruhové klenby hlavní lodi je tato klenba výrazně stlačená. Ke ztužení klenby bylo využito železných kovaných táhel, která se začínala využívat v období renesance (2. polovina 16. století a počátek 17.).

Na severní straně je presbytář osazen věží. Stavba má dvě sakristie, první se nachází po severní straně kněžiště v podvěží a nad ní se nachází panská oratoř, a druhá naproti na straně jižní. První se již nepoužívá. Obě jsou přístupné dveřmi z presbytáře. Druhá jmenovaná má čtvercový půdorys a navazuje na ní depozitář a jižní předsíň s dveřmi, které vedou ven z kostela.

V oratoři je využita placková klenba se zrcadlem. (viz obr. – katolický kostel/5) Klenba má půdorys ve tvaru čtverce, je značně vzdušná. Půdorysné řešení mohlo ovlivnit vložení klenby do staršího prostoru. Do severní zdi kostela byla přistavěna otevřená mariánská kaple, kde se původně nacházel vstup na panskou oratoř. V ose západního průčelí se nachází předsíň, která chrání vstup do kostela. V severovýchodním rohu kostela je zbudována venkovní schodišťová věžička nepřevyšující stavbu a vede do věže i podkroví.

Krov hambalkové soustavy ve dvou úrovních. (viz obr. – katolický kostel/6) Podélné ztužení zajišťují šikmé stolice. V krovu se střídá plná vazba, s ležatými stolicemi, se dvěma prázdnými vazbami. Pásek ze sloupku prochází na rozpěru a spoje jsou zajištěny pomocí čepů. Spodní vodorovné propojení ležatých stolic zajišťují páry kleštín se šroubovými spoji. Jedná se o falešnou mansardu, kde se dosáhlo patřičného tvaru pouhým přiložením námětků a dělicí římsy. K této změně došlo při barokní přestavbě kostela v první polovině 18. století. Horní část věže vyplňuje zvonová stolice, (viz obr. – katolický kostel/7) ještě nad ní se však nachází část věže s hodinami. Celkem jsou zde umístěny čtyři zvony. U dvou spodních je využito dřevěné zvonové stolice, která je sestavena ze tří příčných vazeb. Každá se skládá z jednoho svislého sloupku a dvou symetricky umístěných šikmých vzpěr. Vazba dřevěné stolice se sestává z vodorovného prahu, do kterého jsou začepovány sloupky, jež jsou vzepřeny šikmými vzpěrami. Sloupky a vzpěry jsou vzájemně svázány pomocí kleštín, které mají na konci výraznou profilaci. Kleštiny jsou ke sloupům a vzpěrám připevněny pomocí šroubů. Tři sloupky jsou ve vrcholu vzájemně spojeny podélným trámem. Zvonová stolice pochází pravděpodobně z počátku 18. století, kdy došlo k přestavbě kostela a věž byla zvýšena o zvonické patro.

Datování

Kostel prošel výraznou stavební úpravou v období baroka – zaklenutí, okna, kruchta. V 70. letech 19. století byla dostavěna jižní předsíň a depozitář.

Čp. 170 - Kostelní ulice, severní strana, západní část, naproti čp. 72, č. stav. parcely 166

Historie

V josefském katastru daný objekt nenajdeme, jelikož byl postaven až roku 1810. V roce 1835 (SK) je uveden Josef Kyšperský. Od roku 1949 v majetku kostela a opravy byly provedeny v roce 1951.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen objekt nepravidelného půdorysu s čelní linií na sever k domu čp. 72. V IS je označen čp. 171. Na mapě z let 1873–1913 a té dnešní nejsou znatelné změny situace.

Charakteristika

Zděný dům s valbovou střechou, jež je na východní straně doplněna menším vikýřem. (viz obr. – čp. 170) Jihovýchodní strana je opatřena pěti okenními osami a kopíruje záhyb ulice. Vstup je situován na severní straně směrem k domu čp. 72 a dnes, zřejmě nově, se dveře nacházejí i na západní straně směrem ke katolickému kostelu.

Datování

I přes úpravy v 50. letech 20. století jsou zde patrné prvky z 19. století např. okna se šesti tabulkami.

Čp. 122 - Kostelní ulice, jižní strana, západní část, naproti čp. 170, č. stav. parcely 165

Historie

Dle stabilního katastru objekt patřil Janu Musilovi z čp. 122, proto byl označen stejným číslem popisným.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen objekt obdélného půdorysu s čelní linií na sever do Kostelní ulice. V IS byl přeškrtnut. Na mapě z let 1873–1913 ho ještě najdeme, ale na současné již ne.

Charakteristika

Objekt byl zbourán.

Čp. 150 - Kostelní ulice, jižní strana, východní část, naproti čp. 73, č. stav. parcely 164

Historie

Stavení bylo postaveno roku 1791 Janem Robem na zahradě domu čp. 73. Stejně jméno je uvedeno i v roce 1835 (SK).

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen objekt nepravidelného půdorysu s menším křídlem na jihozápadní straně a s čelní linií na severozápad do ulice. Na mapě z let 1873–1913 nejsou znatelné změny situace. Z dnešní mapy je pravděpodobné, že došlo k přestavbě křídla na jihozápadní straně.

Charakteristika

Zděný patrový dům s polovalbovou střechou. (viz obr. – čp. 150) Průčelní fasáda je opatřena bízolitovou omítkou a trojdílnými okny. K severozápadnímu rohu byla přistavěna zděná vstupní veranda, jejíž střecha byla opatřena dřevěným zábradlím a posloužila jako balkon.

Datování

Dům je výsledkem socialistických úprav ve 2. polovině 20. století.

Čp. 73 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 71 a 47, č. stav. parcely 163

Historie

Roku 1571 objekt patřil Jiřímu Korhovi a před ním Vojtěchu Zvonařovi. Objekt shořel roku 1678. Následně byl opraven. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Filip Fajmon a roku 1835 (SK) František Trnka. Od roku 1869 do 1939 byl v domě obchod. V roce 1928 bylo přistavěno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při náměstí je zaznačen růžovou barvou a na něj na západní straně přímo navazuje zděné hospodářské křídlo. Dvůr uzavírá žlutě zakreslené křídlo a objekty společně obklopují dvůr ze tří stran. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého hospodářského křídla na západní straně. Katastrální mapa z let

1873–1913 vypovídá o změnách, které se týkaly dřevěného křídla na západní straně a jsou zachyceny červeným šrafováním. Situace na dnešní mapě je shodná se stavem z roku 1913.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům se sedlovou střechou s valbovým zakončením na severovýchodním rohu. Patro je opatřeno pěti většími pravoúhlými okenními otvory. V přízemí se v pravé části průčelí nachází výkladní skříň se vstupem do provozovny. (viz obr. – čp. 73/1) Vlevo od výkladní skříně jsou situovány vstupní dvoukřídlové dveře, následně dvě okna a úplně vlevo je segmentově zaklenutý vjezd do průjezdu s dvoukřídlovými vraty, při styku s terénem s tzv. kamennými odrazníky. (viz obr. – čp. 73/2, 3)

Datování

Dům si zachovává prvky z 19. století například segmentově zaklenutá vrata, ale jsou zde patrné úpravy ve 20. letech 20. století, související pravděpodobně s nadstavbou patra.

Čp. 47 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 73 a 74, č. stav. parcely 162

Historie

Dříve se jednalo o tírnu lnu, která patřila k domu čp. 28 a čp. 68. V roce 1787 (JK) byl majitelem Martin Dvořák. V roce 1835 bylo čp. 47 přeneseno na výměnek k čp. 74. V roce 1835 (SK) je u parcelního čísla 162 zpočátku uvedeno čp. 192 s majitelem Josefem Novotným a následně čp. 47 a majitel Josef Kyšperský.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na východ do náměstí. Na něj na východní straně navazuje kolmé hospodářské křídlo. Z map je jasně patrné, že vznikl oddělením z čp. 74. Situace na mapě z let 1873–1913 a té dnešní se nijak nemění.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 47) Stavba je opatřena dvěma okenními osami na pravé straně a vlevo pravoúhlým vstupem do průjezdu s dvoukřídlovými vraty. Fasáda je hladká bez architektonické výzdoby.

Datování

Současná podoba objektu prošla úpravami v 2. pol. 20. století, o čemž svědčí hladká omítka, nijak nečleněná okna a dveře. Přes všechny úpravy si zachovává mansardový krov.

Čp. 74 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 47 a 75, č. stav. parcely 161

Historie

Roku 1591 dům vlastnil Matouš Sládek a před ním Jiří Mráz. V roce 1651 objekt shořel. Roku 1787 (JK) objekt patřil Josefu Musilovi, který je zpočátku uveden i v roce 1835 (SK), ale následně ho nahrazuje Ignác Ondra. V roce 1939 bylo přistavěno patro. Dům prošel stavebními úpravami v letech 1987–90.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s průčelní linií směrem na východ do náměstí a je tvořený zděnou stavbou obdélného půdorysu s kolmým hospodářským křídlem žlutě zakresleným na jižní straně dvora. Součástí areálu je dřevěné křídlo s půdorysem písmene L na severovýchodní straně dvora. Do IS byly zaznamenány změny v podobě přeškrtnutí obou žlutě značených objektů. Značné úpravy zakreslené červeným šrafováním jsou patrné na mapě z let 1873–1913 a týkají se především hospodářského zázemí ve dvoře. Realizované úpravy jsou znatelné na dnešní mapě.

Charakteristika

Jednopatrová zděná stavba s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 74) Dům se symetrickým čtyřosým průčelím. V přízemí v první ose zleva je umístěn pravoúhlý vstup opatřený dvoukřídlovými vraty. Okna jsou nová plastová. Podkroví bylo

uzpůsobeno pro obytné účely. O tom svědčí i symetricky umístěný zděný vikýř a čtyři střešní okna.

Datování

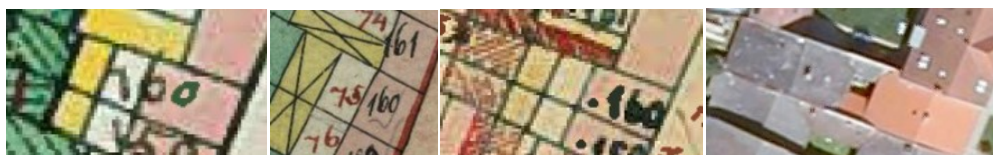
Současný dům prošel rozsáhlými úpravami na konci 20. století a v nedávné době získal novou fasádu a okna.

Čp. 75 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 74 a 76, č. stav. parcely 160

Historie

Dům vznikl oddělením od čp. 76 v roce 1654 a prvním majitelem byl Pavel Radouš. V roce 1787 (JK) i 1835 (SK) objekt vlastnil František Kadlec.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný dům obdélného půdorysu s linií průčelí na východ do náměstí. Na západní straně je situována dřevěná stavba obdélného půdorysu, která na obytný dům nenavazuje. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné úpravy zakreslené červeným šrafováním, kdy mělo dojít k prodloužení hospodářského zázemí směrem na západ do zahrady. Realizovaná podoba areálu je patrná na dnešní mapě, kdy obytná stavba s hospodářskými křídly nově obklopuje menší dvůr ze čtyř stran.

Charakteristika

Přízemní zděná stavba s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 75) Uliční fasáda je vpravo opatřena dvěma okenními osami a vlevo s pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty a nadsvětlíkem. Okna jsou špaletová a dělená do T. Průčelí má hladkou fasádu, která je završená podstřešní profilovanou korunní římsou.

Datování

Na domě jsou patrné prvky (okna, profilovaná římsa), které můžeme zařadit do 2. pol. 19. století.

Čp. 76 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 75 a 77, č. stav. parcely 159

Historie

Roku 1598 dům patřil Janu Kejdovi a před ním Václavu Češovi. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Jan Svítíl a v roce 1835 (SK) Josef Svítíl. V roce 1900 došlo k přestavbě domu.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný dům obdélného půdorysu s linií průčelí na východ do náměstí. Na západní straně je situována dřevěná stavba obdélného půdorysu, která na obytný dům nenavazuje. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého objektu. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné úpravy zakreslené červenými šrafováním, kdy mělo dojít k prodloužení hospodářského zázemí směrem na západ do zahrady. Realizovaná podoba areálu je patrná na dnešní mapě, kdy obytná stavba s hospodářskými křídly nově obklopuje menší dvůr ze tří stran.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 76) V pravé části přízemí jsou dvě okenní osy, zatímco nalevo je situován vstup, opatřený dvoukřídlovými dveřmi s nadsvětlíkem. Objekt je opatřen podstřešní profilovanou korunní římsou.

Datování

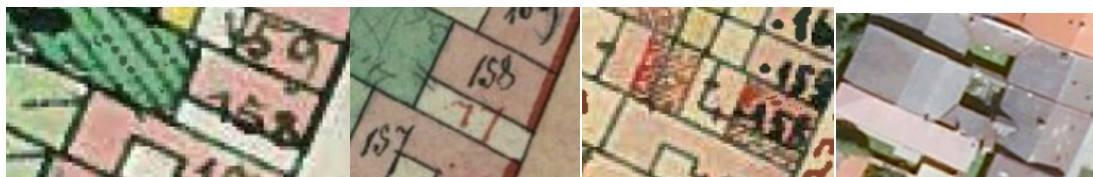
Současná podoba objektu i přes omítku z 20. století má prvky ze závěru 19. století (dveře, okna, korunní římsa).

Čp. 77 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 76 a 182, č. stav. parcely 158

Historie

Objekt patřil roku 1596 Bartošovi Novosvětskému a před ním Janu Kejdovi. V roce 1787 (JK) byl majitelem domu Melichar Máša a roku 1835 (SK) zprvu Josef Kuchyňa a následně Josef Bartoň. Od roku 1894 zde byl obchod. Přestavba stodoly proběhla v roce 1932.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům s linií průčelí směrem na východ do náměstí. Stavba je severní stranou přisazena k sousednímu domu čp. 76 a na jižní straně je patrný průjezd. Změny jsou patrné na mapě z let 1873–1913 zakreslené červeným šrafováním, kde byl celkově přestavován obytný dům i nově přistaveno hospodářské zázemí v zahradě. Realizované úpravy jsou viditelné na dnešní mapě, kdy obytná stavba s hospodářskými křídly obklopuje dvůr ze tří stran.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 77) Uliční průčelí je čtyřosé a v druhé ose zleva se nachází pravoúhlý vstup s dvoukřídlovými vraty. Okna jsou dvoudílná.

Datování

Na základě mapových podkladů je dům výsledkem přestaveb v letech 1873–1913. Současná fasáda prošla úpravou v 60. letech 20. století.

Čp. 182 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 77 a 78, č. stav. parcely 157

Historie

V roce 1787 (JK) daný dům ještě nenajdeme, jelikož byl oddělen od čp. 78 až roku 1818. Roku 1835 (SK) objekt vlastnil František Koza. Od roku 1902 byl v domě obchod a patro

bylo přistavěno roku 1934 a o dva roky později byla provedena stavba balírny vlny ve dvoře. V 2. polovině 20. století bylo na část domu přeneseno čp. 60.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný areál s průčelní linií směrem na východ do náměstí, který je tvořen obytnou budovou a dvorovými křídly. Společně obklopují dvůr ze tří stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích navazují. Úpravy jsou patrné na dnešní mapě, kde křídlo obdélného půdorysu na severní straně dvora bylo přestavěno a již přímo nenavazuje na obytnou budovu. V 2. polovině 20. století mu bylo přiděleno čp. 60 s parcelním č. 157/2,3. Menší hospodářské křídlo vzniklo na jižní straně dvora, kde přímo navazuje na dům. Obytná stavba s čelní stranou do náměstí je situovaná na parcele č. 157/1.

Charakteristika

Jednopatrová zděná budova s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 182) V přízemí se v levé části nachází vstup s dvoukřídlovými dveřmi a v pravé části výkladní skříň se vstupem do provozovny. V patře jsou dva rozměrné okenní otvory s parapetní římsou. Nad vstupními dveřmi a obchodem je na fasádě liniová římsa. Uliční průčelí je členěno čtyřmi vertikálními lizénami. Podstřešní průběžná římsa je obohacena o tři ozdobné prvky geometrického tvaru.

Datování

I přes novodobé prvky v podobě plastových oken si budova zachovala výzdobu průčelí z 30. let 20. století, kdy bylo přistavěno patro.

Čp. 78 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 182 a 79, č. stav. parcely 155

Historie

Roku 1586 objekt patřil Kryštofovi Sklenářovi a před ním Marku Vlachovi. V roce 1787 (JK) dům vlastnil Václav Lukas a roku 1835 (SK) František Maršálek. V roce 1939 bylo přistavěno patro. V domě sídlila pošta až do roku 1994.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s linií průčelí směrem na východ do náměstí. Růžově zakreslená stavba s kolmým hospodářským křídlem a na něj je napojeno žluté hospodářské křídlo na půdorysu ve tvaru písmene L. V zahradě je patrná menší zděná stavba obdélného půdorysu, která byla v IS přeškrtnuta společně s žlutým hospodářským křídlem. Obytný dům je na severní straně přistavěn k sousednímu domu čp. 182 a na jižní je viditelný průjezd. Z mapy z let 1873–1913 je znatelné, že došlo k zastavění průjezdu, a tím došlo ke zvětšení obytné budovy a další změny se týkaly dvorových křídel na západní straně. Realizované úpravy jsou znatelné na dnešní mapě.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 78/1) V pravé části přízemí se nachází pět okenních otvorů. Okna jsou zakončena stlačeným obloukem a klapačka je zakončena hlavicí v podobě antického sloupového řádu. (viz obr. – čp. 78/2) V přízemí vlevo se nachází pravoúhlý vstup s dvoukřídlovými vraty. Ta jsou umístěna v části, která byla přistavěna mezi léty 1873–1913 dle mapových podkladů. V patře se nachází osm okenních otvorů. Ovšem lze se domnívat, na základě viditelných nedávných stavebních úprav, že zde dříve byla pouze čtyři rozměrná okna. Majitel se zřejmě pomocí replik historických oken snaží přiblížit původnímu vzhledu. Průčelní fasáda je završena profilovanou podstřešní římsou.

Datování

Budova je výsledkem úprav, které proběhly v letech 1873–1913, o čemž svědčí mapové podklady, kdy byla zastavěna proluka na jižní straně k domu čp. 79. Další úpravy byly provedeny roku 1939, kdy bylo přistavěno patro.

Čp. 79 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, severní část, mezi čp. 78 a 80, č. stav. parcely 154

Historie

V roce 1667 bylo stavení opuštěné, po nějakém čase spadlo a bylo zrušeno. Došlo ke spojení pozemku s čp. 80. K opětovnému postavení došlo v roce 1742. V letech 1787 (JK) a 1835 (SK) dům vlastnil František Antoni.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s linií průčelí směrem na východ do náměstí. Růžově zakreslená stavba s kolmým hospodářským křídlem a na něj je napojeno žluté hospodářské křídlo na jižní straně. V zahradě je patrná menší zděná stavba obdélného půdorysu, jež byla v IS přeškrtnuta společně s žlutým hospodářským křídlem. Z mapy z let 1873–1913 je znatelné, díky červenému šrafování, že došlo k zvětšení dvorových křidel na západní straně. Realizované úpravy jsou znatelné na dnešní mapě.

Charakteristika

Z původních prvků domu nezůstalo téměř nic dochováno. (viz obr. – čp. 79/1, 2) V období druhé pol. 20. století byly osazeny rozměrné dveře, opravena fasáda. V nedávné době byla osazena i plastová okna, která jsou provedena podle historického vzoru oken s tabulkovým členěním ve tvaru T.

Datování

Dům se nevyhnul socialistickým úpravám v 60. letech 20. století, což je jasně patrné na základě fasády a vrat.

Čp. 80 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 79 a 144, č. stav. parcely 151

Historie

Roku 1595 objekt patřil Vávrovi Sobotkovi a před ním Valentinu Zemanovi. V roce 1787 (JK) byl majitelem domu Václav Musil. V roce 1799 bylo od domu odděleno čp. 144. Roku

1835 (SK) dům vlastnil František Žemlička. V letech 1903–1904 došlo ke stavbě stodoly, chlévů a další stavební úpravy byly provedeny roku 1933.

Svědectví historických map

Císařský povinný otisk zachycuje růžově zakreslenou stavbu s čelní linií směrem na východ do náměstí s kolmým žlutým hospodářským křídlem na západní straně. Do IS bylo doplněno další žlutě zbarvené křídlo, ale obě jsou současně přeškrtnuty. Výrazná stavební úprava je zaznamenána červeným šrafováním v mapě z let 1873–1913, kdy bylo celkově přebudováno celé hospodářské zázemí ve dvoře. Výsledek realizovaných úprav je patrný na dnešní mapě.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 80) Uliční průčelí je na pravé straně opatřeno dvěma okenními osami a vlevo pravouhlejším vstupem s dvoukřídlovými vraty. Pod střechou se nachází profilovaná římsa.

Datování

Dům si zachovává prvky z první poloviny 20. století (okna a vrata).

Čp. 144 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 80 a 185, č. stav. parcely 149

Historie

Dům vznikl v roce 1799 původně jako výměnek Josefa Musila z čp. 80, který odkoupil kus zahrady od čp. 81. V roce 1835 (SK) zprvu objekt vlastnil Václav a následně František Polívka. V roce 1937 bylo postaveno patro.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově zakreslený dům obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na východ do náměstí. K domu patří část žlutě značeného objektu na západní straně směrem do zahrady, který je společný se sousedním domem čp. 185. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutě značeného objektu. Na mapě z let 1873–1913 a té dnešní se změny neprojevíly.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 144) Uliční průčelí je v přízemí v pravé části opatřeno dvěma okenními osami a vlevo pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty. V patře se nacházejí tři okenní osy. Dvoudílná okna jsou novodobá, plastová. I přes nedávnou úpravu fasády je patrná parapetní liniová římsa a podstřešní průběžná římsa.

Datování

Budova prošla znatelnými úpravami v nedávných letech, o čemž svědčí úprava průčelí (fasáda, plastová okna, nová vrata).

Čp. 185 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 144 a 81, č. stav. parcely 148

Historie

Objekt vznikl oddělením od čp. 81 pravděpodobně v roce 1822. V roce 1835 (SK) dům vlastnil Vincenc Faltys. Od roku 1917 byl v domě obchod s textilem. K výrazné přestavbě došlo v roce 1939.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově zakreslený dům obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na východ do náměstí s kolným hospodářským křídlem, které je na západní straně přisazeno k žlutě značenému dvorovému křídlu. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutě značeného objektu. Na mapě z let 1873–1913 se změny neprojevily. Dnešní mapa ukazuje na úpravu ve dvoře, kde hospodářské křídlo již přímo nenavazuje na obytný dům a nově má půdorys ve tvaru písmene L.

Charakteristika

Jednopatrový dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 185) Uliční průčelí je v přízemí v pravé části opatřeno dvěma okenními osami a vlevo vstupem s jednokřídlými dveřmi s nadsvětlíkem. V patře se nachází tři okenní osy. Okenní otvory a vstup jsou orámovány plochou šambránou. Pod střechou je patrná průběžná římsa.

Datování

Současná podoba objektu prošla úpravami ve třicátých letech 20. století, o čemž vypovídá výzdoba fasády, ale současně si zachovává starší prvky, například mansardovou střechu. Ve druhé polovině 20. století byla osazena jednoduchá dvoudílná okna.

Čp. 81 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 185 a 148, č. stav. parcely 147

Historie

Do roku 1597 dům patřil Marku Bednářovi, a potom Jakobovi Černému. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil František Čermák a roku 1835 (SK) Jan Čermák. V roce 1938 došlo k přistavení patra.

Svědectví historických map

Čistopis mapy SK z roku 1835 zachycuje růžově zakreslenou stavbu s průčelní linií orientovanou směrem na východ do náměstí. Na obytnou část navazuje úhlově zalomená část na severní straně dvora. Ve dvoře je taktéž patrný žlutě značený objekt čtvercového půdorysu, který stojí samostatně a na ostatní objekty nijak nenavazuje. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutě značeného objektu na severní straně dvora. Z mapy 1873–1913 je patrné, že došlo k propojení hospodářských křídel na západní straně dvora. Dnešní mapa znázorňuje areál, který obklopuje dvůr ze tří stran, a jednotlivá křídla na sebe přímo navazují.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 81) Uliční průčelí je pětiosé se symetricky umístěným vjezdem zaklenutým segmentovým obloukem a opatřeným dvoukřídlovými vraty. Střední plochý rizalit je zakončen štítem ve tvaru trojúhelníka. V přízemí je v první ose zprava umístěna výkladní skříň se vstupem do obchodu. Pravoúhlá okna jsou orámována plochou nečleněnou šambránou. Průjezd má šambránu s náznakem zubořezu. Pod střechou se nachází okapní římsa.

Datování

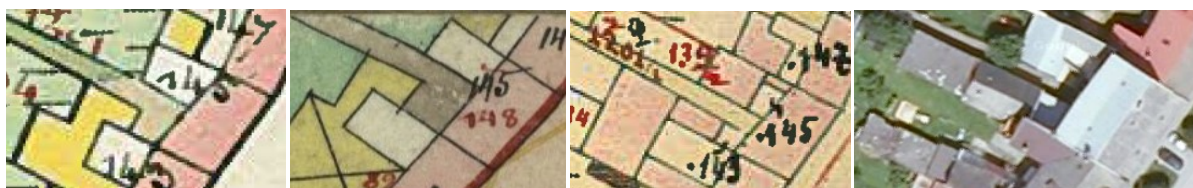
Současná podoba objektu odpovídá úpravám v polovině 20. století.

Čp. 148 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 81 a 82, č. stav. parcely 145

Historie

Evangelická fara byla postavena v letech 1795–1798. Roku 1835 (SK) faru vlastnila obec Jimramov.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově značená stavba s průčelní linií směrem na východ do náměstí. Na západní straně je patrné, že k budově vede příjezdová cesta zakreslená šedou barvou, do které zasahuje na jižní straně část hospodářského zázemí sousedního domu č. 82. Cesta je znatelná i na mapě z let 1873–1913, ale již je ze severní i jižní strany obklopena růžově značenými objekty obdélného půdorysu. Obdobná situace je patrná na dnešní mapě.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 148/1) Uliční průčelí je šestiosé. V přízemí je v třetí ose zleva segmentově zaklenutý vjezd s dvoukřídlovými vraty (viz obr. – čp. 148/2) a ve čtvrté ose zleva pravoúhlé vstupní dveře. Patro je od přízemí odděleno kordonovou římsou. Okna v přízemí jsou opatřena šambránou s lištami a podokenní římsou. Okna v patře mají šambrány s lištami. Pod střechou se nachází profilovaná korunní římsa.

Datování

Budova pozdně klasicistního vzhledu z přelomu 18. a 19. století.

Čp. 82 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 148 a 83, č. stav. parcely 143

Historie

Prvním majitelem před rokem 1591 byl řezník Duchek. V roce 1787 (JK) i 1835 (SK) dům patřil Josefu Dobiášovi. V letech 1875–1935 byl v domě provozován obchod se smíšeným zbožím. V roce 1939 bylo přistavěno patro.

Svědectví historických map

Na čistopise mapy SK je zachycen růžově značený objekt obdélného půdorysu s čelní linií směrem na východ do náměstí a na ni na západní straně přímo navazuje výrazně členěné žluté hospodářské zázemí. IS zaznamenává změnu v podobě přeškrtnutí rozměrného hospodářského křídla na severní straně dvora. Mapa z let 1873–1913 znázorňuje úpravy ve dvoře, kde vznikla nová zděná hospodářská křídla. Dnes je původní dům rozdělen na dvě čísla popisná. Část vlevo směrem z náměstí má čp. 147 a je situována na parcele č. 143/2. Část vpravo směrem z náměstí nese čp. 82 a je situována na parcele 143/1.

Charakteristika

Jednopatrová zděná budova s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 82/1) Tříosé průčelí je v první ose zleva opatřeno pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty. Jedná se o vstup do čp. 82. V druhé ose zleva se nachází vstup zaklenutý segmentovým obloukem s dvoukřídlovými vraty. Pravoúhlé okenní otvory jsou opatřeny sdruženými dvojdílnými okny s plochým orámováním. Podkroví bylo při stavebních úpravách využito k obytným účelům, o čemž svědčí rozměrný vikýř.

V archivu stavebního úřadu je uložen stavební plán z roku 1970 v měřítku 1:100, který znázorňuje provedení bytové jednotky v levé části přízemí obytného domu čp. 147 při pohledu směrem z náměstí.⁸³ Prostory byly před adaptací využívány jako obytný pokoj a několik skladišť. (viz obr. – čp. 82/2) Dvě místnosti, využívány jako skladiště, byly zaklenuty, ovšem při přestavbách byly klenby rozebrány a nahrazeny trémovým stopem. (viz obr. – čp. 82/3) I přes výrazné stavební úpravy je zde znatelná hloubková dispozice s průjezdem.

Datování

Segmentově zaklenutý vjezd do průjezdu naznačuje 2. polovinu 19. století. Roku 1939 přistavěli patro, tudíž z tohoto období pochází i krov. Současná podoba průčelí objektu odpovídá úpravám v 60. letech 20. století.

⁸³ Provedení bytové jednotky v čp. 147, manželé Kloudovi. Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, čp. 147.

Čp. 83 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 82 a 187, č. stav. parcely 142

Historie

Od roku 1597 dům vlastnil Jiří Suchánek a před ním Mikuláš Kuchař. V roce 1787 (JK) objekt patřil Františku Junovi a roku 1835 (SK) Josefu Břenkovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál, kde objekt při náměstí je zaznačen růžovou barvou a kolmé křídlo s půdorysem písmene L žlutou. Obytné stavení má průčelní linii orientovanou směrem na východ do náměstí. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí části žlutého hospodářského křídla na západní straně dvora. Katastrální mapa z let 1873–1913 nevypovídá o změnách situace daného objektu. Dnes je původní dům rozdělen na dvě čísla popisná. Část vlevo směrem z náměstí má čp. 142 a je situována na parcele č. 142/2. Část vpravo směrem z náměstí nese čp. 83 a je situována na parcele 142/1.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 83/1) Jedná se o stavbu se symetrickým sedmiosým průčelím, které je ve středové ose rozděleno centrálním průjezdem, který je zaklenut segmentovým obloukem s profilovanou archivoltou protnutou klenákem, kde dvoukřídlová vrata jsou opatřena osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší, zavěšenými na jednom z křídel. (viz obr. – čp. 83/2) Všechna okna jsou trojdílná, orámována jednoduchou šambránou. Pouze pravá část domu čp. 83 je opatřena profilovanou korunní římsou.

Datování

I přes stavební úpravy v 2. polovině 20. století si dům zachovává prvky z 19. století (mansardová střecha, vrata, profilovaná římsa).

Čp. 187 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 83 a 84, č. stav. parcely 141

Historie

V roce 1787 (JK) daný objekt ještě nenajdeme, jelikož vznikl až v roce 1822 oddělením od čp. 84. Roku 1835 (SK) byl majitelem zprvu Josef Svoboda a následně Josef Husák. Stavební úpravy byly provedeny v roce 1941 a 1987.

Svědectví historických map

Na čístopise mapy SK je zachycena zděná stavba s průčelní linií směrem na západ do náměstí s kolmým křídlem na severní straně dvora. Na růžově značené křídlo přímo navazuje na západní straně žluté křídlo a společně obklopují dvůr ze tří stran. V IS je patrná růžově značená stavba obdélného půdorysu a žluté kolmé křídlo s půdorysem písmene L, ovšem jeho část směrem na západ do zahrady byla přeškrtnuta. Na mapě z let 1873–1913 je zakreslena výrazně menší stavba, což je nejspíše dokladem značné přestavby a zvětšení sousedního domu čp. 84 na úkor čp. 187. Dnešní mapa znázorňuje dům čtvercového půdorysu s hospodářským zázemím ve tvaru L, které je přímo přisazeno k obytnému domu na západní straně.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou mansardovou střechou. (viz obr. – čp. 187) Pravá část průčelí je opatřena dvěma okenními osami a vlevo se nachází pravoúhlý vstup s dvoukřídlovými vraty. Okna jsou dvoudílná. Současná fasáda má hladkou omítkou, ale dříve měla výraznou štukovou výzdobu a segmentově zaklenutý vjezd opatřený dvoukřídlovými vraty s osově situovanými vstupními dveřmi pro pěší. (viz obr. 19)

Datování

Současná podoba průčelí objektu odpovídá úpravám v 2. polovině 20. století, ale stále je zde patrná mansardová střecha.

Čp. 84 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 187 a 97, č. stav. parcely 140

Historie

Před rokem 1597 dům patřil Mandě Jílkové. V letech 1626–1787 zde byla kovárna. V roce 1787 (JK) objekt měla v majetku vdova po Klementovi. Roku 1835 (SK) dům vlastnil František Pešek. V roce 1815 byl od domu oddělen výměnek čp. 97. Od roku 1867 patřila budova evangelické církvi a ta zde začala stavět školu. Církevní škola evangelická zde sídlila od roku 1870. Škola zde zůstala až do roku 1992 a ve stejný rok došlo k opravě fasády a střechy.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově značený dům obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na východ do náměstí a rovnoběžným žlutě zakresleným hospodářským křídlem na západní straně. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí žlutého hospodářského křídla. Celková přestavba budovy je patrná na mapě z let 1873–1913, kde je zachycena budova ve tvaru lichoběžníku zakreslená karmínovou barvou s kolmým hospodářským křídlem na severozápadní straně dvora. Téměř totožná situace je viditelná na dnešní mapě, pouze na jižní straně je budova přímo přisazena k sousednímu domu čp. 97.

Charakteristika

Jednopatrová budova s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 84/1) V přízemí se v levé i v pravé části nachází čtyři okenní osy a ve střední ose je umístěn segmentově zaklenutý vstup s dvoukřídlovými vraty s pravouhle zakončeným ostěním. Plochu ostění lemují rámce. Okna v přízemí jsou opatřena nadokenní segmentovou římsou a obdélnou parapetní výplní. Patro je od přízemí odděleno průběžnou profilovanou římsou. První patro je opatřeno deseti okenními osami. Střední pole se šesti okenními otvory je vymezeno vertikální bosáží. Nároží je taktéž bosováno. Všechna okna v patře jsou opatřena šambránou s lištou a parapetní obdélnou výplní a nadokenní přímou římsou s bohatou

štukovou ornamentikou v podobě muší na iónských konzolách. Pod střechou se nachází hlavní profilovaná římsa.

V archivu ve Žďáře nad Sázavou je uložen nákres přestavby trojtřídní evangelické školy v Jimramově z roku 1913, který zhotovil v měřítku 1:100 zednický mistr Čeněk Veselský.⁸⁴ Nákres zachycuje půdorys přízemí, prvního patra a příčný řez. (viz obr. – čp. 84/2,3,4) Z plánu je patrné, že předsíň, záchody a schodiště byly zaklenuty segmentovou klenbou. V přízemí se přestavba týkala učební místnosti, kde byla zbourána příčka. Původní vstup do učírny byl zazděn a nahrazen novým. Stejná příčka byla vybourána i v prvním patře. Úpravou se docílilo zvětšení prostoru učeben.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá době vzniku mezi léty 1867–1870.

Čp. 97 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, mezi čp. 84 a 116, č. stav. parcely 139

Historie

Dům vznikl jako výměnek v roce 1815 oddělením od čp. 84. V roce 1835 (SK) objekt patřil Janu Dostálovi. Roku 1930 dům vyhořel a následně byl opět postaven s podkrovím.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál sestávající ze dvou zděných budov s linií průčelí směrem na západ do náměstí a dalšími dvěma dřevěnými objekty na východní straně. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí všech staveb kromě zděného obytného domu. Na mapě 1873–1913 se změny neprojevují. Z dnešní mapy je patrné výrazná stavební úprava, kdy dům je severní stranou přímo přisazen k sousednímu domu čp. 84.

⁸⁴ SOKA Žďár nad Sázavou, fond Okresní školní výbor Nové Město na Moravě, inv. č. 124 (Jimramov – oprava dolní školy).

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 97) Průčelní stranu částečně jednopatrového domu tvoří přízemní část vpravo s vstupní průjezdovou částí a patrová část vlevo. Levá část byla nad přízemím zvýšena o jedno patro vystavěním průčelního štítu s polovalbovou střechou. Ulicová fasáda objektu je vertikálně i horizontálně členěna v omítkové vrstvě lizénami. Štukově i barevně je zdůrazněn i přízemní okenní parapet. Dům je opatřen podstřešní linií profilovanou římsou.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá úpravám po požáru v 30. letech 20. století.

Čp. 116 - náměstí Jana Karafiáta, západní strana, jižní část, vlevo od čp. 97, č. stav. parcely 138

Historie

Dům vznikl v roce 1748 s původním čp. 85. Z nařízení úřadů byl objekt zbourán v roce 1831, jelikož bránil budování silnice. Tehdejší majitel Josef Samuel koupil protější dům čp. 176 a přenesl sem čp. 85. Dům s čp. 116 (přenesené z Benátek, k roku 1787 majitel Josef Ponocný) byl znovu postaven na přibližně stejném místě až po roce 1835, jelikož dle parcelního protokolu stabilního katastru daná stavební parcela spadá k čp. 86, majitelem byl zpočátku František Máša a následně Josef Svoboda.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál sestávající ze dvou zděných budov s linií průčelí směrem na západ do náměstí a dalšími dvěma dřevěnými objekty na východní straně. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí všech staveb kromě zděného obytného domu. Na mapě 1873–1913 se změny neprojeví. Z dnešní mapy je patrná výrazná stavební úprava, kde došlo k oddělení čp. 116 na parcele č. 138 a severní stranou je přisazeno přímo k sousednímu čp. 97.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 116) Pětiosé uliční průčelí je opatřeno symetricky umístěnými dvoukřídlovými dveřmi. Všechna okna jsou trojdílná. Zřejmě došlo k adaptaci podkroví pro obytné účely, o čem svědčí dva menší vikýře.

Datování

Dnešní podoba průčelí odpovídá úpravám v 2. polovině 20. století.

Čp. 86 - Pavlovická ulice, západní strana, severní část, vlevo od čp. 97, č. stav. parcely 137

Historie

Dům byl postaven v roce 1770. Roku 1787 (JK) objekt patřil Janu Mášovi. V roce 1835 (SK) dům zprvu patřil Františku Mášovi a následně Josefu Svobodovi. Objekt byl zbourán kvůli výstavbě nákupního centra.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově vybarvený objekt obdélného půdorysu a linií průčelí směrem na jih do Pavlovické ulice. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné šrafované přístavby na západní a východní straně. Na současné mapě na místě domu nalezneme parkoviště.

Charakteristika

Dům byl zbourán.

Čp. 123 - Pavlovická ulice, západní strana, severní část, mezi čp. 86 a 181, č. stav. parcely 136

Historie

Dům vznikl v roce 1773. Roku 1787 (JK) byl uveden majitel Jan Voškra a v roce 1835 (SK) Josef Antoni. V roce 1940 byl dům zbourán při rekonstrukci silnice. Dnes čp. 123 nese nový domek v Říční ulici.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově vybarvený objekt obdélného půdorysu a linií průčelí směrem na jih do Pavlovické ulice. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné šrafované přístavby na severní straně. Na současné mapě na místě domu nalezneme nákupní centrum.

Charakteristika

Dům byl zbourán.

Čp. 181 - Pavlovická ulice, západní strana, severní část, mezi čp. 123 a 87, č. stav. parcely 135

Historie

Dům byl postaven v roce 1817. Roku 1835 (SK) objekt patřil Františku Voldánovi. V 60. letech 20. století byl dům zbořen. Dnes čp. 181 nese nákupní středisko.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově vybarvený objekt obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na jih do Pavlovické ulice. Na mapě z let 1873–1913 nejsou patrné úpravy. Na současné mapě na místě domu nalezneme nákupní centrum.

Charakteristika

Dům byl zbourán.

Čp. 87 - ulice Hliník, severní strana, východní část, mezi čp. 181 a 195, č. stav. parcely 128

Historie

Objekt vznikl v roce 1742 a majitelem byl Jan Žemlička. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil Jakub Žemlička a roku 1835 (SK) Jan Žemlička. Od domu bylo odděleno čp. 181 v roce 1817.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen žlutě vybarvený objekt obdélného půdorysu s průčelní linií směrem na jih do ulice Hliník. Na mapě z let 1873–1913 jsou patrné přístavby na severní straně domu zakreslené růžovou barvou. Z dnešní mapy je rozpoznatelný původní dům obdélného půdorysu, který byl značně rozšířen na severní straně.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s obytným podkrovím se sedlovou střechou s valbičkou na východní straně. (viz obr. – čp. 87/1) Štít je opatřen podlomením. Dům zcela původně před stavebními úpravami měl trojdílnou dispozici v pravé orientaci, která je zde ještě evidentní. Vstup je opatřen dvoukřídlovými dveřmi s rostlinnými motivy. (viz obr. – čp. 87/2) Okna jsou šestitabulková se zapuštěnými závěsy. Na vstupní straně se také nacházejí dva pravouhle zakončené vstupy do průjezdu s dvoukřídlovými vraty. (viz obr. – čp. 87/3)

Datování

V jádru zřejmě původní dům z 18. století, který ale prošel přestavbami v 2. polovině 19. století a počátkem 20. století, o čem svědčí mapové podklady a současná podoba objektu.

Čp. 195 - ulice Hliník, severní strana, západní část, mezi čp. 87 a 88, č. stav. parcely 242

Historie

Dům byl Antonínem Krahulcem postaven v roce 1836, který je uveden i roku 1835 (SK).

Svědectví historických map

Na čistopisu mapy SK danou stavbu ještě nenajdeme, ale v IS je již patrný objekt obdélného půdorysu růžově vybarvený s průčelní linií směrem na jih do ulice. Z mapy z let 1873–1913 a té dnešní nejsou patrné změny.

Charakteristika

Přízemní zděný dům se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 195) Ve štítu se nachází tři okna. Pravoúhle zakončený vstup je opatřen dvoukřídlovými vraty. Celý objekt prošel nedávnými stavebními úpravami, o čem svědčí i okna, která byla nahrazena plastovými s dělením ve tvaru T. Na severní vstupní straně je evidentní profilovaná podstřešní římsa.

Datování

Dům byl vystavěn po roce 1835, což dokládají mapové podklady. Současná podoba objektu prošla úpravami poplatnými době (plastová okna).

Čp. 88 - ulice Hliník, východní strana, jižní část, mezi čp. 195 a 149, č. stav. parcely 127

Historie

Dům vznikl v roce 1750 a prvním majitelem byl Bartl Maistr. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil František Maistr. V roce 1835 (SK) byl k danému domu uveden jako majitel dědic (Erbe) Maistr.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově zakreslená stavba obdélného půdorysu s čelní linií směrem na západ do ulice. Z mapy z let 1873–1913 a mapy dnešní nejsou patrné změny.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s obytným podkrovím. (viz obr. – čp. 88/1) Střecha na západní vstupní straně přesahuje, vzniká tak předsazené zápraží. I přes značné stavební úpravy je zde patrná dispozice s pravou orientací. Zadní část domu byla nově adaptována na garáž, o čem svědčí plechová garážová vrata. (viz obr. – čp. 88/2) Okenní křídla jsou členěna ve tvaru kříže. Tento způsob je typický pro přelom 19. a 20. století.

Datování

I přes novodobé stavební zásahy zde lze najít prvky z 2. poloviny 19. století.

Čp. 149 - ulice Hliník, východní strana, jižní část, mezi čp. 88 a 134, č. stav. parcely 129

Historie

Dům byl postaven zřejmě v roce 1799. Uvedený letopočet 1700 ve štítu zřejmě vznikl chybným čtením původního nápisu při posledním restaurování.⁸⁵ I na základě josefského katastru z roku 1787, kde je uvedeno 135 čísel popisných, je věrohodnější datace 1799 získaná JUDr. Emilem Čermákem. Roku 1835 (SK) objekt zprvu patřil Josefu Husákovi a následně vdově po Jílkovi.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný objekt se vstupem na severní straně, kde je patrný i zděný přístavek. Na mapě z let 1873–1913 a té dnešní nejsou úpravy patrné.

Charakteristika

Přízemní zděná chalupa se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 149/1) Dispozice domu je trojdílná s pravou orientací. Štít s charakteristickým vysočinským podlomením je bedněn z prken s přelistováním spár a vyříznutými větracími okénky ve tvaru kvadrilobu a zakončen kabřincem se záklopovou deskou (prkno) s nápisem „Krov ten vyzdvižen léta 1700 nákladem Jiřika Votruby, mistra bednářského, k chvále Hospodina pána našeho, ámen. Postavil mistr

⁸⁵ SVOBODA, Pavel. *1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska*. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2014, s. 103. ISBN 978-80-260-7198-3.

tesařský Vít Zánský z Poličky.“ Kromě nápisu je zákloповá deska opatřena kalichem v kruhu. (viz obr. – čp. 149/2) Členění okenních křídel je do tvaru T.

Datování

Na základě získaných poznatků dům pocházel z konce 18. století, ale došlo tu k mladšímu přezdění. Nepochybně předtím měl přinejmenším svou obytnou část roubenou.

Čp. 134 - ulice Hliník, východní strana, jižní část, naproti čp. 149, č. stav. parcely 134

Historie

Dům vznikl pravděpodobně po roce 1785. Při prvním číslování v roce 1770–1771 nedostal popisné číslo. V roce 1787 (JK) objekt již existoval a majitelem byl Václav Cik a roku 1835 (SK) Josef Musil.

Svědectví historických map

Mapy SK zachycují růžově značený objekt obdélného půdorysu. Osa stavby má linii Z-V. Vstup se nachází na západní straně. Na mapě z let 1873–1913 je patrná předzahrádka. Další úpravy z map nejsou patrné.

Charakteristika

Dům vsazený do svahu, s vyšším soklem a sedlovou střechou pokrytou šindelem. (viz obr. – čp. 134/1) Sklep má vstup situovaný pod oknem světnice. Přední obytná část domu je roubená. Štít s podlomením je rozdělen křížem na čtyři šikmo bedněná pole a ve dvou z nich se nachází menší okno. Na obou podélných stranách střechy vytváří přesahy stropních trámů úzké zápraží. Vstup je opatřen dvoukřídlovými dveřmi klasicistního vzhledu. (viz obr. – čp. 134/2)

Datování

Velmi pravděpodobně se jedná o původní stavbu z roku 1785.

Čp. 169 - ulice Hliník, východní strana, jižní část, vlevo od čp. 134, č. stav. parcely 130

Historie

Dům postavil na obecním pozemku Jan Mašík v roce 1795. Roku 1835 (SK) objekt patřil Václavu Pospíšilovi.

Svědectví historických map

Mapy SK zachycují růžově značený objekt obdélného půdorysu. Hřeben střechy má linii Z-V. Severní stranou je přisazen k sousednímu domu čp. 170. Na mapě z let 1873–1913 je znatelná předzahrádka. Další úpravy z map nejsou patrné.

Charakteristika

Přízemní obílená roubená chalupa se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 169/1, 2) Dnes se vstup nachází na východní straně, ale prvotně byl situován na západní straně, o čem svědčí postavení komína a okno světnice na západní straně. Dvoutraktová stavba má trojdílnou dispozici. Štít s podlomením pokrývají eternitové šablony s menším oknem uprostřed. Nad východní (dnes vstupní) i západní stranou se nachází předsunuté trámové zápraží.

Vstoupíme-li do střední části chalupy, ocitneme se v síni. V síni se nachází schody na půdu a schody do sklepa. Vstoupíme-li vchodovými dveřmi, nalevo se dostaneme do kuchyně se sporákem a světnice, (viz obr. – čp. 169/3, 4), napravo potom do pokoje a komory.

Konstrukce krovu je hambalková, s jednou úrovní hambalků. (viz obr. – čp. 169/5) Podélné ztužení zajišťují šikmo umístěné trámkové latě vedoucí do krokví. Krov je vyztužen dvěma stojatými stolicemi, složenými ze sloupků a vaznice.

Datování

Velmi pravděpodobně se jedná o původní stavbu z roku 1795.

Čp. 171 - ulice Hliník, východní strana, severní část, mezi čp. 169 a 216, č. stav. parcely

131

Historie

V roce 1796 dům postavil Josef Neděla na kusu zahrady odkoupené od čp. 84. Roku 1835 (SK) objekt vlastnil Ondřej Wolf. V roce 1946 byl dům zedníkem Beránkem přestavěn.

Svědectví historických map

Mapy SK zachycují růžově značený objekt obdélného půdorysu. Delší stranou je orientován ve směru Z-V. Jižní stranou je přisazen k sousednímu domu čp. 169. V IS byl veden jako čp. 170. Na mapě z let 1873–1913 je naznačeno rozšíření na vstupní východní straně. Realizovaná stavební úprava je patrná z dnešní mapy.

Charakteristika

Prizemní zděný dům. (viz obr. – čp. 171) Dle mapových podkladů měl dům původně vstup umístěný na východní straně, dnes je situován na západní straně. Na východní straně byl nově vybudován zastřešený balkon.

Datování

Současná podoba objektu odpovídá stavebním úpravám v 40. letech 20. století. Vzhled domu také ovlivňuje moderní plechová střecha.

Čp. 184 - ulice Hliník, východní strana, severní část, mezi čp. 216 a 186, č. stav. parcely

133

Historie

V roce 1820 Josef Buřval koupil kus zahrady od čp. 84 a postavil zde dům. Josef Buřval byl veden jako majitel v roce 1835 (SK). Po roce 1835 byla oddělena část domu a ta nese čp. 216.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově vybarvená stavba se vstupem na západní straně, kde se nachází i úhlově zalomené křídlo. Dům je severní stranou přímo přisazen k sousednímu domu čp. 186. Na mapě z let 1873–1913 je patné, že došlo k rozdělení domu, které bylo již naznačeno do IS. Dnes pravá část směrem ze silnice má čp. 216 na parcele č. 133/2 a levá část čp. 184 na parcele č. 133/1.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s mansardovou střechou. Jsou zde barvou fasády odlišené oddělené části. Vlevo směrem od silnice žlutá pro čp. 184 (viz obr. – čp. 184/1) a vpravo bílá čp. 216 (viz obr. – čp. 184/2). Dvě střešní okna umístěné v pravé části střechy směrem od silnice svědčí o adaptaci podkroví pro obytné účely.

Datování

I přes značnou úpravu domu v podobě rozdělení na dvě části po roce 1835 si zachoval mansardovou střechu.

Čp. 186 - ulice Hliník, východní strana, severní část, vlevo od čp. 184, č. stav. parcely 132

Historie

Prvním majitelem k roku 1821 byl Václav Maršálek, který byl zpočátku uveden i k roku 1835 (SK), ale posléze ho nahradil Antonín Musil.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově vybarvená stavba se vstupem na západní straně, kde se nachází i úhlově zalomené křídlo. Dům je jižní stranou přímo přisazen k sousednímu domu

čp. 184. Na mapě z let 1873–1913 nejsou patrné změny. Na základě dnešní mapy je znatelné, že dům přišel o úhlově zalomené křídlo na západní straně.

Charakteristika

Přízemní zděný dům obdélného půdorysu. (viz obr. – čp. 186) Z dnešní mapy je patrné, že podkroví bylo využito pro obytné účely, což prozrazují střešní okna.

Datování

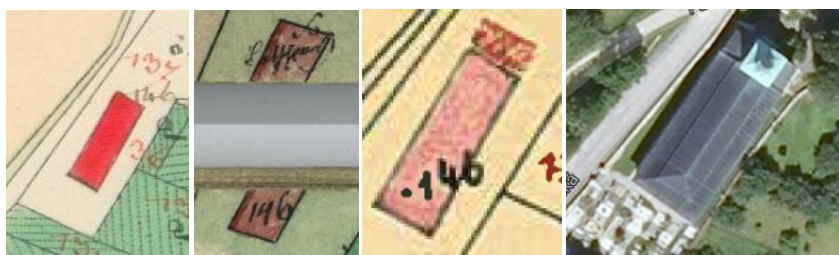
Jelikož z domu byla kvůli špatné dostupnosti patrná pouze střecha, nelze ho s větší určitostí datovat. Je ale evidentní, že prošel stavebními úpravami v nedávné době, o čem svědčí nová střešní krytina a k severní straně stále přisazené lešení.

Kostel Českobratrské církve evangelické – č. stav. parcely 146

Historie

Po vydání tolerančního patentu roku 1781 se v Jimramově přihlásila k protestantskému náboženství více než třetina obyvatel. Zásluhou evangelického kněze a prvního moravského superintendenta Michala Blažka, který přišel do Jimramova v roce 1784, se začalo jednat o výstavbě modlitebny. Toleranční modlitebna byla vystavěna mezi léty 1785–1789. Po vydání protestantského patentu roku 1861 se začaly jednoduché modlitebny přestavovat na kostely.⁸⁶ V letech 1883–1885 došlo k prodloužení objektu o vstupní útvar se zvonicí. Roku 1987 kostel vyhořel a při úpravách byl vyměněn krov a zhotoveny nové lavice.⁸⁷

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena stavba zakreslená karmínovou barvou obdélného půdorysu. Z IS je evidentní, že vstup byl situován na západní straně směrem do ulice. Na mapě z let 1873–

⁸⁶ SVOBODA, Pavel. *1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska*. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2014, s. 106-107. ISBN 978-80-260-7198-3.

⁸⁷ SAMEK, Bohumil. *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha: Academia, 1999, 2 sv. J-N, s. 111. ISBN 80-200-0695-8.

1913 je patrná přístavba na severní straně. Z dnešní mapy je zřejmé, že došlo k prodloužení objektu o vstupní část s věží na severní straně.

Charakteristika

Zděná neorientovaná stavba, která se nachází na evangelickém hřbitově. (viz obr. – evangelický kostel/1, 2) Delší strany kostela jsou opatřeny pěti okenními osami, z toho je vždy prostřední zazděné. Okna jsou segmentově zaklenuta. Fasáda je členěna lizénovými rámy. Na jižní straně se nachází pravoúhle zakončené dveře s kamenným portálem s olišťováním a rovným klenákem. Na severní straně se nachází vstupní část s věží. Vstup je opatřen sloupovým portikem s trojúhelným štítem završeným kalichem. Vstupní dveře jsou dvoukřídlé s nadsvětlíkem. Věž je zakončena jehlancovou střechou.

V archivu stavebního úřadu je uložena plánová dokumentace z roku 1985 v měřítku 1:100, která se týká evangelického kostela v Jimramově.⁸⁸ Interiér měl být upraven do původního tolerančního uspořádání krucht, umístění nových varhan do prostoru před kazatelnou a zazdění okna a dveří ze spodní strany kostela. (viz obr. – evangelický kostel/3)

K vybavení sakrálních prostorů patří kazatelna, která je v kostele v Jimramově umístěna na delší stěně za stolem Páně. Stůl Páně, jako připomínka společného symbolického stolování, býval umístěn před lavicemi v geometrickém středu sboru. V Jimramově, jak naznačuje návrh interiéru, byly i v podélném prostoru lavice uspořádány do půlkruhu, aby věřící byli co nejbližší stolu Páně a kazatelně.⁸⁹

Datování

Stavba z roku 1785–89, která ovšem prošla značnými úpravami v 80. letech 19. století (dostavba věže) a v 80. letech 20. století, kdy byl vyměněn krov.

Čp. 108 - Pavlovická ulice, východní strana, severní část, vpravo od čp. 107, č. stav. parcely 79

Historie

Dům vznikl kolem roku 1740. V roce 1787 (JK) byl majitelem Josef Žíla a roku 1835 (SK) František Trávníček. V roce 1876 objekt koupila obec Jimramov a vznikl zde hostinec.

⁸⁸Návrh vnitřního uspořádání interiéru evangelického kostela v Jimramově. Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, čj. 102/86.

⁸⁹NEŠPOR, Zdeněk R. a Blanka ALTOVÁ. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha: Kalich, 2009, s. 32-37. ISBN 978-80-7017-129-5.

Stavení vyhořelo roku 1897 a následně bylo znovu opraveno. V roce 1997 byl ukončen provoz restaurace.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen volně stojící objekt obdélného půdorysu vybarvený růžově a s průčelní linií směrem na severozápad do ulice. Na mapě z let 1873–1913 je patrné, že byla zastavěna proluka mezi čp. 108 a čp. 107. Realizovaná úprava je patrná na dnešní mapě.

Charakteristika

Patrový zděný dům obdélného půdorysu s podélně situovanou střechou s valbovým zakončením na severovýchodní straně. (viz obr. – čp. 108) Přední část domu, obrácená směrem do Pavlovické ulice, má přízemí sedmiosé, kde v první ose zleva se nachází sdružené okno opatřené archivoltou se zdobeným klenákem. V druhé ose zleva je situován vstup, taktéž opatřen archivoltou se zdobeným klenákem. Průčelí je v patře opatřeno devíti okenními osami. Všechna okna jsou opatřena profilovanou šambránou s klenákem a nadokenní a podokenní římsou. Přízemí je horizontálně členěno pásovou rustikou a od patra je odděleno profilovanou kordonovou římsou. Budova má nárožní bosáž a pod střechou profilovanou korunní římsu.

Datování

Dům si zachovává prvky z konce 19. století například štukovou výzdobu fasády či okna, ale byl výrazně upraven při stavebních úpravách v letošním roce 2016, kdy zde došlo k přestavbě na byty.

Čp. 107 - Pavlovická ulice, východní strana, severní část, mezi čp.108 a 106 , č. stav. parcely 80

Historie

Dům vznikl v roce 1742 a majitelem byl Jan Kyšperský. Roku 1787 (JK) objekt vlastnil Václav Boháč a v roce 1835 (SK) František Totušek. V roce 1897 objekt vyhořel a následně došlo opravám. V roce 1909 vznikl z Totuškovy stodoly na jihovýchodní straně dům s čp. 131, které sem bylo přeneseno z Benátek (dnes čp. 4, 5).

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově vybarvený objekt s linií průčelí směrem na severozápad do ulice. Dům má úhlově zalomené křídlo na jihovýchodní straně směrem do zahrady. Výrazné přestavby jsou znázorněny červeným šrafováním na mapě z let 1873–1913, které se týkají nově postaveného křídla na severovýchodní straně směrem do zahrady. Na dnešní mapě je dům možno rozdělit pomocí barevnosti střech, kdy červená krytina patří čp. 107 na parcele č. 80/1 a bílá čp. 131 na parcele č. 80/2.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 107) Viditelné ulicové průčelí objektu zvolna kopíruje mírný zákrut komunikace, které se v půdorysu objektu projevuje mírným zlomem dispozice. Téměř ve střední ose jsou umístěny vchodové dveře a vlevo od nich vrata průjezdu s pravoúhlým zakončením. V levé části průčelí se nachází tři okenní osy a vpravo jedna. Dům je opatřen ulicovou podstřešní linií stupňovitou (profilovanou, ústupkovou) římsou.

Datování

Současný dům je dokladem úprav v první polovině 20. století.

Čp. 106 - Pavlovická ulice, východní strana, severní část, mezi čp. 107 a 105, č. stav. parcely 81

Historie

Dům vznikl kolem roku 1731. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Jakub Svítíl a roku 1835 (SK) Josef Zahradník. V letech 1861–1931 byl dům spojen s čp. 105.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen objekt vybarvený růžovou barvou obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na severozápad do ulice. Dům je severovýchodní stranou přímo přisazen k sousednímu domu čp. 107. Na jižní straně je zřetelná nezastavěná proluka k sousednímu domu čp. 105. Na mapě z let 1873–1913 se situace mění v částech, kde dochází k zastavění volného místa a parcela byla rozdělena na 81/1 a 81/2. Na dnešní mapě je patrný obytný dům čp. 106 na parcele č. 81/1 a menší hospodářské zázemí na jihovýchodní straně, zbylá část byla zbourána.

Charakteristika

Přízemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 106) Pětiosé uliční průčelí je opatřeno symetricky umístěnými dvoukřídlovými dveřmi. Okna jsou trojdílná, kromě první osy zleva, kde se nachází okno dvojdílné. Dům je opatřen ulicovou podstřešní liniovou stupňovitou (profilovanou, ústupkovou) římsou.

Datování

Dům si prošel výraznou dispoziční proměnou na přelomu 19. a 20. století, o čem jasně vypovídají mapové podklady. Dnešní podoba průčelí zaznamenala úpravy v 2. polovině 20. století, především byla vyměněna okna.

Čp. 105 - Pavlovická ulice, východní strana, severní část, mezi čp. 106 a 104, č. stav. parcely 82

Historie

Dům byl vystavěn kolem roku 1731. V roce 1787 (JK) objekt patřil vdově po majiteli Křížovi a roku 1835 (SK) byl vlastníkem zpočátku František Mitek a následně Leopold Cibulka.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen areál s průčelní linií směrem na západ do ulice. Jedná se o zděný objekt obdélného půdorysu a na něj přímo navazují dvě dřevěná hospodářská křídla na východní straně směrem do zahrady, která jsou navzájem rovnoběžná. Do IS byla zaznamenána změna v podobě přeškrtnutí obou žlutě zbarvených objektů. Do mapy z let 1873–1913 byla zaznamenána úprava šrafováním, která se týkala hospodářského zázemí na východní straně. Realizované úpravy jsou zřejmé z dnešní mapy.

Charakteristika

Prizemní zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 105) Uliční průčelí je opatřeno třemi okenními osami a pravoúhlým vstupem s dvoukřídlovými vraty. Okna jsou trojdílná.

Datování

Na základě fasády průčelí lze konstatovat, že dům prošel úpravami v 2. polovině 20. století.

Čp. 104 - Pavlovická ulice, východní strana, severní část, vlevo od čp. 105, č. stav. parcely 83

Historie

K roku 1715 dům vlastnil Kristián Trávníček. V roce 1787 (JK) objekt vlastnila vdova po majiteli Trávníčkovi a roku 1835 (SK) Ignác Trávníček. V roce 1910 bylo od domu odděleno čp. 230. Stavební úpravy proběhly v roce 1949.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zakreslen žlutě značený objekt s čelní linií směřující na západ do ulice. Obytné stavení s hospodářskými budovami obklopuje dvůr ze tří stran a jednotlivá křídla na sebe v rozích navazují. Do indikační skici byla zaznačena úprava v podobě přeškrtnutí části objektu směrem na východ do zahrady. Výrazná přestavba, která se týkala celého objektu, je evidentní na mapě z let 1873–1913. Situace na dnešní mapě se výrazně změnila, při pohledu z Pavlovické ulice má část domu vpravo čp. 230 na parcele č. 83/2, vlevo čp. 104 na parcele č. 83/1 a zadní hospodářská část na východní straně je bez čp. na parcele č. 83/3.

Charakteristika

Patrový zděný dům s podélně situovanou střechou. (viz obr. – čp. 104) Průčelní stranu jednopatrového domu tvoří čtyři okenní osy v prvním patře, zatímco v přízemí v druhé ose zleva je situován pravoúhlý vstup s dvoukřídlovými dveřmi. Patro je od přízemí odděleno průběžnou římsou. Všechna okna jsou trojdílná.

Datování

Z mapových podkladů je zřejmé, že k celkové přestavbě došlo mezi léty 1873–1913 a na základě fasády průčelí lze konstatovat, že dům prošel úpravami ve 2. polovině 20. století.

Čp. 109 - Dolní ulice, západní strana, jižní část, naproti čp. 1, č. stav. parcely 77

Historie

K roku 1738 byl majitelem Martin Fait. V roce 1787 (JK) objekt vlastnil Jakub Coufal a 1835 (SK) Josef Svítíl. V roce 1923 objekt vyhořel, avšak byl znovu obnoven. K přestavbám došlo v roce 1993.

Svědectví historických map

Na čistopisu mapy SK je zachycena růžově vybarvená stavba s linií průčelí směrem na východ do ulice. Je zde naznačen objekt na západní straně, který je následně v IS vybarven žlutou barvou, další dřevěná stavba obdélného půdorysu je patrná na severní straně. Do IS byly zaznamenány změny v podobě přeškrtnutí obou žlutých objektů. Celkovou přestavbu znázorněnou šrafováním představuje mapa z let 1873–1913. Realizovaná úprava je evidentní z dnešní mapy, kde jednotlivá křídla obklopují dvůr ze čtyř stran a jednotlivá křídla na sebe přímo navazují.

Charakteristika

Přízemní zděná stavba se sedlovou střechou, která je na jihozápadním rohu s valbovým zakončením. Západní průčelí je osmiosé, kde se ve čtvrté ose zleva nachází vstup s dvoukřídlovými dveřmi s nadsvětlíkem. (viz obr. – čp. 109/1) Okna jsou nová plastová s členěním do tvaru písmene T. Fasáda je bohatě zdobena. Okna jsou opatřena podokenní římsou s profilovaným parapetem. Jednotlivé osy jsou od sebe odděleny vertikálními lizénami se zdobeným zakončením. Pod střechou se nachází korunní profilovaná římsa. Jižní strana je opatřena dvěma rozměrnými dvoudílnými plastovými okny. A v zadní části jsou umístěna garážová vrata. (viz obr. – čp. 109/2)

Datování

Výzdoba průčelí odpovídá úpravám po požáru ve 20. letech 20. století. K výměně oken, dveří a k obnově fasády došlo v nedávné době.

Čp. 145 - Říční ulice, východní strana, jižní část, naproti čp. 110, č. stav. parcely 76

Historie

Dům byl postaven pravděpodobně v roce 1795. Vzhledem k počtu čísel popisných uváděných v JK (celkem 135 čp.) by tento dům měl vzniknout někdy na konci 18. století, což odpovídá tomu, co říká JUDr. E. Čermák. Datace 1787 uvedená na zákloповé desce je evidentně nedůvěryhodná. Roku 1835 (SK) byl majitelem Václav Polívka.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena žlutě zakreslená stavba obdélného půdorysu. Hřeben střechy má linii JZ – SV. Vstup se nachází na severovýchodní straně. Z mapy z let 1873–1913 a té dnešní nejsou patrné změny.

Charakteristika

Přízemní roubená stavba se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 145/1) Dům má klasickou trojdílnou dispozici s pravou orientací. Střecha na východní vstupní straně přesahuje, takže vzniká předsunutá zápraží. Komín je stále situován do své tradiční polohy. Štít domu pokrývají eternitové šablony se dvěma prosvětlovacími otvory ve tvaru průniku čtverce do čtyřlístu s charakteristickým vysočinským podlomením a zakončen je kabřincem se záklopovou deskou, které je opatřené nápisem „*Léta Páně 1787 tento krov jest vyzdvižen nákladem pana Václava Polívky. Pan Bůh požehnej toho domu, vystavěl jsem nevím komu. Mistr tesařský byl Vít Zyk.*“ Kromě nápisu je záklopová deska opatřena nůžkami, znázorňujícími pravděpodobně povolání stavebníka. Okřídlí štítu je zdobeno průběžným rostlinným motivem. (viz obr. – čp. 145/2) Po roce 2000 byl dům zrestaurován, a to včetně nápisu ve štítě.⁹⁰

Datování

Vzhledem k charakteristice by to měl být původní dům, zachovává původní výstavbu objektů z konce 18. století, ale asi s přezděnými stěnami (ověřit by se to dalo dendrochronologií dřevěných konstrukcí).

⁹⁰ SVOBODA, Pavel. *1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska*. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2014, s. 103. ISBN 978-80-260-7198-3.

Čp. 113 ab - Říční ulice, severní strana, východní část, vpravo od čp. 112, č. stav. parcely 75, 72

Historie

Dům vznikl po roce 1765. Roku 1787 (JK) je veden jako 113/a, 113/b. V roce 1835 (SK) vlastnil čp. 113a Václav Vomáčka a následně Josef Němec a čp. 113b Václav Vomáčka a záhy Josef Martinovský. Kolem roku 1835 došlo k rozdělení domu. Po roce 1880 opět spojeno a dům nesl čp. 113. Dnes znovu rozděleno.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově vybarvený dvojdomek na parcelách číslo 72, 75. Z IS je evidentní, že parc. č. 72 zpočátku nesla čp. 113 b a následně byla přepsána na 204 a parcela č. 75 byla označena 113 a, ovšem záhy byla rozdělena a pouze část parcely na východní straně nesla čp. 113 a na té západní čp. 204. Na mapě z let 1873–1913 je patrné rozdělení parcely č. 75. Dnešní mapa znázorňuje na severní straně čp. 113 na parcelách č. 75/1 a 75/2 a kolmé křídlo na jižní straně s čp. 204 na parcele č. 72.

Charakteristika

Prizemní zděný dům se sedlovou střechou. (viz obr. – čp. 113) Severní vstupní strana je opatřena moderními dveřmi a vpravo od nich jedním oknem. Je zde patrný obložený přesah zápraží.

Datování

Současná podoba objektu byla značně zkomolena novodobými úpravami v 2. polovině 20. století.

Čp. 112 - Říční ulice, východní strana, severní část, vlevo od čp. 113, č. stav. parcely 74

Historie

Dům vznikl po roce 1756. Roku 1787 (JK) byl majitelem Václav Šťastný a 1835 (SK) Pavel Bureš.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen růžově zakreslený objekt s kolmým křídlem na severní straně a s linií průčelí směrem na západ do ulice. Jižní stranou je přímo přisazen k sousednímu domu čp. 137. Na mapě z let 1873–1913 nejsou evidentní změny. Z dnešní mapy je patrné, že se jedná pouze o jeden dům čp. 112 na parcelách č. 73, 74 a na východní straně bylo přistavěno menší křídlo navazující na obytný dům.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s polovalbovou střechou. (viz obr. – čp. 112) Na jihovýchodní straně se uplatňuje vstupní přístavek verandy, kdy její plochá střecha byla opatřena zábradlím a využita jako balkon. Dům je opatřen probarvenou břizolitovou omítkou, která byla v úrovni trojdílných oken zdobena.

Datování

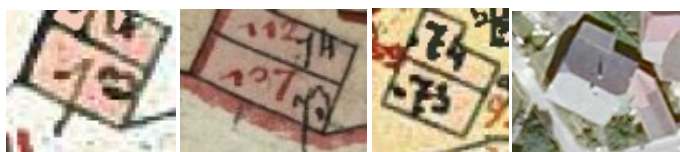
Současná podoba objektu je dokladem přestavby v 2. polovině 20. století. O tom svědčí především břizolitová omítka a typová trojdílná okna.

Čp. 137 - Říční ulice, východní strana, severní část, vlevo od čp. 112, č. stav. parcely 73

Historie

K roku 1789 objekt vlastnil Jan Kunz. V roce 1835 (SK) byl majitelem Václav Kaláb. Na základech domu čp. 137 byl rozšířen při přestavbě dům čp. 112 a čp. 137 bylo přeneseno do ulice Padělek.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný objekt obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na západ do ulice. Severní stranou je přímo přisazen k sousednímu domu čp. 112. Na mapě z let 1873–

1913 nejsou evidentní změny. Z dnešní mapy je patrné, že se jedná pouze o jeden dům čp. 112 na parcelách č. 73, 74 a na východní straně bylo přistavěno menší křídlo navazující na obytný dům.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s polovalbovou střechou. (viz obr. – čp. 112) Na jihovýchodní straně se uplatňuje vstupní přístavek verandy, kdy její plochá střecha byla opatřena zábradlím a využita jako balkon. Dům je opatřen probarvenou bříзолitovou omítkou, která byla v úrovni trojdílných oken zdobena.

Datování

Současná podoba objektu je dokladem přestavby v 2. polovině 20. století. Svědčí o tom především bříзолitová omítka a typová trojdílná okna.

Čp. 114 - Dolní ulice, západní strana, jižní část, naproti čp. 1, č. stav. parcely 71

Historie

Objekt vznikl po roce 1750. Roku 1787 (JK) ho vlastnil Jan Svítíl. V roce 1835 (SK) byl majitelem Jan Šaun. Kolem roku 1993 dochází k přestavbě na prodejnu.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena žlutě zakreslená stavba obdélného půdorysu s čelní linií směrem na východ do ulice. Západní stranou je dům přímo přisazen k sousednímu domu čp. 113. Z mapy z let 1873–1913 a té dnešní jsou evidentní změny v podobě přístavby na severní straně.

Charakteristika

Přízemní zděná stavba s polovalbovou střechou a podlomením na severní straně a valbovým zakončením na jižní straně. (viz obr. – čp. 114) Vstup je situován na severovýchodním rohu. Vlevo i vpravo od dveří se nachází rozměrné okno. Východní strana je členěna šesti okenními osami.

Datování

Současná podoba objektu je dokladem přestavby roku 1993.

5.2 Hodnotné domy mimo MPZ

Čp. 93 - Pavlovická ulice, západní strana, severní část, mezi čp. 92 a 121, č. stav. parcely 120

Historie

Roku 1726 objekt vlastnil Tomáš Andres. V roce 1787 (JK) byl majitelem Jan Andres a v roce 1835 (SK) František Andres. Nicméně jeho jméno bylo v parcelním protokolu SK červeně přeškrtnuto, což značilo pozdější změnu. V roce 1876 dům získává rodina Procházkova. Od roku 1911 se stal majitelem stavitel Josef Veselský, který začal budovat nový dům, dokončený 1912.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycen zděný objekt nepravidelného půdorysu s linií průčelí směrem na západ do ulice Hliník. Do mapy z let 1873–1913 byla zaznamenána výrazná změna situace. Došlo k nové výstavbě domu. Výsledná realizace situačních změn je evidentní na dnešní mapě, kdy obytný dům je spojen dvorkem s hospodářskou částí a linií průčelí má nově do Pavlovické ulice.

Charakteristika

Jednopatrový zděný dům s podélně situovanou střechou v řadovém systému. (viz obr. – čp. 93/1) Obytný dům je spojen s dvorkem a hospodářskou částí. Průčelí má podezdívku ze skládaných kamenů, kde se nacházejí tři sklepní okénka, původně byla čtyři, ale první zleva bylo zazděno. V přízemí se vpravo nachází vstup se segmentově zaklenutým nadsvětlíkem a nad ním je obdélné okénko zdobeno dekorací. Ve zvýšeném přízemí se nachází tři okenní osy. První patro je opatřeno čtyřmi okenními osami. Všechna okna jsou pravoúhlá

šestitabulková a v horní střední části s kruhovým ornamentem a podokenní římsou. Vertikální členění zajišťují zdvojené závěsy plastické dekorace, které tvoří skleněné prvky vtlačené do omítky. Nad třemi okny prvního patra zleva jsou umístěny glazované keramické kachle s postavou muže a nad okny prvního patra jsou kachle s dvojicemi postav. Dekoratívním rámem je zvýrazněno okno v přízemí i v prvním patře v pravé části fasády. Pod střechou se nachází profilovaná římsa.

Za dveřmi z ulice se nachází vstupní schodiště, odděleno od schodiště do patra dvoukřídlovými dveřmi s původní barevnou vitrají. (viz obr. – čp. 93/2) Stěny kolem schodiště jsou opatřeny štukovou výzdobou. (viz obr. – čp. 93/3) Hlavní schodiště má litinové zábradlí s výrazným secesním dekorem. (viz obr. – čp. 93/4) Okna jsou opatřena původními kličkami a dveře původními klikami. (viz obr. – čp. 93/5) Na základě jejich jedinečnosti je zřejmé, že byly individuálně navrženy právě pro dům čp. 93 v Jimramově.

Zajímavost o krovu vyplynula ze stavebních plánů, které se dochovaly a jsou ve vlastnictví majitele domu čp. 93 Miroslava Ondrůcha. Z plánu je patrné, že zde měl být původně vaznicový krov se stojatými stolicemi s párem kleštin a rybinovým plátovým spojem. (viz obr. – čp. 93/6) Ovšem ve skutečnosti se zde nalézá hambalkový krov se stojatými stolicemi opatřený šikmými vzpěrami a nadezdívkou. (viz obr. – čp. 93/7)

Datování

Současná podoba objektu je pozoruhodným dokladem secesní architektury z let 1911–1912.

Čp. 133 – škola, ulice Padělek, západní strana, severní část, č. stav. parcely 255

Historie

V dubnu roku 1909 bylo uděleno povolení ke stavbě školy. Již koncem prosince téhož roku byla budova téměř hotova a v srpnu 1910 byla zkolaudována.⁹¹ (viz obr. 20) Původně čp. 133 patřilo domu v Benátkách (dnes čp. 7), ale v roce 1910 došlo k jeho přenesení na novou školní budovu v Jimramově.

⁹¹ SOKA Žďár nad Sázavou, fond Okresní školní výbor Nové Město na Moravě, inv. č. 124 (Jimramov – zřízení a stavba měšťanské školy).

Svědectví historických map

Na mapě z let 1873–1913 je zachycena stavba na půdorysu písmene E s průčelní linií směrem na východ do ulice. Na dnešní mapě jsou patrné další přístavby na západní a severní straně.

Charakteristika

Dvoupatrová zděná budova školy má jedenáctiosé průčelí, které je obohaceno o dva mírně předsunuté rizality ve čtvrté a osmé ose zleva, jež jsou zakončeny nízkou atikou. (viz obr. – čp. 133/1) Nároží budovy a rizality jsou v přízemí lemovány prstencovou bosáží. Druhé patro je od přízemí a prvního patra odděleno pásovou římsou. Fasáda průčelí je završena profilovanou korunní římsou. Rizality mají v přízemí velká půlkruhově zakončená okna a v ostatních patrech se nachází okna sdružená, která jsou v prvním patře opatřena obdélnou parapetní výplní se zdobným štukovým motivem. Ostatní okna jsou pravoúhle zakončena s profilovanými šambránami a v prvním patře byla doplněna jednouchou obdélnou parapetní výplní. Ve druhém patře se mezi okny nachází štuková geometrická výzdoba. Budova je opatřena symetricky umístěným vstupem s dvoukřídlovými dveřmi a nad nimi se nachází půlkruhově zakončený světlík. Uvnitř budovy nalezneme hlavní schodiště, opatřené původním zábradlím s profilovaným dřevěným madlem. (viz obr. – čp. 133/10)

V archivu ve Žďáře nad Sázavou je uložena plánová dokumentace ke stavbě Měšťanské školy v Jimramově, kterou zhotovil roku 1909 inženýr Vladimír Fischer z Brna.⁹² Plány zachycují čtyři půdorysy (včetně krovu) a příčný řez. (viz obr. – čp. 133/2, 3, 4, 5) Stavební plány lze porovnat se současným stavem. Z plánů lze sledovat vodorovné konstrukce. Ve sklepech je místnost se segmentovou klenbou s pasy (viz obr. – čp. 133/6) a segmentovou klenbou do travers. (viz obr. – čp. 133/7) V přízemí se nachází ocelové konstrukce a v patře jsou trémové stropy. Směrem vzhůru ubývá ocelových konstrukcí a převažují trémové stropy.

Budova je opatřena dvěma typy krovů. Najdeme zde vaznicový se stojatými stolicemi, kde rozpěry mezi stolicemi jsou umístěny v horní části sloupků (viz obr. – čp. 133/8) a

⁹² SOKA Žďár nad Sázavou, fond Okresní školní výbor Nové Město na Moravě, inv. č. 124 (Jimramov – zřízení a stavba měšťanské školy).

mansardový krov s vrcholovou vaznicí s jednou úrovní párových kleštín a střežovitými vzpěrami. (viz obr. – čp. 133/9)

Datování

Současná podoba objektu odpovídá době vzniku v roce 1910.

Hrobka rodiny Belcredi – ulice Padělek, č. stav. parcely 248

Rodina Belcredi nechala vystavět, pravděpodobně v roce 1869, hrobku pod vrchem Padělek. Měla sloužit k důstojnému pohřbívání příslušníků rodu.⁹³

Svědectví historických map

Na mapě z let 1873–1913 i té dnešní je patrná stavba obdélného půdorysu s linií průčelí směrem na východ k evangelickému kostelu.

Charakteristika

Volně stojící objekt se sedlovou střechou a nízkým soklem. Štít je završen cimbuřím a otevřenou zvonící. (viz obr. – hrobka Belcredi/1) Severovýchodní strana směrem do ulice je opatřena šesti malými větracími otvory. Na západní straně se nachází jedno menší okno s valeným obloukem. (viz obr. – hrobka Belcredi/2) Průčelí je opatřeno symetricky umístěným vstupem s lomeným zakončením a profilovaným ostěním. Po obou stranách vstupu se nachází jedno okno s lomeným obloukem.

Datování

Novogotická architektura, která odpovídá době vzniku v 60. letech 19. století.

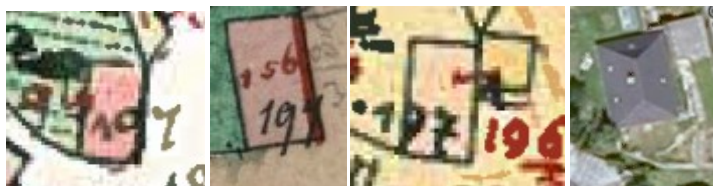
⁹³ SVOBODA, Pavel. *1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska*. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2014, s. 104. ISBN 978-80-260-7198-3.

Čp. 156 - Borovnická ulice, západní strana, jižní část, vlevo od čp. 50, č. stav. parcely 197

Historie

Dům byl postaven Josefem Elisem v roce 1802. Roku 1835 (SK) objekt vlastnil František Elis.

Svědectví historických map

Na mapách SK je zachycena růžově zakreslená stavba obdélného půdorysu s čelní linií směrem na východ do ulice. Na mapě z let 1873–1913 je patrná dřevěná přístavba čtvercového půdorysu na severovýchodní straně domu. Situace na dnešní mapě se nijak nemění.

Charakteristika

Přízemní zděná, volně stojící stavba s valbovou střechou. (viz obr. – čp. 156) Objekt je situován na návrší nad soutokem řeky Svratky a Fryšávky. Vstupní východní strana je opatřena jednokřídlovými dveřmi, vlevo od nich oknem a vpravo menším okénkem. Kromě toho je vpravo od dveří umístěna na fasádě pamětní kamenná deska s nápisem „ZDE SE NARODILI BRATŘI V. a AL. MRŠTÍKOVÉ. VĚNOVAL PĚVECKÝ KROUŽEK V JIMRAMOVĚ.“ Jižní fasáda má tři okenní osy se šambránami. Na nárožích se nachází bosáž.

Datování

Jedná se o dům klasicistního vzhledu. Na počátku 21. století byla obnovena fasáda, vyměněna okna a dveře.

6. Závěr

Diplomová práce s názvem Sídelní a stavební vývoj Jimramova od poloviny 18. století do začátku 20. století s sebou přinesla oproti dosavadním informacím spoustu nových poznatků o zástavbě uvnitř městské památkové zóny a částečně mimo ni. Do současné doby nebyla tomuto území věnována větší pozornost a bylo postrádáno celistvé zpracování.

Pro každý dům v MPZ Jimramov byl díky terénnímu výzkumu a studiu dokumentů vytvořen katalogový list, z něhož se dozvídáme o historii, obsahuje i mapové podklady vypovídající o dispozičních úpravách objektů ve sledovaném období, které bylo možné částečně porovnat s charakteristikou objektu na základě terénního průzkumu Jimramova.

Avšak mnohé z objektů by si zasloužily podrobnější odborný průzkum s využitím moderních metod, jakými je například užití dendrochronologie. Výhledově by datování mohlo být rovněž zpřesněno za předpokladu, že majitelé objektů pracovníkům či studentům památkové péče umožní přístup do objektů za účelem přesné fotodokumentace jednotlivých stavebních prvků.

Evidenční karty NPÚ

Při práci s evidenčními kartami Národního památkového ústavu jsem zjistila, že postrádají důležité informace o jednotlivých kulturních památkách v Jimramově, až na výjimky se věnují pouze průčelí objektu. Při dokumentaci čp. 41 jsem objevila na straně směrem do dvora okno z období baroka, které nebylo v evidenční kartě uvedeno a pozornost si jistě zaslouží. Stejná absence se týkala čp. 25, kde se nalézají výrazné kamenosochařské prvky, dveře se zámkem pozdně gotického typu a na stavebních plánech tohoto domu je patrná i černá kuchyně. Stejně tak evidenční karta k čp. 72 postrádá informace o tom, že se v domě zachovala černá kuchyně, což dokládají získané fotografie, zachycující podestu pro oheň a pohled do dymníkového komína. Evidenční karta katolického kostela Narození Panny Marie neposkytuje informace o dodatečném vložení klenby v hlavní lodi. Původně zde byl plochý strop, o tom vypovídá zdivo nad rubem klenby. K této úpravě pravděpodobně došlo při barokní přestavbě kostela.

Stavební plány

Snaha k získání původních stavebních plánů se nesešla s velkým úspěchem. Jedinou možností poznání poskytly plány z Moravského zemského archivu k čp. 29, 66. Jako další byly použity stavební plány ze SOkA Žďár nad Sázavou k čp. 84, 133, 162 a nejvíce

materiálů poskytl archiv stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, kdy se většinou jedná o dokumentaci z 2. poloviny 20. století, která alespoň pomohla porozumět výrazným dispozičním adaptacím domů, což je například evidentní na přestavbě domu čp. 31 v Mostní ulici z 80. let 20. století. Při pohledu z ulice není patrné, že prošel tak rozsáhlou dispoziční úpravou.

Konfrontace současného stavu se stavebním plánem byla umožněna u čp. 66, kde od stavebních úprav zakreslených v plánové dokumentaci bylo upuštěno, což dokazuje porovnání současného krovu s krovem na stavebním plánu.

Obdobná situace se projevuje u čp. 93, kde na plánu byl zakreslen vaznicový krov, ale dnes zde najdeme krov hambalkový.

Historické fotografie

Při zkoumání domů své zastoupení měly i historické fotografie, kdy například u čp. 33 v Mostní ulici zachytily, že původní stavba byla částečně zbourána, ale při letném pohledu z ulice dispoziční úprava není patrná.

Výstavba v Jimramově

Jimramov je městečkem, kde nedocházelo v 2. polovině 19. století a počátkem 20. století k větší výstavbě nových domů. Na základě evidenční katastrální mapy z let 1873–1913 je evidentní, že úpravy se týkaly především dvorových křídel. To se projevuje i na stavebních plánech ze 2. poloviny 20. století, kde jsou zachycena většinou dvorová křídla, která byla adaptována k obytným účelům.

Roubené domy

Autentické chalupy nejpozději z přelomu 18. a 19. století se dochovaly na okrajích zástavby městečka. Jedná se o ulici Hliník s čp. 134, 149, 169, dále Mostní ulice s čp. 35 a Říční ulice s čp. 145. Ve většině případů se jedná o roubené chalupy opatřené tradičním vysočinským podlomením. Částečně roubeným domem je i čp. 72 v Kostelní ulici. Zbytek roubení je taktéž patrný u domu čp. 33 v Mostní ulici.

V Jimramově lze také nalézt doklad lidové tradice na Moravském Horácku. Jedná se o zdobené záklopových desek a to u dvou chalup čp. 145 v Říční ulici a čp. 149 v ulici Hliník. Zdobené záklopy byly opatřeny i datací, která ovšem na základě konfrontace s katastry evidentně neodpovídá pravdivým skutečnostem.

Bourání domů

Průzkum veškerého mapového materiálu vedl k tomu, že většina zbouraných domů byla ze spalného materiálu, což dokládají dva domy čp. 44, 45 u parku a dům čp. 142 v Mostní ulici. To nepochybně souviselo se zákazem spalných staveb z roku 1816. Protipožární legislativa nařizovala nadále stavět pouze z nespalných materiálů.⁹⁴

Fasády a interiéry z počátku 20. století

V Jimramově se kromě jiného setkáváme s bohatě zdobenými štukovými fasádami z počátku 20. století. Fasády z tohoto období jsou pro nás velice cenné. Ještě před 50 lety bychom si jich tolik nevážili, ale nyní s odstupem 100 let jsou pro nás velmi hodnotné a snažíme se je chránit. Určité domy sice pozbyly štukovou výzdobu fasády, ale zachovaly si alespoň profilovanou korunní římsu. U některých domů se taktéž zachovaly segmentově zaklenuté průjezdy opatřené dvoukřídlovými vraty, které lze časově zařadit pravděpodobně do 2. poloviny 19. století.

Některé z domů, do kterých mi byl umožněn vstup, dokládají zachovalost interiérů z počátku 20. století. Jedná se například o secesní dům čp. 93 z let 1911–12, který se nachází v Pavlovické ulici. V domě se zachovalo původní schodiště se zábradlím, dveře opatřené vitrají. Okenní kličky a kliky dveří byly navrženy zcela individuálně pro tento dům.

Původní schodiště se zábradlím a štuková výzdoba stěn se taktéž zachovaly ve škole čp. 133 v ulici Padělek, kdy se jedná nejspíše o geometrickou modernu.

Mansardové střechy

Na základě vstupu do některých domů na Náměstí Jana Karafiáta se ukázalo, že zchovalé mansardové střechy mají mansardu pouze ze strany do náměstí, ale směrem do dvora již ne. Pravděpodobně to souviselo s reprezentativním vzhledem domu, který byl potřeba pouze ze strany průčelí. Ve dvoře již na vzhledu tolik nezáleželo.

Dispozice domů

I přes značné stavební úpravy průčelí se díky stavebním plánům projevilo, že mnoho domů si zachovalo tradiční hloubkovou dispozici s průjezdem. U těchto domů je na plánech zachycena původní trojdílná dispozice a dále navazující dvorová křídla, která bývají nejčastěji

⁹⁴ ŠKABRADA, Jiří. *Konstrukce historických staveb*. Praha, 2003, 2007, s. 144. ISBN 80-7203-548-7.

umístěna v úhlovém postavení k obytnému domu. Většina domů, nacházejících se v jádru městské památkové zóny, má podélně situovanou střechu v řadovém systému.

Školy v Jimramově

Během sledovaného období od poloviny 18. století do začátku 20. století zaznamenalo vzdělávání v Jimramově velký pokrok, tehdy došlo ke stavbě hned tří nových škol. Roku 1800 byla zahájena stavba Obecné školy katolické (tzv. horní škola) s čp. 162 na náměstí Jana Karafiáta a byla dokončena o rok později. Církevní škola evangelická (tzv. dolní škola) s čp. 84 na náměstí Jana Karafiáta byla stavěna mezi léty 1867–1870. Po roce 1900 původní školy nevyhovovaly, tudíž roku 1910 byla dostavěna nová mohutná budova Měšťanské školy s čp. 133 umístěná na návrší v ulici Padělek.

Evangelická církev

V Jimramově měli své zastoupení i členové evangelické církve, což dokazuje znázornění kalicha na záklopové desce domu čp. 149, který byl s velkou pravděpodobností postaven roku 1799. V Jimramově byla taktéž postavena toleranční modlitebna roku 1786. Modlitebna byla prostá bez větší okázalosti a prvotně bez věže. I dnes je zde částečně zachované toleranční uspořádání interiéru, což zachycuje plánová dokumentace.

Vztah majitelů k domům

Při dokumentaci jednotlivých domů v Jimramově jsem došla k názoru, že vztah majitelů ke svým domovům se výrazně změnil od dob socialismu. I přes značné *moderní* úpravy v druhé polovině 20. století v podobě porušování proporcí trojdílnými okny, nahrazováním štukové výzdoby a tradiční omítky břizolitem, se některé domy podařilo uchovat a zachránit v původní podobě. Jednou z mála možností zachování původních staveb je i jejich využití k rekreačním účelům. Ovšem i toto řešení není vždy zcela nejvhodnější, dokladem jsou necitlivé zásahy, které narušují původní vzhled objektů.

Zhodnocení

Diplomová práce se vytvořením katalogu objektů snaží poukázat na historické hodnoty zdejší zástavby a alespoň tímto způsobem pomoci k její následné památkové ochraně. Současně by mohla posloužit k porovnání s výsledky potencionálního stavebně historického průzkumu, jenž by evidentně poskytl výsledky dendrochronologického datování dřevěných konstrukcí, které by jistě přineslo mnoho zajímavých poznatků.

Z předkládané práce je evidentní, že většina staveb byla hodnocena z vnější strany, která ovšem není schopna podat ucelené informace o stáří a stavu objektů. Bez vstupu do interiéru není možno poznat stav historických konstrukcí.

Pravdivé informace o dispozičním uspořádání domů nám představí až důkladná práce s prameny, literaturou, katastry, stavebními plány a terénní průzkum. Předkládaná práce dokazuje, že teprve komparace jednotlivých výstupů prozradí bližší skutečnosti o sledovaných objektech.

7. Summary

The main focus of the thesis is the residential and structural development of Jimramov from the second half of the 18th century to the early 20th century.

Jimramov is a small town situated along both sides of the historical border dividing Bohemia and Moravia, northeast of Nové Město na Moravě in the Žďár nad Sázavou district. It is a town with preserved 18th and 19th century areas and an interesting disposition. In the center of the town is a square developed from a village green that comprises of houses with gambrel roofs. In accordance to the relatively preserved historical core of the town was Jimramov declared an urban conservation area in 1990.

The presented thesis is divided into multiple chapters. After a brief introduction follows the summary of materials, sources of knowledge and literature. Another chapter presents a brief overview of the history of Jimramov. The most important chapter of the thesis provides the catalogue of objects. While describing individual buildings, I only focused on the objects which are located in the urban conservation area and thus are of greater significance to the work. The creation of an inventory of the buildings can be helpful in further research of this specific area. The last part of the thesis is the conclusion, where all important facts resulting from the catalogue of objects are listed.

The true nature of the disposition of the buildings is yet to be revealed by detailed construction plans, field survey, cadastre and literature survey. The presented work proves that only a comparison of the individual outputs can provide a closer look on the situation and unfold further information on the objects.

The thesis also points out the fact that the outskirts of town has authentic, well-preserved timbered cottages originating from the turn of the 19th century. These objects have a timberwork that is typical for the area of Highlands.

Jimramov also presents itself with rich, decorated stucco facades from the early 20th century. These facades are now very valuable. The society would not place much value on them 50 years ago, but as time went on and they reached 100 years of age, the concern for their preservation increases.

Some of the houses I have been granted access to exhibit the preservation of the interiors from the early 20th century.

On the basis of my visit in multiple houses in the Jan Karafiát Square, it became clear that the preserved gambrel roofs have their gambrel only on the front side. This is probably because

they were constructed for esthetic and display purposes, which were only relevant on the front side of the house, so there was no need to construct them on the side of the courtyard.

Despite the fact that many reconstructions have been made on the faces of the buildings, construction plans proved that many houses preserved their traditional disposition with a passageway. These houses show the original three-arch disposition with continuing courtyard wings, which are usually positioned in an angular fashion to the house. The majority of the houses located in the core of the urban conservation area have a lengthwise-oriented roof situated in the tier system.

By creating the catalogue of objects, the main objective of the thesis is to show the historic significance of the local area and help conserve it this way. At the same time, it can be used for future construction-oriented historical research, which would provide the results of dendrochronological dating, revealing many more interesting facts.

8. Seznam pramenů a literatury

Prameny

- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, čj. 102/86.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 10.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 13.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 147.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 25.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 26.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 31.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 32.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 67.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 70.
- Archiv Stavebního úřadu v Novém Městě na Moravě, Jimramov čp. 8, evid. číslo 1129.
- Evidenční karty kulturních památek v Jimramově. NPÚ v Telči.
- MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1034, ev. j. 1120.
- MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1026, ev. j. 1112.
- MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, D. Mapy a plány, inv. j. 1027, ev. j. 1113.
- MZA Brno, F 355 Velkostatek Jimramov, karton 1127, inv. číslo 1042.
- MZA Brno, fond D 10 Stabilní katastr – písemné operáty, signatura 922.
- Plánová dokumentace k čp. 93. Soukromý archiv majitele domu čp. 93 pana Miroslava Ondrůcha.
- SOkA Žďár nad Sázavou, fond Okresní školní výbor Nové Město na Moravě, inv. č. 124.
- SOkA Žďár nad Sázavou. AM Jimramov 1537–1945 (1949). II. Úřední knihy a) období 1602–1850 (1882), inv. č. 26, č. knihy 20.
- Spis soukromé domy. Soukromý archiv pana Josefa Dobiáše.
- Velká kronika jimramovská. Archiv úřadu městyse Jimramova, ev. č. 6.

Literatura

1. BARTOŠ, Josef – SCHULZ, Jindřich – TRAPL, Miloš. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960*. Svazek XI, Okresy: Jihlava, Nové Město na Moravě, Tišnov, Velké Meziříčí. Ostrava: Profil, 1988.

2. BELCREDI, Ludvík – KRUŽÍK, Miroslav (ed.). *Jimramov: 1361–2011 : almanach k 650. výročí první písemné zmínky*. Brandýs nad Orlicí: Flétna, 2011. ISBN 978-80-903652-9-2.
3. BELCREDI, Ludvík. *1000 let rodu Belcredi: 1000 Jahre des Hauses Belcredi : 1010–2010*. Brno: Ludvík Belcredi, 2010. ISBN 978-80-254-7089-3.
4. BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2318-1.
5. ČERMÁK, Emil. *Kronika Zubří země*. Jimramov: [J. Popelka], 1979, 316 s., obr. příl., mapy.
6. DOBIÁŠ, Josef. *Jimramov: turistické vycházky po okolí*. Brno: Sursum, 2000. ISBN 80-85799-75-8.
7. EBEL, Martin – ŠKABRADA, Jiří. *Původní plánová dokumentace lidové architektury: (materiály k dějinám architektury I)*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1996. ISBN 80-01-01518-1.
8. FROLEC, Václav. *Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku*. Brno: Blok, 1974.
9. FROLEC, Václav. *Současná vesnice: teoretické, metodologické a kulturně politické problémy integrovaného společenskovedního výzkumu; k vydání připravil Václav Frolec*. Brno: Blok, 1978. Lidová kultura a současnost.
10. HEROUT, Jaroslav. *Staletí kolem nás: přehled stavebních slohů*. 4. dopl. vyd. Praha: Panorama, 1981.
11. JUNEK, David. *Polička: Klasicistní vyřezávaná vrata a dveře*. Polička: Městské muzeum a galerie Polička, 2008, 48 s. Památky, 6. sv. ISBN 978-808-6533-087.
12. KASALICKÝ, Václav – LUTONSKÝ, Boleslav. *Německo-český slovník pro genealogy*. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 1997, 123 s. Editio optima.
13. KOVÁŘŮ, Věra – KUČA, Jan. *Venkovské stavby na Moravském Horácku*. Tišnov: Sursum, 2009, 267 s. ISBN 978-80-7323-197-2.
14. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1997, díl 2. H-Kole, 938 s. ISBN 80-85983-14-1.
15. KURIAL, Antonín – KOVÁŘŮ, Věra – KUČA, Jan. *Katalog lidové architektury*. Brno: Barrister & Principal, 2011, 135 s. ISBN 978-80-87474-42-6.
16. LANGER, Jiří – VAŘEKA, Josef. *Naše lidové stavby*. Praha: Albatros, 1983, 348 s.
17. MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích (1471–1526)*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0699-0.

18. MACEK, Petr. *Barevnost fasád: průzkum, dokumentace, vyhodnocení a obnova exteriéru historických staveb*. Praha: Národní památkový ústav, 2009, 111 s. Odborné a metodické publikace. ISBN 978-80-87104-48-4.
19. MAREŠ, Jaroslav – BAUER, Jaroslav – KLIFNER, Vladimír. *Dveře a vrata*. Praha: SNTL, 1964, 149 s. Řada stavební literatury.
20. MARKOVÁ, Zdena. *Lidové stavitelství v oblasti Žďárských vrchů*. Nové Město na Moravě: Horácké muzeum a galerie, 1973.
21. MLEZIVA, Štěpán – KUČA, Karel. *Historický lexikon městysů a měst: vývoj postavení a funkce městských sídel v dějinách územněsprávního členění českých zemí od roku 1850 do současnosti*. Praha: Baset, 2006, 935 s. ISBN 80-7340-092-8.
22. NEŠPOR, Zdeněk R. – ALTOVÁ, Blanka. *Encyklopedie moderních evangelických (a starokatolických) kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha: Kalich, 2009, 561 s., [13] s. obr. příl. ISBN 978-80-7017-129-5.
23. PEŠTA, Jan. *Plošný průzkum lidové architektury a venkovských sídel*. Praha: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze, 2014. Odborné a metodické publikace (Národní památkový ústav). ISBN 978-80-86516-78-3.
24. RAZÍM, Vladislav – MACEK, Petr (eds.). *Zkoumání historických staveb*. Praha: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze, 2011, 311 s. ISBN 978-80-86516-41-7.
25. SAMEK, Bohumil. *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha: Academia, 1999, 2 sv. J-N, 780 s. ISBN 80-200-0695-8.
26. STILL, František. *Paměti městečka Jimramova.: Ze zápisků J. Havránka, bývalého faráře v Jimramově*. Brno: Garn, 2011. ISBN 978-80-86347-31-8.
27. SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek, 1948, 720 s. Vlastivěda moravská.
28. SVOBODA, Pavel. *1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska*. Žďár nad Sázavou: Město Žďár nad Sázavou, 2014. ISBN 978-80-260-7198-3.
29. ŠKABRADA, Jiří – EBEL, Martin. *Chalupy v Čechách na historických stavebních plánech*. Praha: Argo, 2014, 271 s. ISBN 978-80-257-1358-7.
30. ŠKABRADA, Jiří. *Holašovice: vesnická památková rezervace*. Praha: Foibos, 2010, 148 s. Světové památky UNESCO. ISBN 978-80-87073-32-2.
31. ŠKABRADA, Jiří. *Konstrukce historických staveb*. Praha: Argo, 2003, 395 s. ISBN 80-7203-548-7.

32. ŠKABRADA, Jiří. *Lidové stavby: architektura českého venkova*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-082-5.
33. ŠKABRADA, Jiří. *Zajímavosti vývoje krovů v obdobích velkých změn jejich soustav v 16. a 19. století (jako ilustrace obecnějších trendů reálných dějin architektury)*. V Praze: České vysoké učení technické, 2004, 20 s. Profesorské přednášky. ISBN 80-01-03151-9.
34. ŠTĚPÁN, Luděk – VAŘEKA, Josef. *Klíč od domova: lidové stavby východních Čech*. Hradec Králové: Kruh, 1991. ISBN 80-7031-660-8.
35. ŠTĚPÁN, Luděk. *Chrudimsko: utváření venkovských sídel*. Chrudim: Okresní úřad, 2001. ISBN 80-902257-6-4.
36. VAŘEKA, Josef – JIŘIKOVSKÁ, Vanda. *Středočeská náves*. Třebíz: MNV, 1979.
37. VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. V Praze: Rybka Publishers, 1999. ISBN 80-86182-24-X.

Články

- EBEL, Martin. Stabilní katastr a jeho využití pro dějiny staveb. In *Dějiny staveb*, Plzeň 2004, s. 5–14. ISSN 1803-0777.
- STAREC, Milan. Mechanické hvozdy systému Ječmen. In *Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. 2016, roč. 62, číslo 9, s. 258–267. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, Praha ve spolupř. se Sahm, s. r. o. ISSN 0023-5830.
- VRÁNA, Filip. Pivovar v Jimramově. In *Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. 2009, roč. 55, číslo 7–8, s. 220–221. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, Praha ve spolupř. se Sahm, s. r. o. ISSN 0023-5830.
- ZŘÍDKAVESELÝ, František. Historická fotografie jako nenahraditelný dokument pro dějiny měst a obcí. In *Historická fotografie: sborník pro prezentaci historické fotografie ve fondech a sbírkách České republiky*. V Hradci Králové: Muzeum východních Čech, 2013, ročník 12, s. 78–79. ISSN 1213-399x.

Mapy

- Císařský povinný otisk mapy stabilního katastru z roku 1835, inv. číslo B2/a/6/1107M. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru v Praze.

- Vyřazená katastrální mapa z let 1873–1913, inv. číslo B2/a/14/1107M. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru v Praze.

Internetové zdroje

- Český úřad zeměměřický a katastrální. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru. [online]. Copyright © 2011 Zeměměřický úřad [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <<http://archivnimapy.cuzk.cz>>.
- Český úřad zeměměřický a katastrální. Nahlížení do katastru nemovitostí. [online]. Copyright © 2004–2016 Zeměměřický úřad [cit. 2016-01-08]. Dostupné z: <www.nahlizenidokatastrunemovitosti.cz>
- www.mapy.cz [online]. Mapy.cz, [cit. 2016-01-11].

Fotografie

- Fotografie interiérů domu čp. 72. Soukromý archiv pana Josefa Dobiáše.
- Historické fotografie. Archiv územního odborného pracoviště NPÚ v Telči.